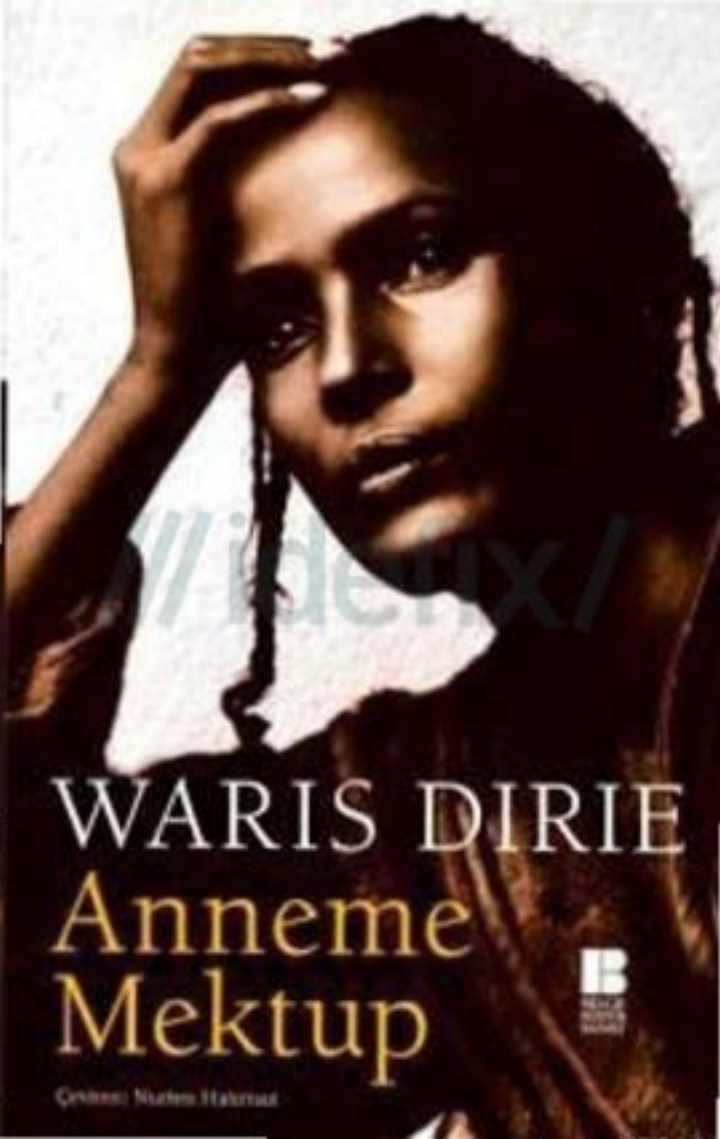

WARIS DIRIE
Anneme Mektup
Çeviren: Nurten Hakman

ANNEME MEKTUP

YAYIN NO: 257

ANNEME MEKTUP
Waris Dirie

Özgün Ad›: *A Letter to my Mother*

© Waris Dirie, 2007
© Bilge Kültür Sanat Yay›n Dağ›t›m San. ve Tic. Ltd. fiti.

1. Bas›m; Ocak, 2008

ISBN: 978 - 9944 - 425 - 54 - 4

Yay›n Yönetmeni : *Ahmet Nuri Yüksel*
Yay›na Haz›rlayan: *Nurten Hat›rnaz*
Bask› : *Özener Matbaac›l›k*
Kapak Bask› : *Trichrome Matbaac›l›k*
Cilt : *Yedigün Mücellithanesi*

B‹LGE KÜLTÜR SANAT
Nuruosmaniye Cad. Kardefller Han No: 3 Kat: 2 34110 Cağaloğlu / ‹STANBUL
Tel: (0212) 520 72 53 - 513 85 04 Fax: (0212) 511 47 74
bilge@bilgeyayincilik.com www.bilgeyayincilik.com

ANNEME MEKTUP

Waris Dirie

Çeviren
Nurten Hat›rnaz

BİLGE
KÜLTÜR
SANAT

İçindekiler

Önsöz 7
Güç Bir Başlangıç 9

1. Bölüm • Telefon 13
2. Bölüm • Sana Geliyorum Anne 29
3. Bölüm • Kavuşma 43
4. Bölüm • Mogadişu 63
5. Bölüm • Ameliyat 83
6. Bölüm • Annem Yaban Ellerde 109
7. Bölüm • Çöküş 133
8. Bölüm • Yeni Bir Hayat 145

Uzlaşma ve Bağışlama 163

Ek • Konuşmalar 167

Önsöz

Bazen kendi kendime soruyorum: "Tüm bunlar gerçekten oldu mu yoksa sadece uzun ve karanlık bir rüyadan mı uyandım?"

Arkama yaslanıp gözlerimi kapadığımda kafamın içinde son altı ayın görüntülerini görebiliyorum. On sene sonra annemi ilk kez gördüm. Onu Afrika'dan Viyana'daki doktorlara getirdim; çünkü çok hastaydı ve karın bölgesine giren korkunç kramplardan mustaripti. Kramplarının sebebi bilinmiyordu. Ona Viyana'mı gösterip farklılıklarımızdan bahsetmeye çalıştım. Olaylar en kötü rüyalarımda bile tasavvur edemeyeceğim şekilde sonuçlandı.

Annem gittikten sonra kendimi işe yaramaz, bomboş hissettim. Hislerimle nasıl başa çıkacağımı bilemiyordum –matemimle, öfkemle ve acımla. Derken hoş bir rastlantı beni Güney Afrika'ya götürdü. Orada küçük bir ev satın aldım ve son beş ayda yaşadıklarımı yazmaya karar verdim. Neler olduğunu anlamak ve anneme tekrar ulaşabilmenin bir yolunu bulmak istiyordum. Göğsümdeki bu acıdan kurtulmalıydım.

Sonuçta şimdiye dek yazdığım en yürekten kitabım çıktı ortaya –anneme yazılmış upuzun bir mektup. Ona, Viyana'dayken

yüzüne söyleyemediğim her şeyi söyledim: Daha önce kimseye güvenip anlatamadığım şeyleri. Bu mektup bir suçlama değildir. Ama aynı zamanda ruhumu arındırmaktan çok daha fazlasıdır. Mektubum bir ilanıaşktır. Bir evladın annesine duyduğu aşkın ilanı.

Waris Dirie

Güç Bir Başlangıç

Sevgili Anneciğim,

Nereye gidersem gideyim bu resmi daima yanımda taşıyorum. Resimde sen bir Somali çölündesin. Yerlere kadar uzanan bol bir Afrika elbisesi giyiyorsun. Rengârenk ve göz kamaştırıcı; üzerinde dünyanın bütün renkleri mevcut; boynundan bir sürü altın zincir sarkıyor, parmakların yüzüklerle dolu. Bundan ne kadar hoşlandığını biliyorum. Mağrur ve heybetli bir görüntün var, yüzün genç bir kızın yüzü gibi pürüzsüz ve canlı. Gözlerin okyanuslar gibi derin; belki de resimde en çok hoşuma giden şey de bu.

Birkaç ay önce Viyana'da birbirimizi en son gördüğümüzde kavga etmiştik. İkimiz de onca öfke, hayal kırıklığı ve acı yüzünden bağırıp çağırmış, kızmış ve ağlamıştık. Birbirimize söylenmemesi gereken şeyler söylemiştik. Sonunda da dört saat süren bir kavganın ardından buruk ve tükenmiş bir halde ayrılmıştık. Şimdi Güney Afrika'daki bu küçük evimde, artık benim sığınağım olan bu evde oturuyorum. Resmin önümde, masamın üzerinde duruyor; ancak ara sıra bakışlarından kaçabiliyorum. Denizi, dalgaları ve kıyıda yüzen balıkçı teknelerini seyrediyorum.

İkindi vakti oldu, güneş alev alev yanıyor; yarısı denize batmış bile. Burada gün batımı öyle yavaş ki, Avrupa'daki gün batımlarından çok farklı.

Birkaç gecedir iyi uyuyamıyorum. Öyle perişanım, aklım öyle karışık ki. İçimde bir ateş yanıyor. Sana yakın olmanın bir yolunu bulmaya çalıştım ama bulamadım. Yatağımda bir o tarafa bir bu tarafa dönüp durdum. Sana söyleyeceğim o kadar çok şey var ki ama nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum. Bir itirafta bulunmam gerek ama nasıl yapacağımı bilemiyorum. Gerçek bazen bir güle benzer: Ona ulaştığında dikenleri canını yakabilir. Şunu kabul etmek benim için öylesine zor ki: 'Waris hayatında pek çok şey başardın, ama asıl amacına ulaşamadın, annenin kalbinde bir yer edinemedin.'

Hep benimle gurur duymanı istedim, yabancı bir ülkede yaşayan kızından göğsünü gere gere bahsetmeni. Yeni hayatıyla uğraşan, dik kafalı, inatçı Waris'le iftihar etmeni istedim. Biliyorum: Yaptığım, söylediğim pek çok şeyi anlaman ya da onaylaman mümkün değil; çünkü senin geleneklerin sana tamamen farklı şeyler emrediyor. Sen eski Afrika'da yaşıyorsun; onun usulleriyle, adetleriyle kuşatılmışsın. Bense kendi Afrika'mı içimde taşıyorum. Benimki gelenekle yenilenmenin güçlü bir karışımı olan modern bir Afrika. Sevgili anneciğim, senden tek istediğim beni anlamaya çalışman.

Önemliymiş gibi görünen her şey bir kenara bırakılsa geriye hiç değişmeden kalacak olan nedir? Bir kızın annesine olan sevgisi. Bir annenin çocuğuna olan sevgisi. Dünya üzerinde bu bağdan daha güçlü bir şey yoktur.

Uykusuz geçen gecelerde aklıma bir fikir geldi. Sana bir mektup yazmaya başladım. "Belki," dedim kendi kendime, "yüzüne söyleyemediğim her şeyi yazabilirim." İlk birkaç satırdan sonra mektubu büyük bir hayal

kırıklığıyla yırtıp attım. Ama pes etmedim ve kalemi alıp baştan başladım. Yazıp attım, yazıp attım. Derken nihayet ilk sayfayı bitirdim. Biraz sonra ikincisini bitirdim. Yazmam hızlanmıştı. Yazıma refakat eden hislerle mest olmuştum. Yazdım, yazdım… Parmaklarım acımaya başladı ama bu beni durdurmadı. Kalemim sayfaların üzerinde uçuyordu sanki. Zaman su gibi akıp geçti, yemeyi içmeyi unuttum. Yorgun düşünce birkaç saat kestirdim sonra tekrar masama dönüp transa geçmiş gibi yazmaya devam ettim.

Bunlar hakikaten yürekten satırlar, Anneciğim. Yazdığım şeylerin çoğundan kimseye bahsetmemişimdir, en yakın dostlarıma bile. Tüm gerçeği söyleyebilmek için kendimi birçok kez zorlamam gerekti ama artık vakti gelmişti. Gerçeği, yalnızca gerçeği söylemenin…

Neden böyle olduğumu anlamanı istiyorum. Bakarsın bu mektup seninle yakınlaşmama yardım eder.

Biz seninle anne kızız, kan bağıyla bağlıyız ama birbirimizden tamamen farklıyız. Aramızda binlerce kilometre var ama fikirlerimiz sanki ayrı gezegenlerde yaşıyormuşuz gibi farklı. Sana kaç kez elimi uzattım ama sen her defasında geri çevirdin. Ne konuşursak konuşalım, ister din hakkında olsun ister gelenek ister aile; hiçbir zaman anlaşamadık. Başkalarının bakış açılarına anlayış göstermek diye bir şey yoktu, ne var ki benim en büyük arzum senin tarafından anlaşılmaktı.

Ben senin Waris'inim, hep de öyle olacağım; ben senin çöl çiçeğinim. Senin bağrından kopup doğdum Somali Çölü'nde. Barbar babam tarafından öldüresiye dövüldüm ve acımasız bir gelenek yüzünden sünnet ettirildim. Sırtımdaki giysiler dışında hiçbir şeyim olmadan evden kaçtım. Merhametli bir dalga beni Londra'ya taşıdı ve dev bir dalga beni göklere çıkarttı. Çöl çiçeği

Waris, top model Waris'e, BM Özel Elçisi'ne, korkunç KS zulmüne karşı koyan bir savaşçıya, ünlü bir yazara dönüştü. Milyonlarca insan benim hayatımla ilgili kitapları okudu.

Ne var ki anneciğim hikâye bu kadarla kalmıyor. Onca yıldır ta derinlerde taşıdığım bir sırrım var benim. Bununla ilgili kimseyle konuşmadım. Dıştan güçlü Waris'im, savaşçı, daima güzel ve güleç yüzlü… Ama içten yaralıyım, güvensizim ve hâlâ bu büyük, renkli dünyaya yabancıyım. Bu, hayatımı kuşatan iblisin suçu. Kimi zaman gittiğini ya da ondan kurtulduğumu sanıyorum. Ama sonra iblis öyle bir güçle, öyle bir gaddarlıkla geri geliyor ki soluğumu kesip beni karanlığa sürüklüyor. Hayatımın kontrolü tamamen bu iblisin elinde. Ne hissedeceğime, hayatta ne kadar ilerleyeceğime, iyi mi yoksa kötü mü hissedeceğime o karar veriyor. Belki bu iblisi alt etmeme sen yardım edersin, anneciğim. Ana-kız, birlikte güçlüyüz.

Anneciğim, bu mektupla senden yardımını ve sevgini rica ediyorum.

Waris'in, çöl çiçeğin, kızın.

1. Bölüm
Telefon

Viyana'ya sonbaharın geldiği kesin. Rüzgâr ağaçlardaki yaprakları uçuruyor, yerlerdeki yapraklar da kırmızının, sarının, altuninin ve koyu kızılın aklınıza gelebilecek her varyasyonunda, fevkalade renk oyunları sergiliyor. Ara sıra atkestaneleri yaprakların altından dışarı bakıyorlar. Yaz sıcak ve kurak geçmişti. İlk gerçek yağmur ve serin rüzgâr doğayı heyecanlandırıyor. Sanki tüm bitkiler ve hayvanlar kendilerini acilen kışa hazırlamışlar gibi. Şehirde gezinirken heyecanlı heyecanlı yemek arayıp bir ağaçtan diğerine koşturan sincapları seyredebilirsiniz. Gökteki bulutlar aceleyle geçip gidiyorlar. Işık ve gölge sık sık yer değiştiriyor. Güneş ışınları bulutları yarıp çıkmayı başardıklarında hava ısınıyor ama güneş ışınları bulutlarla kaplanır kaplanmaz soğuk kış esintisini hissediyorsunuz. Şüphe yok ki yaz son dövüşünü yaptı ve birkaç gün içinde gidip yerini sonbahara bırakacak.

Ekim'in sonuydu; Viyana'da, yeni evimde, geziniyordum. Alınyazısı ve rastlantı beni bu yere getirdi. Beni sürekli tehdit eden bir adamdan kaçıp Viyana'ya geldim ve bu şehre âşık oldum: güzelliğine, karakterlerine, kültürüne… Tabi insanı hayrete düşüren mimarisini ve şehrin tarihini de unutmamak gerek.

Ama içimi kemiren sorular vardı. "Burada kök salabilecek miydim? Viyana benim yeni evim olacak mıydı? Eğer olacaksa bu ne kadar sürecekti?"

Bu telaşlı şehirde gezinmek hem heyecan verici hem de tatmin ediciydi. Sonbahar yeniden insanlar tarafından kuşatılmaktan hoşnut olduğum bir zaman. Hemen önümde Viyana'nın tipik kafelerinden birini gördüm. Kendimi bir fincan kahveyle şımartmaya karar verdim. Epey bir zamandır hissetmediğim kadar iyi hissediyordum. Nihayet kendimi düzeltecektim. Evvelki sene benim için zordu, birçok kereler artık gücümün kalmadığını hissettim. Ama yine de başardım ve hayatımdaki en zor sınavı verdim, bu zafer de bana büyük cesaret, kendine güven ve enerji verdi. Kendimi bitiş çizgisini geçen bir maraton koşucusu gibi hissediyordum. Bacaklarımda hâlâ 42 kilometrelik aralıksız koşunun yorgunluğu vardı, ama ruhum rahatlamış bir hisle dopdoluydu –'Başarmıştım!'

Senelerce içimde kimseyle konuşamayacağım –ya da konuşmak istemediğim– bir şey taşımıştım. Çocukken acımasızca sünnet edilmiştim, çünkü bu benim memleketim Somali'de bir gelenekti. Büyük ihtimalle hayatımın geri kalanında bunun sonuçlarına katlanmak zorunda kalacağım. Çok acı çekiyorum, bazı zamanlar acı öylesine dayanılmaz ki ne yapacağımı şaşırıyorum. Çocukluğumdan bu yana yalnızca bedenim değil ruhum da çığlık çığlığa bağırıyor. Istırabımı kimseye açamadan onca acıya, onca aşağılanmaya katlanmak zorundayım.

Bir gün kaçmayı bırakmaya karar verdim. "Waris," dedim kendi kendime, "Alın yazınla yüzleşmen gerek. Artık bebek değilsin; gözlerini kapatırsan her şeyin yoluna gireceğine inanamazsın."

İnsanlarla kadın sünneti hakkında açık açık konuşmaya karar verdim. Kişisel yazgımla ilgili kitaplar yazdım –*Çöl Çiçeği, Benim Ülkem* ve Avrupa'da yaşayan sünnet edilmiş kızların hayatlarını anlatan –*Desert Children.* Kitapların her biri birer

best seller oldu ve binlerce kişi bu kitapları okudu. Kitaplarda anlattığım şeyler pek çok insan için çok yeni olan şeylerdi, bu yüzden de inanmakta güçlük çekiyorlardı. Ama öte yandan diğer kadınlar kitaplardaki kendi hikâyelerini hemen tanıyorlardı.

Başlangıçta Çöl Çiçeği'nin basılmasıyla nasıl bir şey başlattığımdan haberim yoktu. Daha önce hiç kimse bu konu hakkında, vücudumuzun tam orta yerinde neden olduğu ıstırap hakkında açık açık konuşmamıştı.

Kadın sünneti daha önce en iyi, Afrika'yla ilgili macera filmlerinden bilinen bir şeydi. Derken biri gelip hepsini yalanladı. "Hayır, hayır; bu sadece binlerce kilometre uzakta değil aynı zamanda Avrupa'nın kalbinde, bizim etrafımızda olup bitiyor. Kızların klitorislerinin bir parçasını kesip vajinalarının neredeyse tamamını dikiyorlar. Genellikle herhangi bir şekilde anestezi uygulanmadan basit bir ustura kullanılıyor. Neredeyse yarım milyon kadın bu insanlık dışı muamelenin kurbanı olmuş durumda."

Gazetelerde, dergilerde, radyolarda, televizyonlarda ve internette –yüzlerce kez röportaj verdim, konuşmalar yaptım, konferanslara çağrıldım. Onurlandırıldım ve pek çok ödül aldım. Eski Sovyetler Birliği başkanı Mihail Gorbaçov, müzik efsanesi Paul McCartney, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan ve çok satan yazar Paulo Coelho gibi dünyanın her yanından enteresan, güçlü ve mühim insanlarla tanıştım. Hepsi de mücadelemde bana yardım etmeye giriştiler, bazıları yakın dostlarım oldu.

Bitip tükenene dek çalıştım. Belki benim pozisyonumdaki birinin kadın sünnetine karşı neden böyle canla başla çalıştığını sorabilirsiniz. Çalışıyorum çünkü bunun benim misyonum olduğuna inanıyorum; ne kişisel ne profesyonel ne de duygusal açıdan benim için kolay olmasa da. Belki nedeni ayrıca hayatımda ilk kez insanlar için anlamlı ve de önemli bir şeyler yaptığımı hissetmemdir. Bu his, bunca zaman boyunca devam etmemi sağladı.

Kimsenin göremediği tek şey içimde hissettiklerimdi. Ben sadece başka kadınların yazgılarından bahsetmiyor kendi başıma gelenleri de anlatıyor, onlara kendi hayatımdan bahsediyordum. Ben ruhumu tüm dünyaya açıyordum.

Ne var ki kendi geçmişimle yüzleşmek beni hiç düşünmeyeceğim kadar sarsmıştı ve kendimi ona karşı savunamamıştım. Sanki çırılçıplak bir halde aynada kendime bakıyordum. Aynadan yansıyan kadın etrafına bir kale örmüş ve aniden duvarlarının yıkılmaya başladığının farkına varmıştı.

Yeniden kendimi bulmam epey zaman aldı. Kendimi ne zaman huzursuz ya da kararsız hissetsem kendime doğru şeyi yapıp yapmadığımı sorarım. Bu kez cevap kesinlikle 'Evet'. Bugün bunun ruhumu arındıran bir fırtına olduğunu biliyorum. Çölde bir çitayla karşılaşırsan kaçmanın bir faydası yoktur. Bacakları seninkinden daha hızlıdır ve er ya da geç seni yakalar. Hayat bu. Kaderinle yüzleşmemek demek onu elden çıkartmak demektir.

* * *

Sevgili anneciğim,

Bana yeni bir güç veren bir adamla tanıştım. Kader insanları birleştiriyor.

Bu adam yıllarca kendisinden daha güçlü bir düşmana karşı ümitsiz bir savaş verdi. Ve en sonunda mücadeleyi kazandı. Çünkü o daima doğru olanı yapmaya, doğru tarafta yer almaya inanmış. Risk almak, fedakârlık yapmak zorunda kaldı ve cesareti sayesinde insanlığın kendisine sunacağı en büyük ödülü kazandı: Nobel Barış Ödülü'nü.

UNESCO tarafından düzenlenen galaya özel konuk olarak Duesseldorf, Almanya'ya davet edildim. Birkaç sene boyunca UNESCO'nun, dünyanın dört bir yanındaki çocuklar için bir sürü güzel şey yapan Birleşmiş Milletler çocuk bakım örgütünün özel elçiliğini yaptım.

Galanın arifesinde kendimi çok daha iyi hissetmemi sağlayan bir adamla –Lech Walesa- ile tanıştım. Kendisi Polonya'da tarihe geçmiş Solidarność[1] *adındaki bir sendika hareketinin lideri. Lech Walesa ve onun hareketi sayesinde bugün milyonlarca insan hayatlarını barış içinde ve özgürce yaşayabiliyor. Sendika lideri olarak güçlü iktidar sahiplerine yani komünistlere karşı ayaklanmış. İlk başta ciddiye alınmamış daha sonra pek çok düşman edinmiş ve tehdit edilmeye başlanmış. Buna rağmen, gün geçtikçe daha çok insan onu kendisine örnek almış. Önce yüzlercesi sonra da binlercesi. Ve nihayet komünistler Polonya'dan kovulmuş. Çok geçmeden komşu ülkelerin bazılarında da aynı şey olmuş.*

Bunu gerçekleştiren tek bir adam.

Lech Walesa ile galadan bir önceki akşam tanıştım. Birbirimize anında ısındık ve sonraki akşam yan yana oturmaya karar verdik.

Lech Walesa bana eşiyle birlikte kitaplarımı okuduğunu söyledi. "Polonya'nın her yerinde insanlar yaptığın işlerden haberdar, Waris. Orada çok ünlüsün, pop star gibi. Senin bir misyonun var güzelim ve hedeflerine ulaşacaksın! Ben ne dediğimi biliyorum."

Sonrasında bu çok önemli adam bana kendi hikâyesini anlattı ve beni fazlasıyla cesaretlendirdi. İlk bakışta her şey kolay ve mantıklı geliyordu. Sanki bir peri masalından alınmış, her zaman mutlu sonla biten bir hikâye gibiydi. Ama bugün düşünüyorum da onca şeyin üstesinden gelmek için Lech Walesa'nın sahip olması gereken güç ve cesaret inanılmaz. İnsana bir milleti yok etmek ya da diriltmek için bir tek kişinin yeteceğini gösteriyor.

"Gdanask tersanesinde basit bir elektrikçi ve bir sendika üyesi olarak mücadeleye başladığımda diktatör

1 Lehçe, dayanışma.

komünist rejimin sonunu getireceğimi biliyordum," dedi bana. "Ailemi tehdit ettiler, beni hapse attılar ama ben onlardan güçlüydüm çünkü misyonuma ve Tanrı'nın benim tarafımda olduğuna inanıyordum."

Yanaklarım kızarmaya başladı. "Binlerce insan komünist yöneticiler tarafından hapse atıldı, işkence gördü ve öldürüldü. Konuşma özgürlüğü ortadan kaldırıldı. İnsanlar sürekli bir korku içinde yaşıyorlardı." Derken Lech Walesa yanağını benimkine yaklaştırdı, tıpkı birbirlerine bir sır verecek olan çocukların yaptığı gibi. "Misyonunda başarıya ulaşacaksın, kadın sünnetine karşı verdiğin bireysel mücadelende ya da seçtiğin herhangi bir şeyde de, Waris. Milyonlarca kızın uğradığı haksızlığa, çektiği acılara bir son vereceğini biliyorum. Sen çok güçlüsün ve mücadeleni kazanacaksın! Bir amaca inananlar asla pes etmezler ve her şeyi başarabilirler."

O andan itibaren anneciğim, bütün şüphelerim kaybolup gidiverdi. O andan itibaren kadın sünnetine karşı verdiğim mücadelenin önemli ve doğru bir şey olduğuna tamamen ikna oldum. Her ne zaman cesaretimi kaybeder gibi olsam Lech Walesa'yı, onun mücadelesini ve kazandığı zaferleri düşünüyorum. Bu düşünceler benim için adeta birer kanat gibi.

* * *

Kafe telaşlı bir güruhla doluydu. Köşedeki küçücük bir masada tesadüfen bir yer bulabildim, ama olsun en azından güzel bir manzaram vardı. Hobilerimden biri de insanları seyretmektir –nasıl yürüdüklerini, nasıl göründüklerini, nasıl konuştuklarını, bir insanın davranışlarındaki enerjiyi ve tavrı… Bir kadına ya da bir erkeğe baktığınızda ne hissettiğini anlarsınız. Son ılık güneş ışınları garsonları kış için kilere kaldırdıkları masa ve sandalyeleri kurmaları yönünde cesaretlendiriyor. Onları izlemek çok

eğlenceli. Yeni müşteriler kafeye akın etmeye devam ediyor. Bir yandan müşterilere yer açmaya çalışırken bir yandan da masa ve sandalyeleri taşıyan garson kafilesi önlerini kesiyor.

Tabak çanak gürültülerini, sohbet eden, bazen de yollarına biri ya da bir şey çıktı diye yaygara kopartan insanları duyabilirsin.

Burası benim yeni evim işte. Çöl kumu yerine Viyana kafelerinin masaları var artık. Tüm sene boyunca süren sıcak hava yerine farklı farklı mevsimler var. Kurallar ve kaideler yerine sınırsız özgürlük var. İç savaş yok, barış var. İçgüdü yerine akılcılık, gelenek yerine gelişim var. Afrika yerine Avrupa var.

Kendimi bu yere ait hissedecek miyim acaba? Hissettim diyelim, peki bu ne kadar sürecek? Bir yıl mı? Bir asır mı? Hayatımın geri kalanı boyunca mı?

Ev –benim evim neresi?

Geldiğim yer, yani Somali mi?

Kaçtığım yer, yani Londra mı?

Moda şehri Paris mi?

New York, yani oğlumun yaşadığı yer mi?

Yakın bir zamanda yaşadığım Cardiff mi?

Yeni memleketim Viyana mı?

"Ev her yerdir, tüm dünya benim evimdir." Söylemesi kolay tabii. Ama gerçek şu ki her ağacın köke ihtiyacı vardır.

Bir saniyeliğine gözlerimi kapatıyorum. İçimdeki evsizlik duygusu dışarıya taşıyor. Dokunsalar ağlayacağım, gözyaşlarımı bastırmaya çabalıyorum. "Waris," diyorum kendi kendime, "daha biraz önce kendini dünyanın en tepesinde hissediyordun, şimdi ise bunalıma girdin."

Eski Amerika Başkanı Bill Clinton'ı düşünmekten kendimi alamıyorum. Onunla Prag'da, onur konuğu olarak davet edildiğim bir konserde tanışmıştım. Başka bir vesile dolayısıyla tanışma onuruna eriştiğim Çek Başbakanı Vaclav Havel'in davetlisiydim.

O akşam Bill Clinton ile yemek yedik. Ona işimden bahsettim. Herkes beni can kulağıyla dinliyordu. Hepsi de kadın sünnetine karşı daha fazla şeyin yapılması gerektiğine ikna olmuştu. Bill Clinton üzerimde diğer pek çok devlet başkanı gibi farklı bir izlenim bıraktı. Eğlenceliydi, komikti, insanlara ve onların kişisel öykülerine içten bir ilgi gösteriyordu.

Yemekten sonra beni otelime bıraktılar. Öyle heyecanlıydım ki –yani insan her akşam Amerikan Başkanıyla yemek yemiyor sonuçta, öyle değil mi? Ama gece boyu canımı sıkan başka bir şey vardı. O gece bana yöneltilen sorulardan birini aklımdan çıkartamamıştım.

"Kendinizi hangi ülkeye ait hissediyorsunuz, Bayan Dirie? Kendinizi bir Amerikalı mı, İngiliz mi, Avustralyalı mı, Afrikalı mı yoksa Somalili bir kadın gibi mi hissediyorsunuz?"

Kesin bir cevaptan kaçınıp basitçe bir yanıt verdim, "Sanıyorum ben kozmopolitim. Dünyanın her yerinde kendimi evimde hissediyorum. Herhalde şu şarkıyı biliyorsunuzdur: 'Baba yuvarlanan bir taştı, başını koyduğu her yer eviydi.'"

Ben dâhil herkes yorumuma kahkahalarla güldü. Ne var ki bunun için epey enerji harcamam gerekti –çünkü aslında– hiç mutlu değildim.

"Ben nereye aittim?"

"Nerede yaşamak istiyordum?"

"Benim evim neresiydi?"

Gerçek şu ki bu soruların yanıtını kendime bile veremezdim.

Ben bir göçebeydim. Ama sırf eğlence olsun ya da canım öyle istiyor diye bir yerden bir yere gitmiyordum ben.

* * *

Anneciğim, ne zaman Avrupa'da ya da Amerika'da olsam Afrika'ya dönüp orada yaşamayı hayal ediyorum.

Çocukluğumu özlüyorum, uçsuz bucaksız çölü, geceleyin yıldızlarla dolan gökyüzünü, renkleri, kokuları… Yatağımda tek başıma uzanırken bazı zamanlar, bu vatan hasreti yüzünden kalbim paramparça oluyormuş gibi hissediyorum.

Ama anneciğim Afrika'ya geldiğimde de Avrupa'daki dostlarımı özlüyorum; oğlum Aleeke'yi ve Avrupa'daki hayatımı… Şu an da aynı şekilde hissediyorum. Ben bir göçebeyim ve her zaman da öyle olacağım.

Kendi kendime ben nereye aidim diye sorduğumda bir cevap bulamıyorum anneciğim. Tek gördüğüm kara bir delik ve kocaman bir boşluk. Kendim için bu iki dünyayı birleştirmek istiyorum ama bunu nasıl yapacağımı bilmiyorum. Kökünden kopartılmış yersiz yurtsuz biri gibi hissediyorum kendimi.

Kadın sünnetine karşı mücadeleme başladığımda pek çok Afrikalı kadın ve erkek beni Afrika geleneklerimize ve kültürümüze ihanet etmekle suçladı. Bu beni hakikaten yaraladı. Yapmak isteyeceğim en son şey kültürümüze ihanet etmektir. Ben vatanımıza ihanet etmek istemiyorum! Ben bir hain gibi görülmek de istemiyorum! Ben Afrika'nın bütün çocuklar için güvenli, kızların artık sünnet edilip incitilmediği bir yer olmasını istiyorum. Benim çektiklerimi onlar çekmemeli.

O gece Prag'da çok ağladım anne. Bir türlü uyuyamadım; beni bu korkunç düşüncelerden uzaklaştırsın diye uzaktan kumandayla oynayıp kanal kanal gezip durdum. Bir ara masama oturup duygularımı kelimelere dökmeye çalıştım ama tek yapabildiğim değersiz birkaç cümle karalamak oldu. Pencerenin önünde dikilip şehir ışıklarından oluşan denizi seyrettim. Güneş doğsun da gün bir an evvel başlasın istiyordum. Dünya üzerindeki en yalnız insan bendim sanki.

* * *

Tam çayımdan bir yudum almak üzereydim ki cep telefonum çalmaya başladı. Öyle dalmıştım ki ancak ikinci çalışında fark ettim. Kafede telefonu duyan en son kişi bendim herhalde. Telefonu açtığımda herkesin bana baktığını hissettim. Çabucak yeşil cevap düğmesine basıp kısaca, "Waris Dirie" diye yanıt verdim. İlk başta hattın diğer tarafından yalnızca cızırtılı sesler geliyordu. Daha sonra tiz bir ses geldi. Kiminle konuştuğumun farkına varmam bir saniye sürdü. Bu kardeşim, Muhammed'di. Endişeli bir sesle, "Annem çok hasta," dedi. "Çok ağrısı var. Kimse yardım edemiyor."

Ne kadar ciddi olduğunu hemen anladım. Ağrıdan, acı çekmekten ve ölümden bahsediyordu –Afrika'da bu olağanüstü bir şey değildi. Ama kendi anneniz söz konusu olunca durum değişiyordu.

Muhammed ailesiyle birlikte İngiltere'de yaşıyor. Çok nadiren görüşüp konuşuruz; görüşüp konuştuğumuzda da ölüm her daim hazır ve nazırdır. Ne zaman memleketten ya da ailemizden konuşsak konuşmayı ölümle noktalarız.

"Gölette beraber oynadığımız çocuğu hatırlıyor musun?"

"Kaza kurşunuyla ölmüş."

"Kız kardeşi peki?"

"O da mültecilerle dolu bir tekne devrilince boğulmuş."

"Komşumuz?"

"AIDS'ten ölmüş."

Ölüm ve Afrika, Afrika ve ölüm –bir çeşit kader ortaklığı gibi görünüyor.

Ama bir anda her şey değişmişti. Bu kez hasta olan benim annemdi. Muhammed aradığında aklıma hemen küçükken annemin bize anlattığı, ağaç ve ayın hikâyesi geldi. "Biz Somalililer ayda bir hayat ağacı olduğuna inanırız. Yaprağın yere düştüğünde cennet bahçesindeki Allah'ın yanına gidersin," diye anlatırdı annem.

Çok uzun bir süre daha senin yaprağın yere düşsün istemiyordum, o zaman da şimdi de.

Muhammed güçlü bir adamdır. Onu gözümün önünde canlandırabiliyorum. 1.90 boyundadır; siyah saçları, köşeli bir yüzü ve kararlı gözleri vardır. Kendisini sokakta gören birinde saygı uyandırır. Ama içinin nasıl göründüğünü kimse bilmez. Kudretli bir adamdır ama katlanmak zorunda kaldığı işkenceleri kimse bilmez. Muhammed Somali'de bir çocuk askerdi. Somali iç savaşından kaçmayı başardı. Ama savaşın bedeninde ve ruhunda bıraktığı izler hâlâ duruyor. Muhammed esir düştüğünde onu zincirleyip haftalarca işkence yapmışlar. Zincirlerin kollarında ve bacaklarında bıraktığı yara izlerini hâlâ görebilirsiniz. Yaşadıklarını yüzünden ve gözlerinden okuyabilirsiniz. Yüzünden, çocuk askerken uğradığı hasarı, başından geçenleri anlarsınız. Ama o bunlardan hiç söz etmez. Muhammed'in sonraki cümlesi düşüncelerimi böldü. Sesinde bir endişe vardı. "*Nihyea*, kadın. Onu Avrupa'ya getirmen gerek. Annemin tıbbi yardıma ihtiyacı var ve ona yardım edebilecek tek kişi sensin."

Bu kardeşimin tipik özelliğiydi. Her cümlesi bir suçlamaydı. Sinirlenmeye başlamıştım. Sanki annemin hastalanması benim suçumdu. Ailemi çok ender görsem de onlar için her şeyi yapıyor, onlarla ilgileniyor, verebildiğim her şeyi onlara veriyor, onlara para gönderiyordum. Anneme Somali'de küçük bir ev kurmuştum. Ne zaman bir şeye ihtiyacı olsa elde etmesini sağlarım. Afrika'da her aile ülkeden ayrılan aile üyelerinden memlekette kalan ailelerini geçindirmelerini bekler. Yurtdışındakiler geride kalanlara yardım etmekle görevlidir. Biri bir şeyler kazandığında –her ne olursa– bunu kardeşleriyle paylaşmalıdır. Bundan haberim vardı ve bu geleneğe riayet etmeye çalışıyordum ama bunu her zaman başaramıyordum.

Muhammed ikinci eşiyle birlikte Manchester'da yaşıyordu ve bir mülteciydi.

O benim ağabeyimdi. Bu yüzden onu seviyor ve sahip olduklarımı onunla paylaşıyordum.

Cevabım çok kısaydı: "Onu getireceğim."

Muhammed sohbete devam etmek istiyor gibiydi ama benim aklım çoktan başka yerlere kaymıştı.

Annemi düşünüyordum.

Cep telefonum elimde Viyana kafelerinden birinin ortasında kar beyaz örtülü bir masada oturmuş camdan dışarı bakıyordum. Gökyüzü bulutlarla kaplıydı. Rüzgâr caddelerdeki yaprakları süpürüyordu. "Viyana harikulade, canlı bir şehir," diye düşündüm. "Hava burada çok erken soğuyor. Çok çok soğuyor."

* * *

Sevgili anneciğim,

Birbirimizi görmeyeli ne kadar zaman oldu? Dokuz sene olsa gerek. O zaman hâlâ New York'ta yaşıyordum. Seni Somali'de ziyaret etmek için ağabeyim Muhammed'le birlikte aniden şehirden ayrılmıştık. Bu duygusal yolculukla ilgili bir de kitap yazmıştım: Benim Ülkem.

Sonra bana olanları sana açıklamak istemiştim, mutluluğumu, acılarımı ve hayatımı seninle paylaşmak istedim. Sana anlatacak o kadar çok şeyim var ki. Hakikaten sevgili anneciğim başıma gelenlerin hepsi adeta bir peri masalı gibi. Yaşlı bir adamla evlenmek istemediği için evden kaçan küçük deve çobanı uzun bir yol katetti. Çöl boyunca uzun ve ıssız bir yolu yürüdü, yolda aç bir aslanla karşılaştı ama aslan onu bıraktı –mucize gibi bir şeydi.

Başkent Mogadişu'ya varışı, sonra da ailesiyle birlikte Londra'da yaşayıp Somali Büyükelçiliği yapan dayısının evine gitmek için çıktığı tehlikeli yolculuk…

Kendi ailesinin evinde hizmetçi gibi çalışmaya başlayan Çöl Çiçeği Waris. Annesinin kız kardeşi ona kötü bir üvey anne gibi davranıyordu.

O yine de boş zamanlarında okuma yazma öğrendi. Bir gün bir fotoğrafçı onu keşfetti. İlk başta istemedi ama sonunda adam onu ilk fotoğrafını çekmesine izin vermeye ikna etti. Ve bir gecede yıldız oldu. Dünyanın en önemli moda dergilerinin kapağında onun resimlerini bulabilirsin.

Waris'in, senin küçük kızın bir süper model olarak kariyer yaptı. Dünyanın en güzel kadınlarıyla çalıştı. Bu sana biraz tuhaf gelebilir ama Afrika dışında kadınlar üzerlerine güzel kıyafetler giyerek, fotoğraflarının çekilmesine izin vererek ve bir aşağı bir yukarı salınarak bir sürü para kazanabiliyor.

Ama bu hâlâ senin Waris'inin gerçek hikâyesi değil, bu sadece hayatından bir kesit. Kalabalık, onca insan, kamera ışıkları –bunlar bana büyüleyici değil daha çok korkutucu gelen şeyler. Kazandığım para bağımsız olmama yardımcı oldu belki, ama mümkün olan en kısa zamanda bu şaşaalı ve yüzeysel işi bıraktım. Artık daha fazla giydirip kuşattıkları bir bebek olmak istemedim. Sadece birkaç mutlu sene boyunca her düğmeye bastıklarında gülümsemek istemiyordum, Afrika'dan yeni ve genç yüzler bulunca beni kaldırıp atacaklardı. Salınıp yürüyen bu soluk benizli mankenler arasında farklı bir renktim sadece.

Hayatım için bir başka hayalim daha vardı: Beni daha çok tatmin edecek bir şey.

Derken alın yazım beni yeni bir yolculuğa gönderdi, bu kez yepyeni bir misyonla –kadın sünnetiyle mücadele etme misyonuyla.

İnsanlara kadın sünnetiyle mücadele etmenin ne kadar önemli bir şey olduğunu anlatabilmek için her şeyimi

verirdim. İnsanları bu gaddarca gelenek yüzünden kız çocuklarına işkence etmeye zorlayan bir tek din, bir tek yönetim yok. Ama yine de oluyor işte. Afrika'da, Avrupa'da, Asya'da, Avustralya'da, Amerika'da ve Kanada'da. Dünyanın her yanında. Her gün. Bu konuda açık fikirlilikle ve dobra dobra konuşan ilk kadın olarak hayatımın değişip yepyeni bir yöne gittiğini fark ettim. Modellikten gelen ünümü daha küçük birer çocukken bu ayıba kurban edilen milyonlarca başka kadının hakkını savunmak için kullandım. Artık bir kurban olmak istemiyordum. Artık başka kızların da kurban olmasını istemiyordum.

Bu konu hakkında konuşmak kolay değildi, o zaman da şimdi de. Tüm bunlar sana küçük Waris'inin, kızının, azmini ve inadını hatırlatmıyor mu?

Kadın sünnetine karşı bir de kitap yazdım. Adı Desert Children.

O günden beri binlerce kadın bana mektup yazıp sünnetlerinden dolayı ne kadar acı çektiklerini ve hâlâ çekmekte olduklarını anlatıyor. Belki bir gün beni anlayacak gücü kendinde bulursun. Sana bu kızların hikâyelerini okumak isterim. Çektikleri onca çileyi. İnsan sonsuza dek gözünü kulağını kapatarak yaşayamaz.

Kadın sünneti meselesi aramızda derin bir uçurum açtı. Yalnızca bir kez bu uçurumu atlayarak geçmeye çalıştım.

Sana konuşmalar yapmamın, kitaplar yazmamın ve bir vakıf kurmamın nedenlerini açıklamaya çalıştığımda sen hayretler içinde elini kolunu sallayıp, "Bu bizim geleneğimiz. Bu konuda bir daha konuşmayalım!" demekle yetindin.

Bu laf adeta bir bıçak gibi dürtüyor beni anne; ne kadar acı verdiğini bilemezsin. Neden inatla mesele çıkarmaya devam ettiğimi bir türlü anlamadın. Daha çocukken bunun için beni azarlardın. "Waris, bacaklarını ört! Öyle

açık saçık dolaşıp durma!" Bunlar koşarken daha rahat hareket edebilmek için yerleri süpüren geleneksel Somali kıyafetini yukarı çektiğimde bana sarf ettiğin sözler.

Somali'de kaçıp gitmesinler diye develerin ön bacaklarını bağlarlar. Kadınlara yaptıkları da aynen bu –bir tek, ip yerine elbiseleri kullanıyorlar.

* * *

"Garson! Hesabı ödeyeceğim!"

Birdenbire acilen eve gitme ihtiyacı hissettim. Kafeden çıkıp caddeye koştum. Daireme giden yol hiç bitmeyecek gibi geldi. Ağaçlara, işleri başlarından aşkın sincaplara, parklardaki rengârenk yapraklara aldırmıyordum.

Kapıyı arkamdan kapattıktan sonra hemen annemin eski resimlerini aramaya koyuldum. Ona yakın olmak istiyordum, bunu sadece resimlerine bakarak yapabilecek olsam bile. Birdenbire daha önce fark etmediğim tuhaf bir huzursuzluk hissettim. Bir saniye bile yerimde duramıyordum. Hayvanat bahçesindeki kutup ayıları ve kurtlar gibi dairemde bir aşağı bir yukarı koşmaya başladım. Sonraki saatler boyunca mektuplarımı düzenledim, dairemi toparladım, tabakları istifledim, dolaptaki kıyafetlerimi yeniden düzenledim ve toz aldım –sanki annem birazdan kapıdan içeri girip nasıl bir ev kadını olduğumu teftiş edecekti.

Ancak yavaş yavaş yorulmaya başlayınca davranışlarımın ne kadar gülünç olduğunu fark ettim. Yere oturup sakinleşmeye ve duygularımı şekillendirmeye çalıştım. Kendi kendime yüksek sesle tekrarladım: "Waris, sakinleşmelisin! Yeniden doğru düzgün düşünmeye başlamalısın! Güçlü olmalısın!" Muhammed'in telefonu beni beklediğimden daha fazla huzursuz etmişti. Annemi yeniden görme düşüncesi, beni mutlu ettiği kadar korkutuyordu da. Senelerdir annemle konuşup işleri

yoluna koymanın özlemini çekiyorum. Şimdi kader bana bunu yapma fırsatını sunuyordu. Şansımı denemeye karar verdim.

Kendi kendime, "Bu sefer beni dinleyecek," deyip durdum.

Bir andan diğerine ne yapacağımı bilmiyordum. Cevaplanmamış öyle çok soru vardı ki.

"Annem için gereken belgeleri nasıl alacaktım? Onu Somali'den çıkartıp Avusturya'ya nasıl getirecektim? Ona yardım edecek doktorları nasıl bulacaktım?"

Ben olası cevaplara kafa yorarken telefon çaldı.

2. Bölüm

Sana Geliyorum Anne

Altıncı sıra, pencere kenarı A. Başımı pencereye yaslamış camdan dışarıyı seyrediyordum. "Ne kadar soğuk." Arkama yaslandım.

Boeing sürekli sesler çıkartıyordu ama yine de motorun havadaki sessiz homurtularını duyabiliyordunuz. Gerçi bir süre sonra yolculardan hiçbiri bunu farkında bile değildi artık. Yaklaşık bir on beş dakika önce Viyana-Schwechat'ten yola çıkmıştık. Hâlâ yerdeyken pilot iki dilde anlaşılmaz bir şeyler gevelemişti. "Uçuş zamanı" ve "rota" gibi basit kelimeleri anlamıştım ama bu bilgilerle zerre kadar ilgilenmiyordum.

Kalkıştan sonra hızlı irtifa kazanmak için bir yay çizdik. Birkaç bulutun içinden geçtikten sonra makine yatay bir pozisyona geldi. Planlanmış irtifaya varmıştık. Sekiz saattir Abu Dhabi istikametine doğru yol alıyorduk. Orada annemle buluşacaktım.

Derken birdenbire koltuğumun üzerinden ding diye bir ses geldi ve kemerimi bağlamamı söyleyen işaret kayboldu. Uçaktaki hizmetliler sanki gizli bir kumandadan talimat almış gibi aynı anda yerlerinden kalktılar. Bu sahne bana 100 metre koşucularını hatırlattı; kendimi tutamayıp güldüm.

Biraz sonra yolcu kabinini dolduran kahvaltı kokusunu alabiliyordunuz. Çekçeklerin sesini duymuştum. O an tuvalete gitme ihtiyacı duyarsanız işiniz vardı.

Bir kez daha camdan dışarıya baktım. Aşağıda sonbahara özgü bir turuncuyla kaplı Avusturya gözler önüne serilmişti. Bulutların içinde kaybolmadan önce tarlalardan, göllerden ve ormanlardan oluşan bir satranç tahtasını andırıyordu.

Son birkaç günü ve bu yolculuk için organize etmek zorunda kaldığım şeyleri düşündüm. Muhammed'in her şeyi tetikleyen telefonu geldi aklıma. Huzursuzluğum ve sakinleşene kadar dairemde saatlerce nasıl bir aşağı bir yukarı yürüdüğüm... Beni bekleyen şeyleri planlayabilmek için kafamı toplamış, annemi Viyana'ya getirebilmek için hazırlıklar yapmaya başlamıştım. Buradaki doktorların ona yardım edebileceklerine inanıyordum.

Dairemdeyken telefon çalmıştı. Arayan Walter'dı. Walter'la tamamen şans eseri tanışmıştık. Tanrı biliyor ya hayatıma tam zamanında girmişti. Aramızda her yönden sihirli bir bağ vardı. Benim en iyi dostum, menajerim, danışmanım ve ikinci babam olmuştu. Walter'ı tarif etmek gerekirse: Orta yaşlı, 1.75 boylarındadır. Kendine özgü bir saç modeli vardır. Ağarmış, kıvırcık, afro saçları çölle ay arası bir şeydir. Başının arkasından yüzüne kadar olan kısım komple ay ışığıyla kaplıdır. Onu görseniz ne demek istediğimi anlarsınız. Başının her iki tarafındaki henüz büyümemiş çalıları görebilirsiniz. Karakteri ise güneş ışığı gibidir, daima parıldayıp gülümser. Birkaç senedir menajerliğimi yapıyor ve asbaşkan Joanna ile birlikte vakfımı yönetiyor. Joanna ise benim ikinci yarımdır. Polonya'da doğup büyümüş; evli ve güzeller güzeli bir oğlu var. Joanna müşfik, nazik, dürüst, zeki ve de çok güzel bir kadındır. Yanımda böyle iyi insanlar olduğu için minnettarım. Walter ve Joanna'ya gelişmeleri anlattım.

Walter büyük bir dikkat ve endişeyle beni dinliyordu. Ne kadar sıkıntıda olduğumu, bir dolu sor sormanın ya da hemen

yolculuğu planlamaya başlamanın pek bir anlamı olmadığını hissetmişti.

En sonunda, "Pekâlâ, anneni getireceğiz," dedi.

Hiç tereddütsüz, "Hayır, annemi ben getireceğim," dedim.

Telefonu kapattıktan sonra çantamı hazırlamaktan başka seçeneğim yoktu. Senelerce anneme ona dünyanın herhangi bir yerinde rahat bir hayat yaşatmama izin vermesi için yalvarmıştım. Somali'ye gitmenin benim için tehlikeli olduğunun farkındaydım elbette. Müslüman olduklarını iddia eden yobazlar tarafından e-posta, mektup ve telefonla tehdit ediliyordum.

Ne olursa olsun uçup annemin yanına gitmeye kararlıydım. Evime yaklaşmayalı yıllar olmuştu. 1995'te Somali sınırına yakın bir mülteci kampı olan Galadi'de annemle buluşmuştum. Bu karşılaşmamızın resimleri de var. Annemi sevgiyle kucaklamıştım ama onun suratı asıktı. Bellik ki onca insanın gözü önünde kızını kucaklamak onun için kolay değildi. O patlayan flaşlara benim gibi alışkın değildi.

Anne ve kız Afrika'da kavuşuyorlar. Uykuya dalarken zihnimi bu hoş görüntü kaplamıştı.

"Annemi Somali'den nasıl çıkartabilirim?"

Ofisimizde oturuyordum. Burası Viyana'nın merkezindeki büyük, camdan bir binadadır ve gerçekten çok yüksek bir kattadır. Vakfımın merkez binası da buradadır. Walter küçük bir oda kiralamıştı. O sabah her zamanki gibi orada oturmuş cep telefonuyla konuşuyordu.

İlk bakışta beni dinlemiyormuş gibi geldi ama sorularıma anında yanıt verdi.

"Annen Somali'den nasıl çıkartılabilir? Şimdi bunu düşünme."

Söylediklerinin tek kelimesini anlamadan onu seyrettim.

"Somali'ye geri dönemeyeceğini biliyorsun, Waris. Bu senin için çok tehlikeli."

Walter haklıydı. En sonunda bunu kabul etmek zorunda kaldım. Pek çok röportajda ve konferansta kendi sorunlarım hakkında gayet açık bir şekilde konuşmuştum. Yaralanmalara dikkat çekip Somali'deki kadın sünnetini anlatıp durmuştum. Ayrıca yanlış dinî adetleri ve devamlı Batı'dan yardım bekleyip hayatlarını kendi ellerine alacak özgüvenden yoksun olan Afrikalıların yaşam şeklini eleştirmiştim. Bu tutumumla da pek çok insanı açık açık suçlamıştım.

"Pekâlâ," dedim Walter'a. "O zaman en azından bırak da gidip onu yolda karşılayayım, ne olursun Somali'den çıkmasını ve Avusturya'ya giriş vizesi almasını sağla. Onu Abu Dhabi'de karşılayıp Viyana'ya getireceğim ve her şey yoluna girecek."

Ofisten çıktığımda çok heyecanlıydım. Yıllar sonra yeniden anneme kavuşmak üzereydim.

Banliyölerden geçip evime gittim; hava sıcaklığı yeniden katlanılır hale gelmişti, güneş parıldıyordu –ki bu senenin bu zamanları için olağan dışı bir şeydi. Eve giderken farklı bir yol seçmeye karar verdim. Dönüp Tuna nehri kıyısında yürümeye koyuldum. Yassı ve paslı nakliye gemileri demir atmış bekliyorlardı. Gemilerden birinin güvertesindeki bir adam öğlen yemeğini hazırlıyordu; hava günlük güneşlik olduğundan mutfağın bütün pencerelerini açık bırakmıştı. Bayrağına bakılırsa bu gemi ta Karadeniz'den Viyana'ya gelmiş olmalıydı. "Ne kadar uzun bir yolculuk," dedim kendi kendime. Ben de öyle uzun bir yolculukla karşı karşıyaydım. Yolculuğum için yapılacak hazırlıklar zordu ve yoğun bir çalışma gerektiriyordu, bilhassa Walter ve Joanna için. Bazı insanların, başkalarının sevdiklerini görmek için seyahat etmelerini neden bu kadar zorlaştırdıklarını anlayamıyorum. Walter ve Joanna'nın bana sayısız belge bulmaları gerekiyordu –sadece annem için değil maalesef benim için de. Kulağa inanılmaz gelebilir ama Muhammed beni aradığında pasaportum bile yoktu! Bir ülkeden diğerine vize olmadan seyahat etmemi sağlayacak bir tek belgem bile mevcut

değildi. Yirmi beş senedir Avrupa ve Amerika'da yaşamama rağmen hep mülteci muamelesi gördüm.

Bu muamelenin küçük düşürücü olduğunu düşünüyordum. Çünkü bu zamana kadar BM-Özel Elçisi olmakla kalmamış başka birçok büyük uluslararası örgütün de özel elçiliğini yapmıştım. Yine de gideceğim her ülke, her olay ve her davet için vizeye ihtiyacım vardı. Bu küçük düşürücü ve saçma bir şeydi. BM Elçisi Waris Dirie dünyanın dört bir yanındaki farklı farklı yerlere davet ediliyordu ama oraya nasıl gittiğimle kimsenin ilgilendiği yoktu. Hiçbir politikacı ya da dernek sorunsuz seyahat etmek için ihtiyacım olan belgeleri bana veremiyordu.

Bir keresinde Viyana'da Madeleine Albright ile tanışmıştım. Kendisi Amerika'nın eski Dışişleri Bakanı ve hâlâ önemli ve güçlü biri. Anılarını anlatmaya Viyana'ya gelmişti. Beni görünce sayısız kameranın önünde gelip beni kucaklamış ve kalabalığa, "Bakın! Bu Waris Dirie. Benimkilerden çok daha önemli kitaplar yazıyor," demişti.

Ama o bile pasaport almama yardım edemedi.

Gerçi köprünün altından çok sular aktı artık. Adu Dhabi'ye gitmek üzere yola çıkmadan hemen önce kendi pasaportumu aldım. Onca sene sonra nihayet Avusturya vatandaşlığına kabul edildim. Artık Avrupalı pasaportumu her yerde göğsümü gere gere gösteriyorum. Artık bir mülteci değilim. Bunu mümkün kılan kişi de Erwin Proll, kendisi Avusturya'nın en büyük eyaleti olan Aşağı Avusturya'nın valisi. Bazen konferanslarımda tekrar tekrar gördüğüm insanları düşünüyorum. Hepsi de nüfuzlu insanlar ama hiçbiri zahmet edip bana yardım etmedi. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Devlet Bakanı, Dışişleri Bakanı –hepsi de işimin ne kadar önemli olduğunu vurgulayıp bana ödüller veriyorlar ama kendim için bir iyilik istediğimde hiçbiri bana destek olmaya gönüllü olmuyordu.

Anneme vize alma işi Avusturya İçişleri Bakanlığı'nın müdahalesiyle çabucak ilerledi. Abu Dhabi'deki Avusturya elçiliğindeki

kamu görevlileri bizimle irtibata geçip resmî evrak işleri için bize yardım etti.

Beni bekleyen muazzam görevden yavaş yavaş korkmaya başladım. Annemi Somali'den çıkartma sırasında bir şeylerin ters gitmesinden korkuyordum ve hastalığı hakkında az da olsa bilgi sahibi olan bir tek bendim. Gerçi ta derinlerde bir yerde bambaşka bir şeyden korkuyordum: Onca sene sonra annemle karşılaşmaktan. Acaba bu sefer bir ilişki kurabilecek miydik?

Ağabeyim Muhammed ben yola çıkmadan evvel aradı. "Waris, Somali'ye gitmek ve annemi oradan tek başına çıkarmaya çalışmak senin için çok tehlikeli. Bir kere de beni dinle!" Ona katılıyordum ama içimden Arap Emirlikleri'ne gidip annemi almaya çoktan karar vermiştim. Sonraki günler annemin nakli için uygun bir yol organize ettik. Bazı arkadaş ve akrabalar da bize yardım etti. Kız kardeşim Fartun, Abu Dhabi'deki havaalanına yakın bir yerde oturuyordu. O ve Muhammed'in bir arkadaşı her şeyi halledeceklerdi. Annemi bir uçakla Galkayo'dan alıp oradan da Mogadişu'ya götürmeye karar vermişlerdi. Tüm bunlar için gereken parayı peşin olarak transfer eder etmez şey her mükemmel olacaktı.

Annemi Mogadişu'dan o zamanlar bizzat tanımadığım kuzenlerimden biri olan Hasan alacaktı. Annemi önce Mogadişu'dan sonra da Somali'den çıkartacak olan uçakta ona rehberlik edecekti. Abu Dhabi'de nihayet annemi kucaklayabilecektim. Ağabeyimle yaptığım telefon görüşmesinden sonra bütün dünyanın planlarımdan haberdar olduğu hissine kapılmıştım. Annem için ev kurduğum köydeki herkes ben Abu Dhabi'ye doğru yola çıkmak üzere Viyana'daki havaalanından ayrılmadan çok önce bütün detaylardan haberdardı. "Waris geri dönüyor; annesini Avrupa'ya götürecek, oradaki doktorlar annesini iyi edecek."

Bu tür mesajlar çölde yangın gibi yayılır.

Yaklaşık bir sekiz saatlik yolculuğun ardından varacağım yere vardım. Uçağın sallanışı ve motorların tekrarlayıp duran uğultusu beni uyutmuştu. Ama şimdi pilotun sesiyle uyanmıştım. İniş ve hava hakkında bilgi veriyordu. Bir süre sonra Uluslar arası Abu Dhabi havaalanına indik. Yanımda çok az bagaj vardı, o yüzden hemen varış salonuna gittim. Muhammed'in arkadaşları beni karşıladılar. Belli ki evli olan bir erkek ve bir kadın üzerinde koca koca harflerle "Waris" yazan bir tabela tutuyorlardı. Tabelanın üzerine bir de çöl çiçeği çizmişlerdi. Beni karşılama şekillerine bayılmıştım. Bu havaalanıyla ilgili güzel anılarım yoktu. Bir süre önce gümrük memurları beni kabul etmemiş ve ülkeye girip kız kardeşimi göremeyeceğimi söylemişlerdi. Vize almak için onca yolu geri dönüp New York'a gitmiştim ama yine de ülkeye girememiştim. Bu kez onlara bir tek Avusturya pasaportumu gösterdim ve her şey rahatça halloluverdi. Bu nazik çift dört çocuk annesi bir kadından ve kalabalıkta pek de fark etmeyeceğiniz bir adamdan oluşuyordu. Adamın küçük bir bıyığı, beyaz bir gömleği ve gözlükleri vardı. Beni öyle nazik, öyle sıcak bir şekilde karşıladılar ki onlara güvenebileceğimi hemen anladım. Daha sonra öğrendiğime göre, ailenin reisi olan Dirhan ağabeyimle iç savaş kargaşası sırasında tanışmış. Hapishanede hücre arkadaşı gibi bir şeymişler. Ama Dirhan Avrupa'ya gitmeyi hiçbir zaman istememiş. Arap Emirlikleri'nde bir iş bulup saygın otellerden birinin çamaşırhanesinde çalışmaya başlamış. Müslüman bir erkeğin kadın işi yapması alışılmadık bir şey. Ama o bu esnada terfi edip şube müdürü olmuş. Beyaz gömlekleri bu kadar sevmesinin nedeni de muhtemelen budur. "Ailenizi yedirip içirebilmeniz için bir işinizin olması çok önemli, İmamların dini öğretileri ikinci sırada geliyor." Şaşırıp kalmıştım; bunlar Müslüman bir erkekten çok sık duymayacağınız sözlerdir.

Şehirden otuz kilometre kadar uzağa iskân edilen Arap Emirlikleri başkentinin havaalanı anakarada, Abu Dhabi ile Dhabi arasındaki geniş çevre yolundaydı. Klimalı havaalanı

binasından çıkınca sıcak hava yüzüme çarptı. Arap Emirlikleri'nde kasım ayında sıcaklığın otuz derece civarında olduğunu unutmuştum. Hemencecik Dirhan'ın arabasına bindim. Arabada klima olduğunu görünce çok sevindim. Dört şeritli yolda şehir merkezine doğru gidiyorduk. Birdenbire tamamen ayılıp camdan dışarıya baktım. Hurma ağaçlarıyla sayısız çalıdan meydana gelen yemyeşil manzara karşısında hayrete düşmüştüm. Bunca şeyi besleyecek su nereden geliyordu? Dirhan bana, "Deniz suyunu içme suyuna dönüştüren arıtma üniteleri," diye açıkladı.

Emirlikler anakaranın dar bir şeridindeki şehirler hariç, bir çöl ülkesiydi. Önceki senelerde arıtma ünitelerinin sayısı önemli ölçüde artmıştı. Artık insanlar İran Körfezi'ndeki tuz yoğunlaşmasından endişe ediyor; çünkü gelecek on yılda içilebilir su elde edilmesini imkânsız hale getirecek bir seviyeye yükselebilir.

Bir yabancı olarak fark edilmeniz zordu; çünkü dünyanın dört bir tarafından gelen ülke nüfusunun yüzde sekseni sokaktaki paradan paylarını almaya çalışıyorlardı. Birleşik Arap Emirlikleri'nde inanılmaz miktarda petrol var. Afrikalılar burada işçi olarak hoş karşılanıyorlar ama insan olarak güven vermiyorlardı.

Dirhan beni kız kardeşim Fartun'a götürdü. Kardeşim beni içtenlikle karşıladı ve çok geçmeden annem hakkında konuşmaya başladık. "Nasıl? Nesi var? Şu anda nerede?"

Fartun'u soru bombardımanına tuttum. Bana endişeli endişeli baktı. "Tek bildiğim midesinde çok kötü bir ağrının olduğu. Kimse ona yardım edemiyor gibi. Yatakta öylece yatıyor, zar zor yemek yiyor. Çok endişeleniyorum."

"Onu Somali'den çıkartıp Viyana'da iyi bir doktora götüreceğiz. Her şey yoluna girecek."

Birbirimize sarılıp ağladık.

Oturup çay içecektik ki bir adam geldi. Onu bana kuzenim Hasan olarak tanıttılar. Hakikaten iyi ve açık fikirli bir Somaliliydi. Yirmi beş yaşlarındaydı. Tek kelime etmeden Dirhan'ı

başıyla onaylıyordu. Ağabeyimin arkadaşı ve iç savaştaki dert ortağı bana, "Somali'de anneni Hasan alacak, çünkü yolu biliyor," demişti. Dirhan'ın ses tonu çok içtendi. Daha havaalanındayken ona güvenebileceğimi hissetmiştim.

"Somali hâlâ bir yönetimi ve kanunları olmayan çok tehlikeli bir ülke. Ama çok şey değişti," diyordu Dirhan.

"Mesela ne?" Öğrenmek istiyordum.

"Kara Şahin Düştü filmini duydun mu?"

Filmle ilgili bir şeyler duymuşluğum vardı. Bildiğim kadarıyla Mogadişu'nun merkezinde geçen kanlı çatışmalarla ilgiliydi. Somalili gerillalar 1993'te Amerikan askerleriyle çatışmıştı. Yüzlerce kişinin öldüğü vahşi bir savaştı. Mogadişu boyunca sürüklenen çıplak Amerikan askerlerinin resimlerinden bütün dünyanın haberi vardı. Amerika'nın hemen sonra da BM'nin Somali'yi Batı rol modeline göre yeniden yapılandırma amaçlarını gerçekleştirmemelerinin nedeni de bu resimlerdi. Amerika ve BM bölükleri ülkeden ayrıldıktan sonra yerel diktatörler yönetimi ele geçirdi. İç savaş devam ediyordu.

"Prensip olarak savaş filmleri seyretmem, hele de vatanımda geçenleri," diye yanıt verdim.

Dirhan pek etkilenmemiş bir tonda, "İşler artık öyle değil," dedi. "Kana bulanmış gerillaların görüntüsü bir tek filmlerde kaldı. Böyle kötü şeyler bir daha olmadı değil ama Mogadişu'da insanlar nispeten normal bir hayat yaşıyor."

"Ne demek istiyorsun?" diye araya girdim.

"Şey, Mogadişu'da canlı bir ticari piyasa var, İnternet kafeler, cep telefonu satan dükkânlar, hatta Coca-Cola fabrikası, elektrik gücü istasyonları, bir sürü TV kanalı ve telekomünikasyon şirketleri var. Genç erkeklerin İngilizce ve bilgisayar kullanmayı öğrendiği yüzlerce okul mevcut. Kızlar için bile birkaç okul var."

Ne kadar şaşırdığımı ve söylediklerine inanamadığımı fark eden Dirhan bana biraz daha açıklama yaptı: "İnanılmaz ama Mogadişu'da hemen hemen herkesin kendi cep telefonu var."

"İyi ama ben hep Somali'deki kıtlıkla ilgili şeyler duyuyorum. Siz kalkmış bana Somali'de cep telefonu var diyorsunuz."

Cevabım itirazlara neden oldu.

"Ben Mogadişu'dan bahsediyorum. Burada açlık yok. Ülkedeki kuraklık yüzünden bile. Kıtlık göçebelerin ve çiftçilerin Batı'dan yardım bekledikleri yerlerdeki bir sorun. Çünkü onlar toprağı işleyip hayvan gütmenin bir faydası olmadığını öğrendiler. Ülke dışından gelen yiyeceklerin dağıtıldığı bir yere gitmeyi tercih ediyorlar."

Duyduklarıma inanamıyordum. Bu benim hep söylediğim bir şeydi: "Afrikalı kardeşlerimin önüne pirinç çuvalları atmayı bırakıp tekrar kendi ayakları üzerinde durmalarına yardım edin. Afrika'nın yeni bir ruha ihtiyacı var. Afrika kendi kendine yetebilmeyi öğrenmeli."

"Binlerce yıldır kendimizi kuraklığa hazırlamamız gerektiğini biliyoruz, zor zamanlar için nasıl stok yapacağımızı öğrendik. Yabancıların, adam kaçırma, nakliye araçlarının yerel diktatörlerin birlikleri tarafından çalınması yüzünden güvenlik nedeniyle gitmedikleri yerlerde kendi kendine yeterlilik hâlâ işliyor," dedi Dirhan. "Tsunami Somali için kuraklıktan çok daha kötü oldu. Yüzlerce kişinin ölümüne yol açtı. Son derece zehirli çöplerini Somali kıyılarına döken uluslararası atık mafyası da öyle."

Saatlerce konuştuk durduk. Bir sürü sorum vardı. Dirhan hepsine dili döndüğünce yanıt verdi. Sonra kendimi feci yorgun hissettim. Erkenden yattım ama uzun bir süre uyuyamadım. Hasan ertesi gün annemi bana getirmek için uzun bir yolculuğa çıkacaktı.

Onu tekrar görme düşüncesi beni gerçekten mutlu ediyordu ama aynı zamanda korkuyordum da, çok çok korkuyordum.

* * *

Abu Dhabi'deki ilk gecemde saatlerce uyuyamadım, anne. Yatakta bir o tarafa bir bu tarafa döndüm durdum ama bir türlü uyuyamadım. Uçuşun neden olduğu aşırı yorgunluk, sıcak ve akrabalarımla yaptığım sohbetler bile beni uyutamamıştı. Kafam hâlâ huzurumu kaçıran düşüncelerle doluydu. Yine kardeşlerimin yaşadığı kıtanın, Afrika'nın, yakınlarındaydım ve aynı anda hem acıyı hem de sevinci hissediyordum. Çöldeki evim ve çocukluğum geliyordu aklıma ve oradan kaçmamış olsam nasıl bir hayatım olacağını düşünüyordum.

Yeryüzünün bu küçük parçasında dünyaya geldim ve bütün çocukluğum orada geçti ama sonra kaçıp gittim. Afrika'yı çok seviyorum: güneşini, tepelerini, insanlarını… Ama aynı zamanda şiddet ve yanlış uygulanan dinî gelenekleri yüzünden Afrika'dan nefret ediyorum. Savaşların nasıl başlatıldığını, doğal kaynakların yanlış insanların çıkarı uğruna nasıl çalındığını, yaratıcılığın, tutkunun ve yeteneklerin kuraklık zamanı yerdeki su gibi nasıl boşa harcandığını görünce acı çekiyorum.

Hiçbir şey beni yeni bir Afrika'dan, güçlü ve gururlu bir Afrika'dan daha mutlu edemez.

Oğlum Aleeke'yi düşündüm, torununu ve Meksika'da güneşin altında geçirdiğimiz huzurlu ve muhteşem tatillimizi… Torunun yaşına göre çok olgun, anne. Daima benim koruyucum gibi davranıyor. Amerikalı büyükannesini Meksika'ya getirdi; kadın hayatında ilk kez uçağa biniyordu. Bütün günü kumsalda geçirip özgür günlerimizin tadını çıkarttık.

Derken bir gün Viyana'daki ofisimden beni fazlasıyla düşündüren bir telefon aldım. Walter Londra'da, Berlin'de ve diğer pek çok şehirde aynı anda Afrika için bir konser verildiğini söyledi. Bundan zaten haberim vardı, gazetelerde de bir şeyler okumuştum. Konserlerin adı

'Live Aid'di. Pek çok Amerikalı, İngiliz ve Alman pop yıldızı bu büyük müzik şöleninde sahne alacaktı.

Bu işleri bilirim, anne. Afrika için bir sürü para toplayacaklar –demelerine bakılırsa– ki bu iyi bir şey. Ne var ki pop yıldızları da iyi bir kâr elde edecekler. Milyonların önünde yeni şarkılarını tanıtacaklar, bu arada herkes eski şarkılarını da hatırlayacak. Bu pop yıldızlarından bazıları gösteriden sonra on beş katı daha fazla albüm satacak. "Live Aid"in organizatörleri feci bir hata yapmış, konuyla alakalı kişileri konserlerine çağırmayı unutmuşlar. Walter bana organizatörlerden birinin patronunun konserden iki gün evvel ofisimi aradığını söyledi. Birdenbire özel konukları olmamı ve günün anlam ve önemine dair bir konuşma yapmamı isteyivermişlerdi. Bu kişi ayrıca gösteriye daha fazla Afrikalı sanatçıyı da getirmek istediklerini söylemiş. Benim katılımım hakikaten önemliydi ve beni Londra'ya ya da Berlin'e getirmek için her şeyi ayarlayacaklardı.

"İyi ama Walter, ben oğlumla Meksika'da tatildeyim."

"Ben de onlara öyle söyledim," diye cevap verdi. "Ama umurlarında değil gibi; seni bu olaya dâhil etmek için her şeyi yaparlar."

Reddettim. Daha sonra bu olayı organize edenlerin Afrika'ya yardım amaçlı bir gösteriye Afrikalı sanatçıları davet etmedikleri için medya tarafından eleştiri bombardımanına tutulduklarını öğrendim.

Anneciğim, oraya gitmedim çünkü gitsem Aleeke'in tatilini berbat edecektim. Ama tek sebep bu değildi. Pek çok kez olduğu gibi bir kukla gibi kullanıldığım hissine kapılmıştım. Kitlelere gözlerini dikip bakmaları için sunulan güzel Afrikalı yüz olmak istemiyordum artık. Afrika için düzenlenen hayır işlerini organize edenlerin her zaman direkt olarak mağdur olanları unutuyormuş

gibi görünmeleri beni çok üzüyordu. Söyleyecekleri mühim şeyler olan Afrikalıları, mesela Afrikalı sanatçıları, entelektüelleri, bilim adamlarını, gazetecileri ve öğretmenleri konuşturmuyorlar.

Afrika'nın destekçilere ihtiyacı var ama bizim adımıza konuşacak birilerine ihtiyacımız yok.

Bu gibi olaylarda biz Afrikalılar olarak dünyaya düşlediğimiz Afrika'yı anlatmalıyız.

Bizim için neyin daha iyi olacağına pop yıldızları ve politikacılar karar vermemeli!

Tüm bu destek kıtamız için bir nimet olduğu kadar bir lanet de.

Kalkınmaya yönelik onca proje ve onca para kıtamızın yapısını değiştirmeyecek.

Kati bir zihniyeti savunup güçlendiriyorlar. "Afrika: Her daim yardıma ihtiyacı olan kıta."

Bizlerin dirayetsiz, kendi hayatlarımızı kontrol etmekten aciz olduğumuza ve her zaman başkalarının yardımına ihtiyaç duyduğumuza inanmalarına izin vermemeliyiz. Bu doğru mu anne? Pek çok Afrikalının artık kendilerine inancı kalmadı mı? İzzetinefislerini yitirdiler ve kronik kurban rolünü oynamaya mı zorlanıyorlar? Bana kalırsa çoğu kendinden vazgeçmiş. Kendi hayatları ve işleriyle meşgul olmak yerine bir sonraki yardım erzakını beklemeyi tercih ediyorlar.

Ne kastettiğimi biliyorsun, anneciğim. Çöllerdeki göçebeler olarak bizler hiçbir zaman başka ülkelerden, Dünya Bankası'ndan, Sivil Toplum Örgütlerinden ya da pop yıldızlarından bir yardım almadık. Yüzyıllar boyunca kendimizi çöldeki acımasız hayata adapte ettik ve bir başkasının yardımına bel bağlamadan kuraklıklar ve kum fırtınalarıyla dolu zorlu bir çevrede hayatta kalmayı öğrendik. Afrika'daki çoğu insan Afrika'da hayatta

kalmanın ilmini, irfanını unuttu, anne. Ama bu şekilde kıtamız hiçbir zaman düzelmeyecek. Bizim hem kendi kişisel yazgıların hem de Afrika'nın kaderini önemseyen kendine güveni tam gençlere ihtiyacımız var. Kendi kendimize yardım etmeyi ve kendi kendimizi yönetmeyi öğrenmemiz gerek. Dünya da bizi kabul etmeyi öğrenmeli. Afrika'nın yeni bir ruha ihtiyacı var!

* * *

Nihayet uykuya daldığımda güneş doğmak üzereydi. Kalkıp sabahın bir vakti evden ayrılan Hasan'a veda edemeyecek kadar yorgundum. Eşyalarını yerleştirip kapıyı arkasından kapattığını duydum.

Gerçekten kalkamayacak kadar yorgun muydum? Yoksa Hasan'ın gözlerimden akan yaşları görmesini mi istemiyordum. Bunlar acı ya da kızgınlık gözyaşları değildi, bunlar korku gözyaşlarıydı.

3. BÖLÜM

Kavuşma

Afrika'mın ne kadar geniş ve büyük olduğunu unutmuşum. Londra'ya, Berlin'e ya da Paris'e gidiyor olsam oturup kemerimi bağlamamın hemen ardından gideceğim yere varıyormuşum gibi hissediyorum. Ne var ki Hasan'ın Abu Dhabi'den Mogadişu'ya uçuşu yaklaşık 20 saat sürdü. İki kez uçak değiştirmek, beklemek, devam etmek, tekrar beklemek ve bir kez daha devam etmek zorunda kaldı –sonu gelmez bir yolculuktu.

Ertesi sabah uyandığımda güneş çoktan göğün tepesine yükselmişti. Nerede olduğumun farkına varmam bir dakika sürdü. Lavaboya gidip yüzüme ve boynuma soğuk su çarptım. İşe yaradı. Üzerime bir tişört ve bir kot pantolon geçirip mutfağa gittim. Fartun yüzünde bir gülümsemeyle beni bekliyordu. O kadar geç kalktığım için ondan özür dilemek istedim ama izin vermedi.

"Şu anda neler yaşadığını anlıyorum, Waris," dedi.

Masaya oturup bir süre lafladık. Ama nedense bir türlü gerçek bir sohbete başlayamadık. Kardeşimi çok seviyordum ama o anda aklım onda değil Hasan ile annemdeydi. Pencereden dışarı bakmaya devam ettim. Sabah serinliğinin yavaş yavaş dayanılmaz bir sıcaklığa dönüşmesini hissedebiliyordum. Çocukken

Afrika'da havanın ne kadar ısınabildiğini fark etmezdim. Ama şimdi, Viyana'nın sonbahar havasından sonra, bu iklime tekrardan alışmam gerekiyordu. Galiba Afrika ile ilgili pek çok şeyi unutmuştum! Abu Dhabi'deki akrabalarım beni çok iyi ağırlıyorlardı. Ama gerçek anlamda mutlu değildim. Burada kendi memleketime çok yakındım ama bu yerdeki her şey bana tuhaf geliyordu –insanlar, yaşam şekilleri, zihniyetleri. Benim damarlarımda da Afrikalı kanı dolaştığına göre kendimi bu yere daha yakın hissetmem gerekmiyor muydu?

Fartun ansızın, "Hasan iki üç güne kadar döner," dedi. Aklımı okumuş ve sabırsızlığımın farkına varmış gibiydi. Küçüklüğümden beri sabırlı biri olamamışımdır, hiçbir şey ya da hiç kimse için bekleyemem ve bu durumda vücudumdaki onca gerilimle birlikte zaman benim en kötü düşmanım oluvermişti.

Hasan ertesi gün bizi aradı. Her şeyin yolunda olduğunu söyledi.

"Şu an Mogadişu'dayım ve annenin gelmesini bekliyorum."

"Mogadişu nasıl? Nerede kalıyorsun? Tehlikede misin? Annem tehlikede mi?"

Ona binlerce soru sordum.

Hasan yorgun bir sesle, "Ben iyiyim," dedi, "ama bunları döndüğümde konuşalım. Sana o zaman her şeyi anlatacağım"

Kendime kızdım çünkü Hasan'a ve içinde bulunduğu duruma pek anlayış göstermemiştim. Bir tek kendi merakım umurumdaydı. Üzgün olduğumu mırıldandım, sonra ikimiz de telefonu kapattık.

Bir kere daha beklemem gerekiyordu. Zaman ve mekân o kadar umurumda olmasa da saatime bakıp durdum. Arkadaşlarıma sorsanız benim en belirgin özelliğimin hiçbir zaman dakik olmamam olduğunu söyleyeceklerdir. Pek çok Afrikalı da tıpkı benim gibidir. İçimizdeki saatler tamamen farklı bir şekilde çalışır. Gerçi sanıyorum beni çıldırtan beklemek değil de daha çok dayanılmaz belirsizlikti.

Annemi tekrar görünce ne hissedecektim? Ne olacaktı? Bu kez doğru kelimeleri bulabilecek miydik? Annem işimi, hayatımı, bakış açımı anlayabilecek miydi –ya ben onunkileri anlayabilecek miydim?

Ona ilk olarak söyleyeceğim şeyleri düşünmeye baladım ve başlangıçta ciddi meselelerden konuşmamaya karar verdim. onları doğru zamanda gündeme getirmeyi tercih ediyordum.

İyi ama annemle hemen tartışmaya başlamamak için tezcanlılığımı ve coşkumu kontrol altında tutabilecek miydim?

"O burada," Fartun'un bütün evde çınlayan heyecanlı sesini duydum. Sabahın çok erken bir vaktiydi ama bu kez çoktan uyanmıştım. Gökyüzünde tek bir bulut bile yoktu ki bu genellikle fena halde sıcak bir günün habercisiydi.

"Annem geldi."

Evden fırlayınca kardeşimin evinin önünden çabucak geçen tozlu taksiyi gördüm. Ama annem arabada değildi. Kirli camlardan içeri baktım ama kimseyi göremedim.

Derken arka kapı açıldı ve Hasan arabadan dışarı çıktı.

"Annen arka koltukta yatıyor, gözünü zar zor açıp cevap veriyor. Çok ağrısı var."

Arabanın etrafından dolaşıp Hasan'ın daha önce oturduğu yere oturdum. Zor nefes alıyordum. Gözlerime inanamıyordum. Annemin kız kardeşi gibi göründüğüm resimlerimiz vardır. Ben bir kadına göre bir hayli uzunumdur. 1.74 cm.yim ama annem benden de uzundur. Onun haşmetli ve dimdik yürüyüşünden daima etkilenmişimdir. Farkında bile olmadan tıpkı bir manken gibi süzülerek yürür.

Ama arka koltukta öyle perişan görünüyordu ki. Annem öyle küçük, öyle kuru, öyle çaresiz görünüyordu ki ağlamama engel olamadım. Arka koltukta yanlamasına yatıyordu. Sanırım bu pozisyon ona daha az acı veriyordu. Ağlayıp inliyordu.

Hemen yanı başına oturup elimi omzuna koydum. Kulağımı ağzına yaklaştırınca sessizce, "Waris," dediğini duydum.

Artık kendimi tutamıyordum. Ağlamaya başladım; gözyaşlarım yanaklarımdan aşağı minik şelaleler gibi süzülüyorlardı. Onca zamandır gizlemeye çalıştığım duygularım birdenbire patlayıvermişti. Kavgalarımız, sorunlarımız, farklı görüşlerimiz ve farklı bakış açılarımız o an öylesine uzaktaydı ki. Tek istediğim anneme yakın olmak, onu kollarımda hissedebilmekti.

Arabanın arka koltuğunda öylece ne kadar oturduğumuzu hatırlamıyorum. İkimiz de tek kelime etme ihtiyacı hissetmedik. Birbirimize sokulduk, o kadar.

En sonunda Hasan yavaşça kapıyı açtı.

"Anneni eve götürmemiz gerek," dedi.

"Evet, elbette," dedim ve elimi yavaşça omzundan çektim.

İlkin inledi ama sonra güçlü olmaya karar verdi. Belki de kızına ne kadar gururlu ve güçlü olduğunu göstermek istiyordu.

Arabadan çıktım. Hasan ve Dirhan annemi dikkatlice kaldırıp arabadan çıkarttılar. Onu eve taşımaya çalışırlarken annem aniden yeri işaret etti. Hasan ve Dirhan ne istediğini anlamayınca bana baktılar.

"Annem kendi başına yürümek istiyor," dedim onlara. "Eve yalnız gitmek istiyor. Taşınmak istemeyecek kadar gururlu."

Böylece Dirhan ve Hasan ayaklarını dikkatlice yere koyup doğrulmasına yardım ettiler. Yine inledi. İniltileri Hasan ve Dirhan'ın bir an oldukları yerde kalmalarına neden oldu. Ne var ki annem hâlâ kendi başına yürümek istiyor ve meramını da onlara belirtiyordu. En sonunda işte oradaydı –öne eğilmiş, kolları destek almak için Hasan'ın ve Dirhan'ın omuzlarındaydı. Üçü birlikte kendilerini eve doğru sürüklemeye çalışıyorlardı. Ne kadar sürdü hatırlamıyorum ama bana sonsuz gibi geldi.

Annemi misafir odalarından birine alıp yatağa yatırdık. Bir dakika bile geçmeden uykuya daldı. Köşeden bir iskemle alıp

yanı başına, mümkün olduğunca yakınına oturdum. Ara sıra sessiz bir inilti duyuluyordu, onun dışında annem sakin sakin soluyordu. Mümkün olduğunca az hareket etmeye çalıştım, uykusunu bölmek istemiyordum.

Saatlerce yatağının yanında oturdum. Binlerce anıyı geri getiren yüzünü seyrettim.

* * *

Anne,

Bana neden Waris adını verdiğini hiçbir zaman söylemedin. Bu soruma hiçbir zaman yanıt vermedin. Waris "Çöl çiçeği" demektir ve –hatırladığım kadarıyla– parlak turuncu ve sarı renkte açar, taç yaprakları ovaldir. Bu yüzden sarı her zaman benim en sevdiğim renk olmuştur. "Çöl çiçeği" aslında çiçek bile değildir, daha çok küçük, asi bir çalıdır. Her daim ayakta kalır, bütün bir seneyi yağmursuz geçirse bile. Ama yağmur yağar yağmaz bütün çöl birkaç günlüğüne turuncuya döner. Belki de sen benim asi bir kız olacağımı önceden gördün de bana o yüzden "Çöl çiçeği" dedin.

Ben de senin sorularından birine hiçbir zaman yanıt vermedim, anne: Bana neden Somali'deki eski hayatıma geri dönmediğimi sormuştun. Birkaç sene önce seni görmeye geldiğimde seni kollarıma almıştım ve uzun uzun konuşmuştuk. Seni de yanımda götürmeyi ve sana yeni hayatımı göstermeyi teklif etmiştim. Ama sen bu çölün bir parçası olduğunu, sevdiğin her şeyin, ailenin, arkadaşlarının, hayvanlarının burada olduğunu söylemiştin; diğer tarafta ise sadece ben ve torunun Aleeke vardı. Anlamıştım.

Peki, ama Somali'ye neden geri dönmediğimi söylediğimde sen beni dinledin mi? Sana kadın sünnetinin nelere

yol açtığını ve hâlâ yol açmakta olduğunu anlattım. Sana hâlâ acı çektiğimi anlattım, düşlediğim yeni ve özgür Afrika'yı. Geleneklerinin bilincinde olan ama yalnızca ıstırap ve acıya neden olan, insanları mutsuz eden ve gelişmelerini engelleyen âdetleri reddeden bir Afrika.

Babamı son gördüğümde olanları, tüm ayrıntılarıyla hatırlıyorum. Kuzenimiz Ragge ile ilgili kardeşim Muhammed'le kavga etmiştik. Babam bana, "Waris, beni dikkatlice dinle," demişti. "Bu senin ailenin ilkesidir: Sen ve erkek kardeşlerin üvey erkek kardeşlerinle düşmansınız! Erkek kardeşlerin, üvey erkek kardeşlerin ve sen kuzenlerinle düşmansınız! Ailen başka ailelerle düşman! Kabilemiz başka kabilelerle düşman!"

Kulaklarıma inanamıyordum. "Ama baba Ragge senin ağabeyinin oğlu! Muhammed'le kardeş gibi büyüdüler. Bu yüzden o da benim kardeşim sayılır, öyle değil mi?" dedim.

Ama babamın tek yaptığı sözlerini tekrarlamak oldu.

Bu yıllar önceydi. Babamın bana ne anlatmaya çalıştığını anlıyorum ama ardındaki mantığı anlamıyorum. Ona sorular sormaya başladım. "Neden böyle olmak zorunda? Neden bu gelenek var? Neden hayatlarımızı başka bir şekilde değil de şu an yaşadığımız şekilde yaşıyoruz?"

Ama hiçbir yanıt alamadım. Bir kere bile.

Somali'de kan bağları sosyal etkileşimin temelini oluşturur. Sen bana böyle öğrettin, anne. Ailen, alt-kabilen, kabilen –bunlar senin sahip olduğun her şey. Aile içindeki yerine kabile karar verir. Kimi arkadaş olarak görebileceğini ve kimi düşmanın olarak kabul etmen gerektiğini kabile belirler. Kime ne satacağına kabile karar verir. Kimden ne satın alacağını kabile söyler. Kabile senin geleceğin ve bugünündür. Senin adına sezinler, hareket eder ve düşünür. O senin özün ve hüviyetindir.

Kabile seni koruyabilir, ama aynı zamanda senin için bir zindana da dönüşebilir. Benim bu zindandan kaçmam gerekiyordu.

* * *

Kendi kendime, "Ailem hakkında ne biliyorum? Kabilem, kabilem ve atalarımın kan bağları hakkında ne kadar şey biliyorum? Anavatanım Somali hakkında ne kadar şey biliyorum?" diye sordum.

Annem hâlâ uyuyordu. Sessiz iniltileri hâlâ devam ediyordu ama beni artık o kadar korkutmuyorlardı. Babamı düşündüm. Kendisi bir Darod'du. Darod'lar Somali'deki en büyük kabile olarak bilinir. Soyadı "aslanlar" anlamına gelen La'Bah'dı.

Babam iri yarı bir adamdı. Boyu yaklaşık 1.90'dı. Teni anneminkinden daha açıktı, kahverengi saçları, ela gözleri vardı. Kibirli bir adamdı. Yakışıklı olduğunun farkındaydı. Bütün kadınlar ona bakakalır, o etraftayken dikkatini çekmek için uğraşıp dururlardı.

Tekrar annemim yüzüne baktım.

Ona, "Sen benim için her zaman dünyanın en güzel kadını oldun," dedim. Annemin teni kapkaradır, dişleri ise Avusturya Alpler'indeki karlar gibi bembeyaz. Geceleyin çölde zifiri karanlık çökünce annemin parlayan dişlerini görürdüm.

Annem Mogadişu'da büyümüş.

Babam gezgin bir göçebeymiş, kuzeybatı tepelerinden bir yerli.

Annem Hawiye Kabilesi'ndenmiş.

Babam Darod.

Annem yerleşik ve varlıklı bir aileye mensupmuş, babam ise yaşamını sürdürebilmek için bir pazardan diğerine gezip duran bir hayvan tüccarıymış.

Annemin ailesi güzelim kızlarının bu adamla birlikte hayatını çöllerde deve yetiştirerek harcamasını istememiş. Ama annem 16'sında Mogadişu'dan kaçıp babamla evlenmiş.

Somali'de kendi kabileniz, kendi aileniz ve kendi kanınız hayatınızdaki en önemli şeydir. Soy kutsaldır. Her çocuk soy ağacını ezbere bilir. Çocukken ben de atalarımın bütün isimlerini öğrenmek zorunda kalmıştım –ta 800 yıl öncesine, Darod Kabilesi ve Hawiye Kabilesi'nin kuruluşuna kadar.

Somali halkı olarak bir ulus olduğumuzun da farkındayım. Annemin bize hikâyeler anlattığı kamp ateşinde yaktığımız tütsülerin bile kokusunu alır gibiyim. Kuzeydoğu Somali'nin dağlık yerlerinde yetişen Boswellia ağacından çıkarttığımız tütsüler hâlâ aklımda. Bu güzel, kudretli ağaçlara dikkatlice küçük bir çentik atardık. Boyu aşağı yukarı 1.50 metreydi ve dalları şemsiye şeklindeydi. Çentikten süt gibi bir sıvı akar ve birkaç gün içinde katılaşırdı. Çocukken bu şeyi çiğnerdik, çünkü acı tadı hoşumuza giderdi.

Ateşin başında etrafımızı keskin bir koku sarardı. Annem bize atamız Hill'in hikâyesini anlatırdı. Hatırladığım kadarıyla hikâye birbirinin tam zıttı iki oğlu olan bir adamla ilgiliydi. Birinin adı Samaal'mış. İri yarı ve kuvvetliymiş. Avlanıp çobanlık yaparak babasını gururlandırırmış. Diğerinin adı Saab'mış. Ağabeyi gibi iri yarı ve kuvvetli değilmiş, ama iyi bir çiftçiymiş ve babasına iyi mahsul verirmiş. Günün birinde kardeşler babalarının hangisini daha çok sevdiğine dair kavgaya tutuşmuş. Babaları münakaşayı yatıştıramıyormuş, çünkü her ikisini de tüm kalbiyle seviyormuş. Onlar da babalarının sevgisi için yarışmaya karar vermişler.

Her ikisi de sahip oldukları en değerli şeyi getirip babalarının kapısının önüne koyarak ona hediye edeceklermiş. Babası hangi oğlunun hediyesini ilk olarak alırsa o kazanacakmış.

Samaal en iyi koyununu babasının kulübesinin önüne bağlamış. Ama Saab mahsulünün en iyi kısmını verse mi vermese

mi diye düşünmüş ve en sonunda kendine saklamaya karar vermiş. Gerçi babasına tarlasındaki güzel ve leziz mısırlardan vermiş vermesine ama en iyi mahsulü kendine saklamış.

Ertesi sabah koyun yerinde yokmuş ama mahsul hâlâ babasının kulübesinin önündeymiş.

Onun içindir ki, hikâyeye inanırsanız, "gerçek" Somalililer Samaal'ın soyundandır ve göçebedirler –tıpkı ataları gibi ülkenin her yanını dolaşır durular. Yerleşik yaşayan "sahte" Somalililerin hepsi de Saab'ın soyundandır.

* * *

Kabile sistemine saygı duyuyorum ama içinde yaşamak istemiyorum. Onun bir parçası olmak istemiyorum. Bize, çocuklarına, ailenden neredeyse hiç bahsetmezdin, anne. Sanırım babamla, anne babanın rızası olmadan evlendiğin için. Belki kaçmaya karar verdiğimde bana yardım etmenin nedeni de buydu. Yoksa benim için beş deve veren yaşlı bir adamla evlenecektim.

Dün gibi hatırlıyorum: Beni daha gün doğmadan kaldırmıştın. Usulcacık okşamıştın beni.

"Gitme vakti, diğerleri daha uyuyor," demiştin. Ben de hâlâ uykuluydum. Beni uyarmıştın: "Babanla arandaki mesafeyi elinden geldiğince açman gerek. Peşine düşecektir."

Sendeleyerek gidiyordum. Midem bulanıyordu, korkuyordum. Beni bekleyen yalnızlıktan korkuyordum.

Kulübenin önünde bir kez daha birbirimize sarılmıştık.

"Beni unutma."

"Bir gün gelip seni buradan götüreceğim," diye söz vermiştim. "Sonra yine aynı evde yaşayacağız." Gülümsemiştin.

Ondan sonra yüzümü belirsizliğe, özgürlüğe ve yeni hayatıma dönüp çöle doğru koştum. On üç yaşlarındaydım ama kesin yaşımı hiç bilmiyorum.

Kaçarken Allahtan, Mogadişu'da, annenin, yani büyük annemin yanında bir süre kalabilmiştim. Orada ağabeyin Wolde'ab'la da tanışmıştım. Çocukken çok komik bir ikiliydiniz herhalde. Sana benzemesinin yanında aynı zamanda senin espri anlayışına da sahipti.

Büyük annem kuvvetli, azimli bir kadındı. Öyle bir karizması var ki, asaleti bana seni hatırlatmıştı. Ağır iş üzerlerinde derin izler bırakmış olsa da elleri yumuşacıktı. Büyük annem de senin gibi dindar bir Müslüman'dı. Yüzünü Mekke'ye dönüp günde beş vakit namazını kılardı. Tepeden tırnağa örtünmeden evden çıkmazdı.

Onunla geçirdiğim haftalar boyunca bana durmadan Müslüman bir kadının nasıl davranması gerektiğini anlattı durdu.

Daha o zamanlar bile tez canlıydım, evin içinde bütün gün pire gibi atlayıp zıplardım. Her gün evden epey bir uzakta olan pazara yürürdük. Ben pazar zamanını iple çekerdim ama büyük annem bana, "Çekmekle ot daha çabuk büyümez," derdi.

Bu cümle benim en önemli bilgece sözlerimden biri olmuştur.

Pazara hayatta otobüsle gitmezdik. "Ayaklarım beni taşıdığı sürece yürüyeceğim," derdi. "Biz göçebeler bir yerden bir yere her zaman böyle gideriz. Allah beni çağırana kadar ben de öyle yapacağım."

* * *

Gece yarısını çoktan geçmişti ama ben hâlâ ayaktaydım. Gece aydınlıktı, pencereden yıldızları görebiliyordum. Sıcaklık

yerini hoş bir serinliğe bırakmıştı. Annem hâlâ yatağında yatıyordu. Battaniye yalnızca karnına kadar uzanıyordu. Öyle kırılgan görünüyordu ki!

Ansızın annemi daha önce hiç hasta görmediğimin farkına vardım. Tüm anılarımda onu hep azimli ve kuvvetli biri olarak hatırlamışımdır. Şimdi ise sanki kendi gölgesiymiş gibi görünüyordu, bir deri bir kemikti adeta.

"Viyana'daki doktorlar iyileşmene yardım edecek," diye mırıldandım.

Hâlâ sandalyemde oturur vaziyette ne zaman uykuya daldım hatırlamıyorum. Küçük bir kız olduğum zamanları hayal ettim –hırçın, inatçı ve daima sevgi arayan…

Çocukluk anılarım sihirlidir. O zamanlar benim için tek bir dünya vardı. Başka bir olasılıktan haberim bile yoktu. Tek bildiğim dağlar, yıldızlar ve gökteki güneşti; keçiler, koyunlar, develer; bildik kokularla çevrelenmiş kulübeler ve çadırlar…

Asla bir bebeğin ağladığını duymazdınız. Çölde bir bebeğin yüksek sesle ve uzun bir süre ağladığını düşünemiyorum bile. Somali'de küçük çocuklar daima annelerinin yanındadır; çalışırken ya da su almaya gittiğinde bile. Daima. Anneler daima çocuklarını yanlarında taşır –ya göğüslerinde ya da sırtlarında– geceleri de bebekler annelerinin hemen yanında yatarlar. Doğdukları günden itibaren topluluğun bir parçasıdırlar. Kulübelerin karanlığını, ateşin kokusunu, çamuru –bir bebek yaşar ve her şeyi hisseder; koklar ve tadar– yalnızca annesinin değil tüm topluluğun yardımıyla. Ben buna 'oradan oraya taşınmanın mucizesi' diyorum.

İlk anılarım hayvanlarla ilgili. Minik bir keçiye çobanlık ettiğimde, hayatımda ilk kez onunla birlikte yiyecek aradığımda öyle gururlanmıştım ki. Ne kadar görev alsam o kadar kendime güvenim geliyordu. Odun toplamak, su taşımak, hayvanlara bakmak ya da kadınların su geçirmez sepetler örmesine yardım etmek –tüm bunlar hayatımın bir parçası haline gelmişti. Basit

ama güzel bir hayatımız vardı. Çok geçmeden daha fazla keçiden sorumlu olmuştum. Onlara uygun bir otlak bulmalıydım ki yiyip karınlarını doyursunlar ve bize iyi süt versinler. Biraz su getirmem istendiğinde bir sepet dolusu su getirmem gerektiğini bilirdim. Çöldeki hayat böyle şeylere bağlıdır. Hemen köşede, keçiniz yeteri kadar süt vermediğinde ya da eve götürmeniz gereken suyu döktüğünüzde gidebileceğiniz bir süpermarket yoktur. Topluluk bireylere bel bağlar. Bu bizim kültürümüzdür.

Ertesi gün bir doktor çağırdık. Öğleden sonra gelip annemi etraflıca muayene etti.

Ardından, "Hastaneye gitmesi gerek," dedi. "Ağrısının nedenini öğrenebilmem için gereken tıbbi ekipmanlar bende yok."

"Ama biz onu Viyana'ya götürüp orada uygun bir şekilde tedavi ettirecektik," dedi kız kardeşim. "Her şey hazır. Annem birkaç gün içinde oraya uçacak."

"Hiç tavsiye etmem," dedi doktor. "Böylesine uzun bir seyahati kaldıramayacak kadar zayıf.

Kilosu normalin altında, vücudu susuz kalmış ve yetersiz beslenmiş. Ağrısı yüzünden günlerdir bir şey yiyip içmemiş."

Kardeşimle benim aklımız karışmıştı. Annemizi Abu Dhabi hastanesinde mi tedavi ettirmeliydik. Birkaç sene önce Dubai'de bir ameliyat geçirmişti. İç savaş kargaşasında kör bir kurşun onu vurmuştu.

Kurşun hayati organlara zarar vermemişti ve majör komplikasyonlar olmadan çıkartılabilmişti.

Doktor kararsızlığımızı fark etti ve en sonunda, "Bir fikrim var," dedi. "Anneniz daha iyi olana kadar onunla ilgilenin sonra onun için en iyisinin ne olacağına bakarız. Birkaç gün içinde tekrar gelirim."

Fartun ve ben rahatlamıştık. Belli ki annemi Emirlikler'de ameliyat ettirmek bir sorun yaratmazdı, ama onu Viyana'ya

götürmenin de pek çok artısı vardı. Viyana'daki doktorlar dünya çapında bir üne sahipti, hem annem benim yanımda olacaktı; böylece onunla ben ilgilenebilecektim. Ayrıca onunla farklılıklarımız hakkında konuşma fırsatını değerlendirmek istiyordum. Planım böyleydi.

İlk günler epey zordu; anneme bir şeyler yedirmek neredeyse imkânsızdı. Ne zaman kardeşim ya da ben ona bir kâse çorba ya da pirinç götürecek olsak yemeyi reddediyordu. Bütün gün yatağında yatıp kâh uyukluyor kâh inliyordu. Günde iki kez bir hasta bakıcı geliyordu. Güçlü kuvvetli, iri bir adamdı. Anneme serum takıyordu. Çok konuşuyordu. Ama annemin ona bir kez bile cevap verdiğini hatırlamıyorum.

Derken inanılmaz bir şey oldu: Serumlar işe yaramaya başladı. Annem acıktı ve yemeye başladı; sadece küçük porsiyonlar ama olsun bu bizi ümitlendirmişti. Yatağında doğrulup oturmaya başladı, artık gün boyu uyumuyor, kardeşimle ve benimle konuşuyordu. Zaman zaman midesine kramplar giriyordu; kendimizi öyle çaresiz hissediyorduk ki; çünkü elimizden hiçbir şey gelmiyordu. Ama annemin iyileşip gücünü geri kazanmaya başladığı aşikârdı.

Bir akşam yatağının yanında oturuyordum, derken konuşmaya başladık. Dostane bir sohbetti, aklımıza bir dolu şey geliyordu.

Annem birdenbire alçak sesle, "Waris," dedi, "Seni sünnet ettirmenin doğru bir şey olduğu konusunda benimle hemfikir misin artık?"

Duyduklarıma inanamıyordum. Ne yapacağımı bilemedim, ben de söylediğini anlamamış gibi yaptım, "Ne dedin, anne?"

Dönüp doğruca gözlerimin içine baktı. "Sünnetin diyorum, doğru bir şey olduğunu düşünmüyor musun?"

Bir an için öyle bir sessizlik oldu ki yere düşen bir iğnenin sesini bile duyabilirdiniz.

Ansızın sandalyemden fırlayıp anneme bağırmaya başladım.

"Ne cüretle bana böyle bir soru sorarsın? Sünnetimden beri her ay, her gün, her saat bana yapılanlardan dolayı acı çekiyorum ben. Sense kalkmış bana doğru bir şey olduğunu düşünmem gerektiğini mi söylüyorsun?"

Annem resmen şoke olmuştu; benden böyle bir tepki beklemediği belli oluyordu. Ama artık ne hissettiğimi ve kadın sünneti hakkında ne düşündüğümü iyi biliyordu. Ona bu konudaki görüşümü her zaman söylemiştim. İyi ama bu soruyu neden şimdi sormuştu? Sert bir ses tonuyla, "Kadın sünnetinin ne kadar acıya ve ıstıraba neden olduğundan haberin var mı?" diye sordum. Bu arada oturmuş sakinleşmeye çalışıyordum, ama kalp atışlarımı, damarlarıma pompalanan kanı hissedebiliyordum. Hem şaşırıp kalmış hem de öfkeden kudurmuştum.

"Bana mektuplar telefonlar geliyor, anne. Sünnet mağduru yüzlerce kadın ve genç kız buldum. Bana geceleri rüyalarıma giren hikâyeler anlatıyorlar. Söyle bana, insanları kötürüm bırakan bir uygulamayı nasıl savunabilirim?"

"Ama Waris, bu bizim geleneğimiz. Yüzlerce yıldır kızlar sünnet edilir. Bu uygulama onları birer kadın yapar. Toplumumuzun tam birer üyesi olurlar. Bu ailelerini gururlandırır."

"…hem böylece bir sığırla takas edilmeleri kolaylaşır," diye sözünü kestim. "Tabii ya, sünnet olmamış bir kadın hayatta koca bulamaz. 'Yapılmamış' bir kız için kimsenin deveyle ödeme yapmayacağını biliyorum. Ama birileri bir şekilde çıkıp buna bir 'Dur!' demeli. Kadın sünneti gurur duymamız değil utanmamız gereken bir şey."

"Dinin aleyhine böyle laflar etmeye nasıl cüret edersin!" dedi ters ters. "İslam sünneti emreder. Hiç kimse, hatta sen bile, dininin hangi emirlerine uyacağını seçip diğerlerini boş veremezsin."

"Ama bu çok saçma," diye karşı çıktım. "İslamiyet kadın sünnetini emretmiyor, kınıyor. Her gün daha fazla imam çıkıp bunu doğruluyor. Kızların vajinalarını kesmenin dinî bir açıklaması yok, anne."

Derken annem bir çığlık koyuverdi, midesine giren keskin bir kramp onu acıdan kıvrandırıyordu. Bense ne yapacağımı bilmeden öylece oturuyordum. Bir saniye önce üzerine atlayasım geliyordu ama şimdi onun için üzülüyordum.

Fartun koşarak odaya geldi. Annemin çığlığını duymuştu.

"Ne oluyor?" diye sordu.

Nöbeti tuttu deyip odadan dışarı süzüldüm.

Odama gidip kapıyı kilitledim. Kendimle baş başa kalmak istiyordum. Kendimle ve ıstırabımla.

* * *

Abu Dhabi'deki yatağının baş ucunda geçirdiğim günler ve geceler boyunca kadın sünneti hakkında seninle nasıl daha makul şekilde konuşacağımı düşündüm durdum, anne. Bu konu seninle aramda bir duvar sanki. Bir yolunu bulup bu duvarı yıkabilsek tekrar kavuşabileceğiz. Bundan eminim. Dünyanın dört bir yanında halen uygulanmakta olan bu insanlık dışı uygulamayla senelerdir mücadele ediyorum. Kadın sünneti barbarca ve vahşice bir iştir. Bu işlem esnasında kadınlık organları kısmen ya da tamamen kesilip alınır: Klitoris, klitoris sünnet derisi ve iç dudaklar… Ayrıca en kötü vakalarda, iç dudakların tamamının alındığını ve dış dudakların birbirine dikildiğini biliyor muydun anne? Bu vajinada çok büyük bir tahribata yol açar. Pek çoklarında sadece küçük bir delik açık bırakılır. Kızların bacakları haftalarca bağlanır ve bir kibrit çöpü ya da bir samanla deliğin kapanması önlenir. İdrar ve adet kanı bu küçücük delikten dışarı çıkar. Kadınlar hayatları boyunca tarifsiz acılar çekerler.

Peki, tüm bunların sebebi ne? Gelenek mi, dinî inançların yanlış yorumlanması mı, tıbbi sonuçları hakkındaki cehalet mi yoksa böyle gelmiş böyle gider düşüncesi mi?

Buna daha fazla seyirci kalmadım, kalamadım, anne. Her gün 8.000 genç kız bu uygulamanın kurbanı oluyor. Günde 8.000 genç kız, anne. Benim o zamanlar çektiğim acının aynısını çekmek zorunda kalıyorlar. Bu anlamsız bir ıstırap. Benim klitorisim herhangi bir anestezi olmaksızın kör bir usturayla sünnet edilmişti. Bayılmıştım. Korkunç bir acı duymuştum; hayatımda duyduğum duyacağım hiçbir acıya benzemiyordu. Ateşim çıkmıştı. Hayatta kalmam bir mucizeydi.

Sen daima sünneti destekledin.

Böyle düşünen biriyle nasıl olur da mantıklı bir konuşma yapılabilir ki?

Ama yapılması gerekiyor. Acı verse bile.

Sen inançlı bir Müslümansın, anne. Abdestinle, Mekke'ye dönüp kıldığın namazınla ve boynunda taşıdığın Kuran'la inancını ispatlıyorsun. Bize namaz kılmayı ve tek kelime bilmediğin bir dil olan Arapçada Kuran ayetlerini okumayı öğrettin. "Bir kız bir erkekle konuşurken gözlerini yerden kaldırmamalı," deyip dururdun.

İnançlarına saygı duyuyorum, anne. Bu yüzden bunu anlaman önemli. Bizim dinimiz kadın sünnetini emretmiyor. Her gün daha fazla aklı başında imam böylesine acımasızca bir şeyi emreden bir tane bile dinî buyruk olmadığını vaaz ediyor. Tam aksine kadın sünneti İslam'a aykırı.

Karşına oturunca bazen birbirimize bir çift dürbünle bakıyormuşuz hissine kapılıyorum. Ama tersten. Yakınlaşmaya çalışıyoruz ama aslında birbirimizden öyle uzağız ki.

Sana göre ben geleneklerini unutan bir Avrupalıyım. Yaşam tarzım, yaptıklarım, giyinişim sana göre utanç verici.

Ama artık sessiz kalamam anne. Bu haksızlığa karşı seslerini yükseltemeyen binlerce kız için savaşmalıyım.

Bu suç durdurulmalı. Anlıyor musun? Ben seninle değil yanlış dinî inançlarla ve bir suçla savaşıyorum. Aşırı dincilerden tehditler alıyorum, evet. İnsanlar beni kendi kültürüme ihanet etmekle suçluyor, kendi halkımı küçük düşürmekle ve geleneklere karşı olmakla. Ama kadın sünneti bir gelenek değildir, artık kabul edilmemesi gereken bir zalimliktir. Hayatımda bu kadar ilerleme sağlayabildiğim için çok şanslıyım. Ama artık bu şansın bir kısmını geri verme zamanı. Ünümün avantajından faydalanıp ismimi kadın sünnetinin ortadan kaldırılması için kullanmak istiyorum. Avrupa'da, Afrika'da ve bütün dünyada.

Belli ki sen hep doğru olanı yaptığına inandın. Tabii ki kızların için her şeyin en iyisini istedin. Senin toplumunda klitorisin ve dudakların kesilmesi genç kızlıktan kadınlığa geçişi simgeliyor; kadınları evliliğe hazırlıyor. Şunu bize iyice bellettin: "Kızlarınızın başına gelebilecek en kötü şey bir koca bulamamalarıdır."

Yaptıkların için seni bağışlayamam ama seni buna iten nedenleri anlamaya çalışabilirim. 'Sünnetsiz kadın' bu Somali'de çok ağır bir küfürdür. Bu kadınlarla konuşulmaz; hayatta koca bulamazlar –onlar toplum dışına itilmiş kimselerdir.

Ama anne, ben sana kadın sünnetinin ne kadar acı verici bir şey olduğunu anlatmak istiyorum –ve de senin ve kızlarının çektiği sağlık sorunlarını. Bir düşünsene kaç bebeğini doğumda kaybettin, ailemizdeki ve kabilemizdeki kaç genç kız cinsel organlarının kesilmesi sırasında kan kaybından öldü? Kaç tanesinin bir daha bebeği olmayacak?

Bana inanmıyorsan Müslüman din bilginlerine kulak ver ve kadın sünneti hakkında ne söylediklerini dinle, anne. Bir süre önce özel konuk olarak bir haftalığına Kenya'nın başkenti Nairobi'ye gitmiştim. BM özel elçisi olarak

vazifem gereği Uluslararası KS Konferansı'nda bir konuşma yapacaktım. KS Kadın Sünnetinin kısaltması.

Bu kadın sünnetine karşı şimdiye dek gerçekleştirilmiş en büyük uluslararası konferanstı. Pek çok Afrika ülkesinden bakanlar, hükümet yetkilileri, parlamenterler iştirak etmişti, aynı şekilde dünyanın dört bir yanından kadın dernekleri ve kadın sünnetiyle mücadele eden sivil toplum örgütleri temsilcileri de iştirakçilerin arasındaydı. Doktorlar, dinî temsilciler, sünnet uygulamasını gerçekleştiren kadınlar, kurbanlar, yargıçlar, öğretmenler, sanatçılar, hatta üniversite ve lise öğrencileri bile konuşma yaptılar.

Bu herkesin aynı fikirde olduğu sakin bir organizasyon değildi. Konferanstan önce kadın sünnetini savunan pek çok kişi konferansı sabote edip bölmeye çalıştı. Finansörleri tedirgin etmek istediler. Ama en sonunda herkes kendi deneyimlerinden, fikirlerinden ve görüşlerinden alenen bahsedebiliyordu ki bu çok güzel bir şeydi.

BM elçisi olarak benden açılış konuşmasını yapmam istenmişti. En başından dobra dobra konuşmanın en iyisi olacağına karar vermiştim. Beni tanırsın. Çok açık sözlüyümdür. Gerçi bunun her zaman işime yaradığını söyleyemem.

Konuşmam kadın sünnetini yasaklayan kanunların uygulanması için tutkulu bir yakarıştı adeta. Afrika'da daha önce hiç kimse kadın sünneti hakkında bu kadar açık konuşmamıştı. Kadın sünnetinin yasaklanmasının bir ilk adım olabileceğini söyledim. Afrika'daki kadınlar insanlık dışı koşullarda yaşıyorlar. Dünya Bankası'na göre Afrika'daki yiyeceğin yüzde sekseni kadınlar tarafından üretiliyor ve işin yüzde doksanından fazlasını kadınlar yapıyor. Ama yine de ikinci sınıf insan muamelesi görüyorlar. Pek çok Afrika ülkesinde kadınların toprak satın almasına izin verilmez. Tüm malların yalnızca

yüzde beşine sahip olabilirler. Ama toplumu ayakta tutan onlardır; yiyecekle, çocuklarla ilgilenir, sosyal dengeyi korumaya çalışırlar. Bizim toplumumuz ise onlara en temel haklarını fazla görür.

Konuşmam gittikçe daha da tutkulu bir hal alıyordu. Pek çok Afrika ülkesinde kadınların öyle aman aman bir değeri olmadığına dikkat çektim. Onları alıp satabilirdiniz. Kötü muamele edebilir ya da reddedebilirdiniz. Çoğu genç kız ve kadının eğitim alma imkânı yok. Çoğu genç kız ve kadının tıbbî bakım alma imkânı yok. Afrika'da her on altı kadından biri hamilelik ya da doğum esnasında hayatını kaybediyor.

Kadın sünneti bu sorunun büyük bir parçası, belki de en acımasız parçası. Kadın sünneti kadınların ve genç kızların hayatlarını mahvediyor. Çoğu bu yüzden ölüyor, hayatta kalanlar ise yaşam boyu ciddi sağlık sorunları yaşıyor. Kimi Afrika ülkelerinde kadın nüfusunun yüzde doksanından fazlası sünnetli. Birleşmiş Milletler'e göre Afrika'da her yıl üç milyondan fazla genç kız sünnet ediliyor. Bu demektir ki yalnızca bir günde 8.000 genç kız bu canavarlığın kurbanı oluyor. Günbegün 8.000 yaşam yok ediliyor.

Kenyatta konferans salonundaki her koltuk doluydu ve herkesin gözü benim üzerimdeydi. Ama konuşmam daha bitmemişti.

KS'nin dinle, gelenekle ya da kültürle bir ilgisi olmadığını, bunun kadınlara ve genç kızlara karşı işlenmiş bir suç olduğunu söylediğimde bir an kimse çıt çıkarmadı. Ardından her şey büyük bir süratle gelişti. İlk önce bir kadın kalkıp alkışlamaya başladı, sonra bir ikincisi, ardından üçüncüsü, onuncusu, yirmincisi, yüzüncüsü. Amerikan filmlerinden bir sahneye benziyordu. En sonunda herkes ayağa kalkmış el çırpıyordu. Birkaç dakika beni alkışlamaya devam ettiler. Bu hayatımın en dokunaklı sahnelerinden biriydi.

Konuşmamın ardından Kenya İçişleri Bakanı Linah J. Kilimo yanıma gelip beni tebrik etti. Bütün kitaplarımı okuduğunu ve kitaplarım sayesinde kendi kızlarının sünnet edilmesine razı olmadığını söyledi. Kenya'da bu suçu ortadan kaldırmak için elinden ne geliyorsa yapmak istiyordu.

Pek çok kadın derneği temsilcisi beni ülkelerine davet etti. Nairobi'den nüfuzlu bir imam KS'nin Kuran'da teşvik edilmediğini ve Müslümanlara yasak olduğunu Müslümanlara anlatmak için elinden geleni yapacağına söz verdi.

Hemen ertesi gün birçok Afrika gazetesi konuşmamdan bahsediyordu. Bazıları 'Bond kızı kadın sünnetine savaş açtı' diye başlık atmıştı –medya işte. Ama sorun değil, pek çok insan ne dediğimi okumuş ve umarım etkilenmişti. Nairobi'deki uluslararası kadın sünneti karşıtı konferans büyük bir başarı kazanmıştı. Afrika'nın dört bir yanından genç kızlara karşı işlenen bu suça bir son verilmesini isteyen kadınlarla tanıştım. Genç kadınlar geçmişleriyle ilgili hüzünlü hikâyeler anlatıyorlardı, bazen gözyaşlarımı tutmakta zorluk çekiyordum. Ama konferansın sonuçlarıyla gurur duyuyordum, çünkü en azından bazı Afrika ülkeleri kadın sünnetine yasak getirip bir son vermeye karar vermişti. Kenya ilk adımı atıp kadın sünnetini yasaklamak için etkili bir araç olan Maputo sözleşmesini kabul etti ve kadın sünnetinin kanunen yasaklandığı ülkelerin listesinde bir numaraya yerleşti. Ne demek istediğim anlıyor musun, anne? Sesimi duyuyor musun? Kadın sünnetiyle mücadele etmenin benim için neden bu kadar önemli olduğunu anlayabiliyor musun? Herhangi bir gelenekle ya da dinle mücadele ettiğim yok, hele hele seninle ya da senin amaçlarınla. Ama bu iğrenç törenin tüm dünyada ve tabii anavatanım Somali'de yasaklanması için var gücümle çalışacağım.

4. BÖLÜM

Mogadişu

Ertesi gün hava ilk kez kapalıydı. Her zamankinden erken kalkıp yataktan fırladım. Bir saniye bile kaybetmek istemiyordum. Hasan'la bugün konuşacaktım. Bunu uzun zamandan beri bekliyordum. Nihayet vatanım Somali hakkında daha fazla şey öğrenebilecektim.

Gece rüya görmemiştim. Derin ve rahat bir uyku uyumuştum. Annemle ettiğimiz kavgadan sonra hemen gidip yatmıştım. Öfkem çabucak geçmişti. Yapmaya niyetlendiğim her şey kalmıştı. Ama kendimi bunun annemle aramı düzeltmek için uygun bir zaman olmadığına ikna etmeye çalıştım. Kadın hasta ve zayıftı.

"Viyana'da daha fazla zamanımız olacak," dedim kendi kendime. "O zaman anneme yaptığım ve önemsediğim her şeyi anlatabileceğim."

Bazen tıpkı küçük bir çocuk gibi saf olabiliyordum.

Merdivenlerden aşağı koşarken ıslıkla eski bir Somali şarkısını çaldığımı fark ettim. Başımı mutfak kapısından uzatınca kahvaltı etmekte olan Hasan'ı gördüm. Yanına oturup hemen onu soru yağmuruna tuttum.

"Somali nasıl görünüyor? Mogadişu'yu seviyor musun? Annemi oradan nasıl çıkarttın?" Her şeyi bilmek istiyordum.

Hasan gülümseyip bana sakin olmamı işaret etti.

"Sabır, sabır, sana her şeyi anlatacağım; ama baştan başlayayım, tamam mı?" Arkama yaslanıp Hasan'a baktım. Yüzü genç görünüyordu; parmakları tıpkı bir piyanistin parmakları gibi uzun uzundu. Yirmi kûsur yaşlarında olduğunu biliyordum ama daha genç görünüyordu. Mogadişu'da nasıl bir hayatı olduğunu zihnimde canlandırabiliyordum.

Hasan, "Biliyor musun," diye söze başladı, "benim için en kötüsü Somali'ye geri dönmek değil yolculuğun kendisiydi. Uçaktan ödüm kopar, Abu Dhabi'den havalanana kadar yine aşağı inmemek için kendimi zor tuttum."

Bundan hiç haberim yoktu. Hasan bana oyalanmak için dört saat boyunca acil durum broşürlerine bakmasını anlattı. Şişirilebilir can yelekleri olan çöp adamlara bakıp durmuş. Her ayrıntıyı biliyordu, kelimesi kelimesine ezberlemişti. Kitapçığa yapışıp kendi kendine uçakların yeryüzündeki en güvenli ulaşım aracı olduğunu söyleyip durmuş. Pek faydası olmamış ama yolculuğun sonuna doğru artık çok yorulmuş. Uçak yaklaşık yirmi saatin sonunda Mogadişu yakınlarındaki Petrella Havaalanı'na indiğinde Hasan uyuyormuş.

Körüklü yolda sıcaklık 30 dereceymiş ve yüzüne yüzüne çarpıyormuş. Hasan yanına fazla bir şey almamış, yalnızca temel ihtiyaçlar: giysi ve su.

Somali'ye girmesi kolay olmuş. Sadece birkaç dakika sürmüş ve kimse pasaportunu sormamış, yani neredeyse anında kendini havaalanı binasının kapısında bulmuş. Yolculardan bazılarının pasaportlarını ve seyahat belgelerini göstermeleri gerekmiş. Hasan ise elini kolunu sallayarak çıkmış. Gişenin arkasında kimin olduğunu söylemek zor, çünkü göçmen amirliği yıllar evvel kapandı. Askerî rejim çöktüğünden beri yeni bir hükümet mevcut. Ama bu politikacıların ne bir sekreterleri ne de

ofisleri var. Hepsinden önemlisi hiçbir yetkileri yok. Gerçek şu ki Somali bazı yerel diktatörler tarafından yönetiliyor. Bu diktatörlerin her birinin Somali halkı üzerinde terör estirip işlevsel bir anarşiyi devam ettiren özel orduları var. Sanırım bu bakış açısına göre değişen bir şey.

* * *

Anne,

Mektuplarımdan birinde sana Kenya seyahatimden bahsetmiştim. Nairobi'deki kadın sünnetiyle ilgili uluslararası bir konferansa davet edilmiştim hani. Bir konuşma yapmış ve büyük alkış almıştım. Konferans bittikten sonra orada birkaç gün daha kaldım. Hemen Avrupa'ya dönmek istemiyordum. Birdenbire Afrika Ana özlemim depreşmişti. Stanley Oteli'nde on gün kaldıktan sonra beklenmedik bir ziyaretçim geldi. Bildiğin gibi Stanley Oteli bizim Somali Hükümeti genel merkezinin konumlandırıldığı bir başka otelin hemen bitişiğinde. Bizim hükümetimiz. Somali'de seçilen hükümet gerçi şimdi geri dönmeye korkuyor.

Kenyalı politikacılar yakında Somali hükümetini sınır dışı etmek zorunda kalacaklarını söylüyor; çünkü Kenya daha fazla yemek ve otel masrafı ödemek istemiyormuş. Bir akşam bazı hükümet temsilcileri otelime gelip beni bazı hükümet üyeleriyle tanışmaya davet ettiler. İlkin koltuklarım kabardı ama sonra reddettim. Politikacıların propagandalarına malzeme olmak istemiyordum.

Waris Dirie –en ünlü Afrikalılardan biri– insanlar benim şöhretimle allanıp pullanmaya hakikaten pek meraklı. Maalesef bu gittikçe daha sık başıma gelmeye başladı.

* * *

Hasan'ın memleketime dair edindiği ikinci izlenimi gerçek dışı ve acayipti. Havaalanının dışında düzinelerce cip, pikap ve etrafta gezinen tepeden tırnağa silahlı adamlar görmüş. Oraya gelen birkaç kişiyi bekliyorlarmış. Adamlar makineli tüfekleriyle ucuz bir Amerikan savaş filminden fırlamış gibi görünüyorlarmış. Askerlerin Somali'de iki tür işi vardır. Sizi bir yerden başka bir yere taşırlar ve aynı zamanda da kişisel korumanız olarak hizmet verirler. Özel korumalarınız olmadan bu ülkede pek uzun yaşayamazsınız.

Hasan, "Çok özel bir taksi durağı gibiydi," diye dalga geçti.

Adamlarla kısa bir konuşma yapmış. Hemencecik anlaşmışlar. Hasan'ın peşin ödeme yapması gerekiyormuş. Altın dişleri ve kocaman köşeli bir kafası olan bir adama bir avuç dolusu para vermiş. Böylece birleşik taşıma ve güvenlik servisini tutmuş olmuş.

Adamlar onu arabanın arkasına oturtmuşlar ve ondan sonra onunla ilgilenmez olmuşlar. İçlerinden biri Hasan'a sigara uzatmış, Hasan istememiş.

Silahlı adam ise pofur pofur içiyormuş. Çok geçmeden sigaralarının tütün ve Khat'ın bir karışımı olduğu anlaşılmış. Şu sıralar Khat Mogadişu ve civarında en popüler ilaç.

Khat kışın yapraklarını dökmeyen çiçekli bir bitki. Yemen'de ve Afrika burnunda çok yaygın; daha çok erkekler kullanıyor. Khat'ın etkisi dozuna göre değişiyor: Az bir miktar alırsanız uyarıcıdır, ama çok alırsanız yorgun düşersiniz. Khat kullananların ne yapacağı belli olmaz, tehlikelidirler. Hasan gençlerden birine makineli tüfeklerinin gerçekten çalışıp çalışmadığını sorduğunda adam sırıtıp havaya ateş açmış. Sonra da bir sokak tabelasına ateş edip durmuş, ta ki tabela düşene kadar.

"Kimse takmaz," demiş asker, "sokaklar tarafsız bölgedir –diktatörlerle öyle anlaştık.

Bunun ardından Hasan cip yoldan aşağı doğru ilerlerken caddedeki çukurlar izin verdiğince koltuğuna gömülüp gizlenmeye çalışmış.

Cipler birkaç kez tepeden tırnağa silahlı milis güçlerince korunan barikatlarda durmuş. Ama adamların arasında geçen kısa bir konuşmadan sonra yollarına devam ediyorlarmış. Güvenlik servisi koruma paralarını peşinen diktatörlere vermişler. Havaalanında 'Her şey dâhil' nakliyat kiralıyormuşsunuz.

* * *

Hasan özel güvenlik elemanlarından bahsedince aklıma Fransa'da yaşadıklarım geldi, anne. Muhammed'in beni aramasından birkaç hafta önce çok güçlü bir kadınla tanışmak üzere Paris'teydim. Benim gibi o da Somalili. Adı Ayaan Hirsi. Ayan da kadın sünnetiyle mücadele ediyor, ama o savaşını daha da ileri götürmüş durumda. İslam toplumunda kadına uygulanan baskıyı ve Kuran'ın bu baskıyı savunduğu şeklinde yorumlanmasını eleştiriyor. Dolayısıyla da başı büyük belada. Kendisi şu an gezegendeki en fazla tehdit edilen ve en fazla tehlike altında olan kadın.

Korkunçtu, anne. Tehdit edildiğini ve sürekli olarak korktuğunu zaten biliyordum. Yine de bu tehditlerin günlük yaşamını nasıl etkilediğinden ve hayatı için ne kadar endişe ettiğinden haberim yoktu.

Ayaan'la St. Germain des Prés'te küçük bir restoranda buluştuk. St. Germain Paris'in en sevdiğim mahallesidir. Hatta mankenlik yaparken orada iki sene kalmıştım. Bu sıradan bir buluşma değildi. Mali'den bir arkadaşım olan Bafing Kul ile Little Girls from Africa şarkısını kaydettiğim müzik stüdyosundan geliyordum. Paris'te yaz sonu, kuşluk vakti harikulade bir gündü.

Restorana yaklaştıkça tuhaf bir his duymaya başladım. Sokaklar neredeyse bomboştu –ki bu Paris'te pek sık olan bir şey değildi! Gördüğüm birkaç kişi de birbirine

benziyordu –koyu renk, şık elbiseler; güneş gözlükleri; kısa saçlar; hepsi de erkek. Neler olduğunu anlamam biraz zaman aldı.

Restoran sivil polislerle çevrilmişti. Bunun benden kaynaklandığını sanmıyordum. İçeri girince restoranın Ayaan'ı yirmi dört saat koruyan özel Fransız ve Hollandalı polis birimleri tarafından kapatıldığını fark ettim. Girişte onlara bir parola söylemem gerekti. Sonra beni Ayaan'a götürdüler. Yolda bir sürü polisi ve korumayı geçtim. Ayaan kocaman bir masada tek başına oturmuştu. Yüzü sevinçle parlıyordu. Kucaklaştık, hâlbuki tanışmıyorduk. Konuşmaya başladık ve saatlerce susmadık.

Ayaan Mogadişuluydu. Güzel yüzlü, zarif bir kadındı. Hikâyesini biliyor olsan neden adının Somali'de 'şanslı' ya da 'şanslı kişi' anlamına geldiğini merak ederdin. Aşağı yukarı benim yaşlarımdaydı; siyah, gür saçları var; hatta bir parça birbirimize benzediğimizi bile düşünüyorum.

Ayaan'ın çocukluğu da çok sarsıcıymış. Beş yaşındayken büyük annesi sünnet olmasını emretmiş. Daha sonra ailesiyle birlikte epey maceralı bir şekilde Suudi Arabistan'a, Etiyopya'ya ve son olarak da Kenya'ya kaçmış. Nairobi'de katı kuralları olan bir kız okuluna başlamış; başörtüsü ve peçe takması gerekiyormuş. Çok geleneksel bir şekilde yetiştirilmiş. Yirmi iki yaşında Kanada'da yaşayan ve hiç tanımadığı bir kuzeniyle evlenmek zorunda bırakılmış.

Hollanda'ya sığınmış ve iltica talep etmiş. Daha sonra Hollanda vatandaşlığına geçmiş, çevirmen olarak çalışmış ve siyaset bilimi okumuş. Sonra da politikacı olmuş.

Ayaan bana çok benziyor. Nezaket kurallarına aldırmayan dobra biri. Sık sık İslam kültürünü çok sert bir şekilde eleştiriyor. Zorlama evlilikleri ve kadın sünnetini

ayrıca Hollanda'nın başarısız göç siyasetini kınıyor. 2002 yılında ilk tehdidini almış.

Bundan bir sene sonra –Hollandalı yönetmen Theo van Gogh ile birlikte– Submission adında bir film çektiler. Film İslamcı toplumlarda kadının bağımlı rolüyle ilgiliydi. Senaryoyu Ali Hirsi yazmıştı, kendisi ayrıca arka planda konuşuyordu. Dört kadın uğradıkları kötü muameleyi anlatıyordu. Bir kadının üzerine Kuran'dan beş ayet yazılmış yarı çıplak vücudunu gösteriyorlardı; Ayaan'a göre bu kadınlara uygulanan şiddeti meşrulaştırıyordu.

2004'ün 2 Kasım'ında Theo Van Gogh sokak ortasında öldürüldü. Katil kurbanının hemen yanına Ayaan Hirsi'ye yazılmış, onu da öldüreceğini söyleyen bir mektup bıraktı.

Ayaan sohbetimizin hemen başında, "Müslüman olduğun için beni görmek istememenden korktum," dedi. Düşündüğümden daha ufak tefek ve narin görünüyordu.

"Hayır," dedim, "kendi üzücü deneyimlerim dolayısıyla Müslüman kadınların ne kadar feci bir durumda olduğunu biliyorum. Neden bahsettiğini ve neyi kınadığını biliyorum."

Konuştuğumuz pek çok şey bana kendi hikâyemi anımsatıyordu. Benzer ama bir o kadar da farklı öyle çok şey vardı ki. Ayaan'ın her söylediğine katılmıyorum ama yine de kendi fikirleri hakkında açık açık konuşmaya hakkı var.

Gazetecinin biri bir keresinde bize, Afrika kadın hareketinin 'öncüleri' demişti. Bu benim için doğru mu yanlış mı bilemiyorum. Ama Ayaan öylesine güçlü öylesine cesur bir kadın ki. Ne istediğini biliyor ve muhteşem bir konuşmacı.

Bugüne dek Ayaan ve benim gibileri Müslüman kadınların daha iyi ve adil bir dünyada yaşaması için örnek

alınması gereken birer öncü gibi gören pek çok Müslüman kadınla tanıştım anne. Çağdaş Afrika kadınının nasıl olması gerektiğini gösteren –Kendine güvenen, güçlü, geleneklerine ve köklerine bağlı ama yazgılarının Tanrı tarafından çoktan belirlendiğine inanmayan– iki Afrikalı kadın olarak gören Müslüman kadınla…

Ayan Hirsi gibi kadınların çok geçmeden çoğalmasını umuyorum.

* * *

Hasan bir an ona pek dikkat etmediğimi fark etti.

Çayını yudumlarken, "Seni sıkıyor muyum?" diye sordu.

"Hayır, hayır," dedim hemen ve ona Ayaan Hirsi ile Paris buluşmamızı anlattım. Beni dikkatle dinleyip ara ara sorular sordu. Sonra hikâyesine kaldığı yerden devam etti. Havaalanından Mogadişu'ya kadar süren araba yolculuğu hakkındaki izlenimlerini anlattı. Mogadişu Sahra'nın güneyindeki en eski Afrika yerleşimlerinden. Evden kaçtığımda on üç yaşlarındaydım. Orası Hint Okyanusu ve şehir kokardı. Caddelerdeki telaşlı kalabalık, enfes pazarlar ve minareleri eski İtalyan saraylarının üzerinden göğe doğru uzanan güzelim camileri başımı döndürmüştü.

O zamanlar bile şehir bana yaşlı ve yorgun görünmüştü. Asırlık savaşlar onda kötü izler bırakmıştı. İlkin iş yapmak ve İslamiyet'i yaymak için Araplar gelmiş. Sonra da İtalyanlar, sonra Ruslar ve son olarak da Amerikalılar. Bunlar Mogadişu'nun merkezine doğru tanklarını süren, elleri daima tetikte olan kovboylarmış. Bu ergenlik çağındaki çocukların kara borsada altı dolardan az bir paraya silah alabileceği bir şehirde çok tehlikeli bir şeydir.

Hasan arabayla boş ve yıkık dökük evlerle çevrelenmiş bomboş sokaklarda ilerlemiş. Üzüntü verici bir görüntü olsa gerek.

Askerlerden biri ansızın, "Buradan çıkman gerek," demiş, sonra da Hasan'ı nazikçe ama kararlı bir şekilde cipten indirmişler. Ekip arabası kasabanın adsız bir mahallesine gelmiş.

"Otelin burası. Seni yarın sabah yedide alacağız."

Otelin, hepsi de Somali etekleri giyen kapıcıları, hemen bagajlarını almış. Hasan etrafına bakınmış. Önündeki bina savaş çıkmadan evvel İtalyan kolonyal tarzında inşa edilmiş bir otele benziyormuş. Fark ettiği daha çarpıcı bir başka şey ise üzerinde Somali dilinde, Arapça, İtalyanca ve İngilizce "İçeriye silah sokmak kesinlikle yasaktır" yazan levhaymış. Hasan levhadan bahsedince kendimi tutamayıp güldüm. Avrupa'da ya da Amerika'da bir tek sigara içmek, dondurmayla girmek ya da yerlere çöp atmak yasaktır tabelalarını görebilirsiniz. Anavatanım Somali'de ise size nazikçe birilerini öldürmemenizi söyleyen tabelalar vardı.

Hasan'ın haşatı çıkmış. Uzun uçak yolculuğu, sonra ciple gidilen yol, onca baskı… Otel görevlisi odasındaki televizyonun uzaktan kumandasını nasıl kullanacağını anlatırken uykuya dalmış. Sokaktan silah sesleri geliyormuş ama hemencecik alışıveriyormuşsunuz. Bunu bilirim.

Otel görevlisi televizyonu bir çeşit Somali pembe dizisine ayarlamaya karar vermiş. Hasan ona birkaç Somali şilini verince anında ortadan kaybolmuş. "Bir şeye ihtiyacınız olursa beni hemen arayın lütfen."

Bu laf ona tuhaf gelmiş. Aramak mı? Neyle? Odada üzerinde bir lamba olan komodinden, zeytin yeşili bir örtüsü olan yataktan, lavabodan, bir kâse ve bir sürahiden başka bir şey yokmuş.

Hasan bir ufak yıkandıktan sonra uyumak istemiş ama boş mideyle uyuyamamış. Odadan çıkıp otel lobisine gitmiş.

Lobide otele geldiğinde tanıştığı genç bir Somalili kadın olan Amal'ı görmüş yine. Sanki onca yıl sonra birbirlerini yeniden gören kırk yıllık ahbaplar gibi konuşuyorlarmış. Ona Waris Dirie'nin hasta annesini alması gerektiğini anlatmış. Kız

benim oralı çıkmış. O da evlendiği güne kadar çölde dolaşıp duran bir göçebeymiş.

Şansı varmış ki doğru düzgün bir adamla evlenmiş. Amal otelde hizmetçi olarak çalışıyor ve dört çocuğuyla birlikte hemen otelin köşesinde oturuyormuş.

"Balık siparişi vermek istedim," dedi Hasan, "ama Amal tavsiye etmedi. Bir sürü kişi balıktan zehirlenmiş. Denizdeki kirlilikten olsa gerek. Büyük gemiler çöplerini kıyılarımıza boşaltıyor. Ben de erişteyle sebze istedim."

* * *

Bir gün Avusturya'da bir futbol maçına davetliydim. Evet, anne, gerçekten. Bir kadın olan ben futbol oynuyordum, hem de hiç fena değildim.

Maçtan sonra, oyunu seyrederken fark ettiğim genç bir kadın yanıma geldi.

Utangaç bir sesle nazikçe, "Seninle bir saniye konuşabilir miyim, Waris?" dedi.

"Olur, elbette. İzin ver, bir duş alayım, ondan sonra konuşuruz," dedim.

Soyunma odasının önünde sabırla bekledi. Çıkınca, "Otelde bir şeyler yiyip yatmaktan başka yapacak işim yok. İstersen sen de gel, restoranda konuşuruz," dedim.

Kabul etti, heyecanlanmıştı.

Yemekte bana üzücü hikâyesini anlattı. Ailesi Müslüman'mış, çocukluğundan bu yana Avusturya'da yaşıyormuş, burada okula gitmiş. On altı yaşına geldiğinde ailesi onu memleketine götürmüş. Gittiğinde ilk kez akrabalarıyla tanışmış. Avrupa'da giydiği kıyafetlerini çıkartıp kuzenleri gibi giyinmek ve peçe takmak zorunda kalmış. Bir sabah babası yakında evleneceğini söylemiş. Kocası

olarak da daha evvel hiç görmediği bir kuzeni seçilmiş. Gelinin ücreti konusunda pazarlık çoktan yapılmış.

Kız tamamen sahipsiz kalmış. Avusturya'da arkadaşları varmış. Okul arkadaşlarından birine âşıkmış. Babasına, "Baba seni seviyorum ama bana bunu yapamazsın. Ben Avusturya'da, özgür bir ülkede, özgür bir insan olarak, büyüdüm. Kendi kocamı kendim seçebilmeliyim," diye yalvarmış. Babası inat etmiş. "Konu senin özgürlüğün değil, evladım, benim onurum," demiş. Kız ısrar etmiş, "Avusturya'ya dönmek istiyorum. Artık burada kalmak istemiyorum. Bu ülke hakkında hiçbir şey bilmiyorum."

Ama babası, "Avusturya'ya daha sonra kocanla gidersin. Ama şimdi burada kalacaksın. Annenle ben yarın Avusturya'ya dönüyoruz. Tatilim bitiyor," demekle yetinmiş.

Kız ağlamaya başlamış. "Ama senin yapmaya çalıştığın şeye Avusturya'da zorlama evlilik denir ve yasaktır! Bu evlilik Avusturya'da geçerli değil!"

Babası dönüp gitmiş.

Ertesi sabah akrabaları onu yeni bir eğitim alacağı Müslüman okuluna götürmüş. İnadı bırakması için her gün dayak yiyip tehdit ediliyormuş. En sonunda artık dayanamamış ve kabul etmiş, çünkü bu evlilikten kaçışı yokmuş. Çok geçmeden kuzeni ve 'kocası' ile Avusturya'ya gelmiş. İlk fırsatta bir arkadaşının evine kaçmış. Sadece tanıdığı birileri vasıtasıyla annesiyle iletişim kuruyormuş. Bir gün bir arkadaşı onu uyarmış: "Duyduğuma göre aile meclisiniz toplanmış ve seni ölüm cezasına çarptırmışlar. Kocan ve ağabeylerinden biri ailenin namusunu temizlemek için seni bulup öldürecekmiş. Aksi halde baban çeyizi geri ödemek zorundaymış."

Genç kadın en doğru şeyi yapmış -Avusturya polisine gitmiş. Ama görevliler, "Ailenin seni gerçekten öldürdüğüne dair kanıt olmadan bir şey yapamayız," demişler.

Kız da ailesine bir tuzak hazırlamış.

Ailesiyle güvenli bir yerde buluşup onları konuşturacakmış. Polis de gizli mikrofon ve küçük kameralarla konuşmaları kaydedecekmiş.

Polis planı kabul etmiş ve kızı ailesiyle yapacağı görüşmeye hazırlamışlar. Görüşme ailesinin kızı öldürmesine engel olmak için bir sürü insanın olduğu, kalabalık bir caddede yapılacakmış.

Her şey genç kızın düşündüğü gibi olmuş. Kocası ve ağabeyi onu öldürmekle tehdit etmiş. Polis hemen harekete geçmiş ve iki adam hapse atılmış. Genç kadın da güvenli bir yere götürülmüş. Babası da hapse atılmış. Genç kadın hepsinden davacı olmuş.

İki gün sonra adamlar salıverilmişler ve aynı gün memleketlerine dönmüşler. Kız bir apartman dairesinde gizlenerek ve hâlâ hayatı için endişe ederek yaşıyor.

Bu kızın hikâyesi bana kendi hikâyemi ve birçok Müslüman kızın hikâyesini hatırlattı, anne. Bizim toplumumuzda genç kadınlara hâlâ bir mal gibi muamele ediliyor. Gerçekten sevdikleri bir adamı seçme şansları yok. Bir kadın zorlama bir evliliği reddederse hayatı tehlikeye giriyor.

Buna, "Namusunu temizlemek" diyorsunuz ama hangi namustan bahsediyorsunuz? Asıl neden iyi bir pazarlığı kaybetmeniz değil mi? Gelirinizin önemli bir parçası olan başlık parasını kaybetmek? Namus? Bu namus lafını duymaya artık gerçekten katlanamıyorum. Epeyce oturduk, futbol sahasındaki kız ve ben.

En sonunda, "Bilirsin," dedim, "dünya ancak insanlar birey olarak bir şeyler yaptığında değişir. Birilerinin yardım etmesini ve senin adına sorumluluk almasını beklemek yetmez. İnisiyatifi ele almak lazım."

Kız beni pür dikkat dinliyordu.

"Milyonlarca kız mutsuz insanlara dönüştürülüyor. Binlercesi öldürülüyor. Yeter artık! Yeter! Kadınlık organlarımızı sünnet etmelerine, bizi sığır gibi alıp satmalarına artık müsaade edemeyiz. Hikâyeni anlatabildiğin kadar insana anlat. Herkesle paylaş."

Birkaç ay sonra bu kızın zorlama evliliğe karşı bir dernek kurduğunu ve amacı için mücadele ederken medyada sık sık göründüğünü duydum.

Babaların kızlarına ne isterlerse yaptıkları zamanların sonu geliyor, anne. Her gün daha fazla kız mücadele etmeye başladı. Bir gün, toplumumuzun iki karanlık yüzü olan zorlama evlilik ve kadın sünneti yalnızca tarih sayfalarımızda yer alacak.

Bu benim hayalim değil, en içten inancım.

* * *

Hasan Amal ile resepsiyonda otururken ona Somali'de hayatın nasıl olduğunu sormuş.

"Kadınların çok çalışması gerekiyormuş," dedi Hasan, "bu değişmemiş. "Kocasının gönderdiği ve kendisinin otelden kazandığı para aileyi doyurmaya yetmiyormuş. Okulun çocuklar için istediği harcı bir araya getirebilmesi için pazarda Khat satmak zorunda kalıyormuş." Öyle görünüyor ki Khat Somali'de uzak durmayacağınız bir mevzu. Duvarlardaki kertenkeleler gibi her yerdeler. Kadınlar satıyor, erkekler alıp çiğniyor. Taze dallar Kenya'dan ya da Etiyopya'dan ithal ediliyor. Oralarda Khat dağlık yerlerdeki geniş tarlalarda yetiştirilir ve bütün bir sene boyunca toplanabilir. Somali'de o kadar iyi yetişmez. Çalılar sabahın erken saatlerinde toplanır, çünkü uyarıcı maddeler sıcağa karşı çok duyarlıdır. Hasattan hemen sonra serin olması için Khat yaprakları daha büyük yapraklara sarılırlar. Öğlende de Khat'lar koca koca demetler halinde Somali'nin

dört bir yanındaki pazarlarda satılırlar. Öğleden sonra ülkenin yarısı Khat'la zehirlenmiştir bile.

Khat içmek tam da erkeklere göre bir şeydir.

"Biliyorum," dedim Hasan'a. "Somali'de şöyle bir hikâye anlatırlar: On birinci yüzyılda Müslüman'ın biri bitkiyi Habeş'ten Yemen Kralı'na getirip ona bitkinin sihirli etkilerinden bahseder. Krala yeme, içme ve seks arzusunu azalttığını garanti eder. Kral şaşırıp geriye ne kaldığını sorar. Allah için, o bitkiye ağzını sürmeyeceğini söyler, çünkü onun hayatı bu üç şey üzerine kuruludur."

Bu sebeple Müslümanların hepsi hemen ikna olmamışlar. Khat'la kararmış dişler daima midemi bulandırmıştır. Ama buradaki erkeklerin hemen hepsi gülümsediklerinde size bu acı alışkanlıkla kararmış dişlerini gösterirler. Her şeyin merkezinde Khat vardır. Erkekler bu ilacın müptelasıdır. Yemezler, kişisel temizliklerini yapmazlar ve çalışmazlar. Khat kullanan erkekler çabuk öfkelenir ve karılarını diğerlerine göre daha feci döverler…

"Senden de bahsettik, Waris," dedi Hasan. "Ona senin kitaplar yazıp konuşmalar yaptığını anlatmaya çalıştım." Keyfi kaçtı. Bana, "O işten para kazanılır mı?" diye sordu. "Evet, kazanılır," dedim. "Hatta kazandığın parayla başkalarına bile yardım edersin. Waris, kadınlara kadın sünnetinin ne kadar vahşi bir uygulama olduğunu anlatıyor." Amal Somali'ye gitmemekle iyi yaptığımı söylemiş. Sonra da, "Burada, topluluk içinde, bu konudan bahseden biri kendi canına kastetmiş demektir. Onu anında öldürüverirler," diye fısıldamış.

Somali'de şu anda geçerli olan tek yasa Müslüman bir yargıcın hüküm verdiği *şeriat'tır*: Hırsızların elleri kesilir, sadakatsiz bir eş taşlanarak öldürülür. İnanabileceğiniz yegâne kanunlar bunlar. Ama pek çok dinsiz sorunları silahla çözer; Somali'de yalnız klanların milis güçleri değil, herkes silahlıdır.

* * *

"Desert Children" adındaki son kitabım üzerinde çalışmayı bitirdiğim sıralarda aklıma bir web sitesi yapmak geldi. Dünya üzerinde milyonlarca bilgisayar olduğunu biliyorsundur herhalde, anne. Birkaç sene evvel, bütün bu bilgisayarların bir şeyle birbirlerine bağlanacağı keşfedildi –internetle. Artık insanlar nerede olursa olsunla birbirleriyle iletişime geçiyor, bilgisayarlarını ve interneti kullanarak iletişimlerini devam ettiriyorlar. Desert Children'da Avrupa'daki sünnetli kızların akıbetini anlattım. Hayal kırıklığına uğramıştım çünkü mağdurlar benimle doğrudan iletişime geçemiyorlardı. Bu nedenle Waris Dirie Vakfı için bir web sitesi hazırladık. Bana yazmak isteyen herkes bu web sitesi vasıtasıyla benimle iletişime geçebiliyor artık.

Siteye mesaj bırakan insanların sayısı beni şaşkına çevirmişti. İlk birkaç günün ardından ziyaretçi defterimiz dolup taşıyordu; bir sürü insan bize yardım edeceğine söz veriyor, bazıları ise şans dilemekle yetiniyordu.

Çok geçmeden mağdurların açık açık kendi sünnetlerinden bahsettikleri e-postalar ve mektuplar almaya başladık. Zorla evlendirme ve aile içi şiddetle ilgili mektuplar da alıyorduk. İnsanlar bize başlarından geçenleri anlatıyordu. İş arkadaşlarım sayesinde Waris Dirie Vakfı yıl sonu raporunu yayınladık. Geçen sene zarfında on iki binden fazla insan bize yazmış. On iki bin insan ruhlarının çektiği acıyı anlatmış. Hayatlarında bir kez bile görmedikleri bir kadına yüreklerini açmışlar. Yazgıları çok acıklı ama çoğu mağdurun bir yolunu bulup benimle bağlantıya geçmesi gururumu okşadı doğrusu.

Kadın sünnetine karşı bir bildiri yazdım; davamı desteklemek isteyen herkes imzalayabiliyor. Şimdiden 25.000 kişi imzaladı. Daha da çok kişinin imzalamasını istiyorum –hatta mümkünse bütün dünya imzalasın!

Beni en çok mutlu eden şey ise lise ve üniversite öğrencilerinin bu mesele ile ilgilenmeleri. 4.000'den fazla öğrenci dünyanın dört bir yanındaki elçilerim olarak aktif bir şekilde benim davamı savunuyorlar. Liselerde, üniversitelerde, derneklerde konuyla ilgilenen herkese konuşmalar yaptılar. Bildirimi bastırıp bu konuda daha fazla şey yazılması için gazetelere yazılar yazdılar.

Öyle çok şey başardık ki, anne: Kanun değişikliği yapıldı, politikacılar konu hakkında artık daha bilinçli ve artık daha fazla doktor konuyla ilgileniyor. Son iki senedir bu mücadeleyi savunmak için dünyanın dört bir yanında 200'ün üzerinde röportaj verdim. Ama bunlar doğru yöne atılmış ilk adımlar henüz. Bu yolda benimle yan yana yürümemen ne yazık.

Beni artık bir Somalili olmamakla suçladın, anne. Geleneklerimize ve kültürümüze ihanet ettiğimi, bir Avrupalı gibi düşünüp hareket ettiğimi söyledin. Ama bu doğru değil. Doğduğum yerle, Somali'yle bağım hep devam edecek. Hem artık çaresiz durumdaki vatandaşlarıma yardım da edebiliyorum.

Bir süre önce Viyana'da yaşayan birkaç Somalili beni görmeye geldi. Yanlarında bir de fotoğraf getirmişler. Fotoğrafta sekiz yaşlarında siyah saçlı küçük bir kız çocuğu var. Resme daha yakından bakınca şoke oldum. Çocuğun karnının alt kısmında bir tümör vardı; o kadar büyüğünü daha önce görmemiştim. Somalililer tümörün vajinasında büyümeye başladığını söylediler. Artık bebek başı kadarmış.

Yardım almazsa kız ancak birkaç hafta yaşayacaktı. Sana pek çok hayır işi yapan vakfımdan bahsetmiştim. Hemen kıza maddi yardımda bulunduk, diğer dernekler de yardım edeceklerine söz verdiler. Avusturyalılar çok yardımseverdir.

Bir cankurtaran kızı Somali'den çıkarttı. Babası da onunla birlikte geldi. Kız Viyana'daki çocuk hastanesinde muayene edilirken ölü gibiydi. Onu her gün görmeye gittim ve ona kendi gücümün bir kısmını vermeye çalıştım.

Somalili doktorlar bunun tek vaka olmadığını söylediler. Pek çok küçük kız sünnet edildikten sonra vücutlarında böyle kötü huylu tümörlerin büyümesinden mustaripmiş. Doku hızla büyümeye başlıyormuş. Her zaman acilen yardım edilemiyormuş. Al sana bu anlamsız gaddarlığa bir son vermek için başka bir neden daha, öyle değil mi anne?

Daha kaç kızın ölmesi gerek?

Kız başarıyla tedavi edildi. Tümör yok oldu ve minik bedeni tekrar güç ve canlılık kazandı. Kızın izini kaybettim ama eminim iyidir.

Somali'deki insanların benden ve vakfımdan haberi var –'Afrika tamtamları'nı biliyorsun; ailelere tek tek yardım ettiğimizden haberleri var. Pek çok genç kıza ve kadına yardım ettik. Nasihat verdik, para yardımı yaptık, doktor ve hastane ayarladık, yollar açtık; çünkü Afrikalıların bir ülkeden diğerine yolculuk etmesi kolay değil. Kadınların acıklı yazgılarıyla başa çıkabilmek için epeyce bir güce ihtiyacı oluyor insanın. Çok acı çekiyorsunuz, aksilikler çıkıyor, akıntıya kürek çekiyorsunuz ve bazen de çabalarınız olumsuz tepkilerle karşılaşıyor.

Ama sonuç bunların hepsine değer. Birilerine yardım ettiğiniz hissi kelimelerle anlatılamayacak kadar güçlü bir şey.

* * *

Ertesi gün, tuhaf güvenlik timi Hasan'ı almaya gelmiş. Cip otelin önünde durmuş ve Hasan biner binmez de tozun toprağın arasında gözden kaybolmuş. "İşte o zaman," dedi Hasan, "arka koltuğa gömülmüş kadını gördüm. Doğruyu söylemek gerekirse,

Waris, onu ilk gördüğümde ölü olduğunu sandım. Sonra iniltilerini duydum da rahatladım. Birinin iniltilerini duyup rahatlamak da acayip bir şey."

Sonra her şey çok çabuk gelişti. Askerler şoföre hızlanmasını işaret etti. Bir yandan tabancalarını ve tüfeklerini sallayıp bir yandan da adama, 'Havaalanı, havaalanı' diye bağırıp duruyorlardı.

Orası tehlikeli olmaya mı başlamıştı yoksa adamlar sadece bir sonraki işlerinden kurtulmaya mı çalışıyorlardı? Hasan'nın adamların bu ani telaşının nedenini sormaya hiç niyeti yokmuş. Ayrıca bu güvenilmez ülkeden bir an evvel gitmek istiyormuş.

* * *

Her gün TV'de Somali'den korkunç görüntüler görüyorum, anne. Senin ve hâlâ Somali'de yaşayan akrabalarımız için öyle endişeleniyorum ki. 16 yıldır süren iç savaştan sonra artık kargaşanın bir son bulması gerek. Şimdiye dek ne kadar kan döküldü? Kaç anne çocuklarının ardından gözyaşı döktü? Kaç insan gereksiz bir savaş yüzünden hayatını kaybetti? Kaç Somalili savaş yüzünden sakat kaldı ya da duygusal açıdan çöküntüye uğradı?

Anavatanım hakkında bir sürü kitap okudum. Bugün tarihimiz hakkında çöllerde deve çobanlığı yaptığım zamanlardakinden daha çok şey biliyorum. Ülkem hakkında ne kadar şey öğrenirsem bu gereksiz savaşı anlamakta o kadar zorlanıyorum. Somali kabileleri aslında tek bir halktır –aynı dilden ve aynı soydan. Hepimiz kardeşiz.

Neden silahlarınızı bırakmıyorsunuz? Hepiniz aynı kültürdensiniz, tek bir dine inanıyorsunuz: İslam. Başka bir dinle savaşmıyorsunuz ki ya da başka bir ülkeyle.

Kabilelerinizin, ailenizin içinde birbirinizle ve kendinizle savaşıyorsunuz! Ülkeniz dünyanın en fakir ülkelerinden biri –sebebi de bu lüzumsuz savaş. Ülkenizin alt yapısını mahvettiniz, bu sebeple hem kendi geleceğinizi

hem de çocuklarınızın geleceğini mahvettiniz. Kendi içinize nefret ve güvensizlik tohumları ektiniz. Peki, hiç durup kendi kendinize tüm bunları neden yaptığınızı sordunuz mu?

Somali öyle aman aman kalabalık bir ülke değil. Herkese yetecek kadar toprak var. Ekip biçilebilecek toprakların sadece ufacık bir kısmı kullanılıyor. Yüzde doksana yakını ise iç savaş yüzünden öylece duruyor. Madenlerimiz var ama yalnızca küçük bir kısmı kullanılabiliyor çünkü hiç kimse iç savaş olan bir ülkeye yatırım yapmak istemiyor. Aynı sebepten dolayı kıyılarımızın yalnızca küçük bir kısmı balıkçılık için kullanılıyor. Aslında kimse açlık çekmek zorunda değil!

Herkesin bolluk içinde yaşayabileceği bir ülkede yaşıyorsunuz. Bu hedefe varmanın ilk adımı da barış. Barış yürekte başlar. Anlamsız savaşınızı bir kenara bırakın, silahlarınızı ve nefretinizi de –işte o zaman gelecek ellerinizdedir!

* * *

Saatlerdir Hasan'la mutfakta oturmuş Somali deneyimlerini anlatmasını dinliyordum. Bir süre sonra Hasan'a nazikçe, "Bana yardım ettiğin için teşekkürler," dedim. "Bunu hiçbir zaman unutmayacağım."

O da omzuma dokunup nazikçe, "Teşekkür etmene gerek yok, dedi. "Biz Somalililer birbirimize yardım etmeliyiz, öyle değil mi?"

Ertesi gün doktor yolculuğa devam etmemize izin verdi.

"Anneniz artık yeterince güçlü. Onu Viyana'ya götürebilirsiniz," dedi doktor. Öyle mutluydum ki. Viyana'da gelip tedavi görmesi için her şey hazırdı. İyileşmesinden sonra nihayet onunla konuşabilmeyi umuyordum. Ama o anda beklenmedik bir şeyler oldu.

5. BÖLÜM

Ameliyat

Seyahat belgeleri kasa anahtarı gibidir. Bu bütün dünyada böyledir. Doğru belgelere sahipseniz 'biri'sinizdir, değilseniz 'hiçkimse'sinizdir. Arap Emirlikleri anneme hayatta geçiş izni vermezlerdi ama Avusturya vizesi olduğundan seslerini çıkartmadılar. Ülkeden ayrılırken her şey çok hızlı gelişti. Sınırdaki görevli bize bakmadı bile, sanki olağan dışı bir şeyler olacakmış gibi beyaz masaya bakmaya devam etti.

Annem kendi başına yürüyemeyecek kadar narindi. Ama gururu gereğinden fazla yardım almasına engel oluyordu. Birden uçağa giden yolun tamamını kendi başına yürümek istediğini anladım. Ancak bir saniyeliğine omzuma yaslanınca ne kadar zayıf olduğunu fark ettim. Şoke olmuştum. Uçağa ulaşması epey bir zaman aldı. Gayet duyulabilir bir iniltiyle kendini cam kenarındaki koltuğa bıraktı. Oturduktan birkaç saniye sonra uyumadan evvel bana bir kez gülümsedi. Şansımız var ki uyumuştu çünkü bilgisayardaki bir sorun yüzünden tıka basa dolu uçakta iki saat beklemek zorunda kalmıştık.

Nihayet havalanınca elini tuttum. Fark etmedi bile. Pencereden dışarı bakabilmek için eğildim. Çok geçmeden Abu

Dhabi'yi sayısız cam sarayları, beton şatoları ve hemen yanlarındaki, ülkeyi daha da geliştirecek olan inşaat makineleriyle geride bıraktık. Altımdaki acayip kıyıları olan Hint Okyanusu'na son kez baktım. Derken kırsal alan kum tepecikleri ve fil sürüleriyle tipik bir çöl manzarasına dönüşüverdi. Ufukta batan güneşi görebiliyordum. Enerji ve hüzün dolu kıpkırmızı bir top.

İçimde bir ümit yeşerdi. Annemin çok geçmeden iyileşeceğini biliyordum. Allah'a dua edip ona güç vermesi için yalvardım. Bana da güç vermesini istedim çünkü iyileştiğinde onunla konuşmak istiyordum. Yaşlı bir adamla evlenmek istemediği için evden kaçan küçük, inatçı Waris'inin neye dönüştüğünü bilmesini istiyordum.

"Viyana'daki evimde benim gerçekte kim olduğumu anlayacaksın," diye mırıldandım.

Uçağımız rötar yapmıştı ama hiç sorun değildi.

Uçakta Mozart çalmışlardı, sanırım Viyana'ya vardığınızda hep yaptıkları bir şeydi bu. Nihayet kalkıp el çantamı aldığımda uçak neredeyse tamamen boşalmıştı. Annem hâlâ uyuyordu. Uçuş süresince çıtı çıkmamıştı. Tuvalete bile gitmek istememişti. Mogadişu'dan Londra'ya gittiğim ilk uçak yolculuğum geldi aklıma. Daha önce uçak tuvaleti görmemiştim. Su borusunu, tuvalet kâğıdını ve sifonu nasıl kullanacağımdan haberim yoktu. Büyük, süslü bir yılbaşı ağacının önündeki bir kız çocuğu gibi ne yapacağımı bilmeden orada öylece dikilmiştim.

Ona ara ara, "Seni tuvalete götüreyim mi?" diye soruyordum ama aldığım tek cevap yorgun bir "hayır" oluyordu. Uykusu gittikçe derinleşti. Ara sıra hâlâ nefes aldığından emin olmak için dönüp yüzüne bakıyordum.

O zaman yüzünü görebiliyordum. Hâlâ çok güzeldi. Hatırladığım gibi bir genç kız yüzü değildi ama yine de karşı konulmaz ve doğal bir şekilde fevkalade ve pırıl pırıldı. Bir tek hastalık yüzünde izler bırakmış. Yüzünün, kollarının ve bacaklarının derisi öylesine hassas görünüyor ki sanki dokunsanız anında parçalanıverecekti.

Viyana'ya varınca dokunup onu uyandırmaya cesaret edemedim. Bu derin uykunun her saniyesinden zevk almasını istiyordum. Ayağa kalktıktan sonra bile bir süre bekledim. El çantamı çoktan gitmiş olan yolculardan birinin koltuğuna bıraktım. Uçak çalışanlarının bakışlarını üzerimde hissediyordum, ama hiçbiri acele etmemi söylemeye cesaret edemiyordu. Derken annem nihayet uyandı.

"Geldik mi?"

Sesi üç saatlik araba yolculuğu yapmış bir kız çocuğunun sesine benziyordu.

"Evet, anne; memleketim Viyana'dayız," dedim.

"Tuhaf," diye geçirdim içimden, "her şey ne kadar da çabuk değişiyor. Daha biraz evvel yersiz yurtsuz bir mülteciydim, şimdi ise "Viyana'mdan" bahsediyordum.

Annem yerinden zor kalktı. Onu kaldırmaya çalıştığımda bir an sendeledi, tıpkı açık denizdeki bir kayık gibi. Dengesini bulması biraz zaman aldı. Çantalarımızı alıp onu çıkışa götürdüm. Uçak görevlileri kapıda bizi bekliyorlardı. Tuhaf yürüyüşümüze bakıyorlardı. Annem için bir tekerlekli sandalye hazır etmişlerdi bile. Ama annem eliyle küçümser bir hareket yapıp elimi tuttu. Bu şekilde elimizden geldiğince hızlı bir şekilde ayaklarımızı sürüye sürüye yürümeye devam ettik.

Annem bu yeni dünyaya tekerlekli sandalyede değil yürüyerek girmek istiyordu. Ancak uçak görevlileri uzaklaşınca yine inlemeye başladı. Annem bir bankta oturmuş beni beklerken ben de üç beş parça bagajımızı bir el arabasına yerleştirdim. Adım adım varış salonuna gelebildik. Annem aniden ayılıvermişti. Bu yeni durumdan pek de hoşnut olmadığı yüzünden belliydi.

Hayatında hiç bu kadar beyaz insanı bir arada görmemişti. Havaalanından ayrılacakken bir grup kız beni tanıyıp fotoğraf istemeye geldi.

Annem ters ters, "Bu kadınlar senden ne istiyor?" diye sordu.

Ben de sabırla, "Hiçbir şey, anne, sadece fotoğrafımı," dedim.

"Onlara borcun mu var? Adresini verme sakın!"

Annem daima becerikli bir kadın olmuştur. Ama bu kez gülmekten kendimi alamıyorum.

"Benimle tanışmalarının anısına imzalı bir kâğıt parçası istiyorlar, o kadar, anne."

Olup bitenlerden şüphe eder gibi, "Amma da tuhaf ülke," deyip başını salladı.

Bir sonraki şok bizi cam kapının ardında bekliyordu. Viyana'da hava aşırı derecede soğuktu. Ben giderken şehre kış gelmişti. Walter havaalanının önünde bizi karşılarken buz gibi bir rüzgâr yüzümüze çarpıyordu. Walter bizim için uzun ve kalın kışlık paltolarla, sıcak tutacak botlar getirmişti. Benim ceketimi omzuma atıp anneme de giyinmesi için yardım etti. Karşılama biraz tuhaf ama her zamanki gibi sıcaktı.

Çizmelerimiz ve kalın paltolarımızla penguene benzemiştik. Etraftakilere tuhaf bir görüntü çiziyorduk herhalde. Walter tam bir beyefendidir. Başını eğip anneme elini uzattı, çünkü arabaya binmesine yardım etmek istiyordu. Ama annem ne yaptı dersiniz? Elini çarşafına doladıktan sonra Walter'a uzattı.

Walter afallamıştı, ama görgülü bir adam olduğundan çarşafın altındaki eli sıkıp Somali dilinde daha evvel öğrendiği birkaç karşılama cümlesi kekeleyip dostça gülümsedi. Ne yapacak diye anneme baktım ama o omuz silkmekle yetindi. Ben de bu hareketine duyduğum öfkeyi kelimelere dökmeye karar verdim.

"Neden böyle yapıyorsun, anne? Walter bizim arkadaşımız!"

"Ne kadar aptalca sorular soruyorsun sen de, kızım. Ben hayatımda beyaz bir erkeğin elini sıkmış değilim. Sıkarsan beyaz hastalığa yakalanacağını herkes bilir! Sen de beyazlaşıverirsin!"

Gülsem mi ağlasam mı bilemedim, ama annemin yüz ifadesi söylediği şeyde son derece ciddi olduğunu anlamama yetti. İşte yine benim Afrika geleneğim her zamanki inatçılığıyla

karşımda duruyordu. Sonraki haftalar boyunca daha da fazla örnekle karşılaşacaktım.

Havaalanından doğruca hastaneye gittik. Annem benim yanıma sindi; başı kışlık paltonun içinde neredeyse kaybolmuştu. Önce koca koca beyaz bacalarından beyaz dumanlar çıkan büyük bir fabrikanın önünden geçtik. Ardından evleri gördük. Yaklaştıkça evlerin sayısı artıyordu. Hastaneye gitmek on beş dakika sürdü. Annem bütün bu zaman boyunca yere baktı; Viyana ve civarında pek bir şey gördüğü söylenemezdi. Belki o zaman benim bu şehre duyduğum sevgiyi hiçbir zaman duymayacağını anlamam gerekirdi. Ama o zaman bile hâlâ, "Dışarıda olan bitene dikkat etme konusunda sen de hassassın," diye geçiriyordum aklımdan. Ama onun gözlerinde düşmanca bir şeyler de vardı.

Daha az evvel havaalanında kıpır kıpır kendinden eminken şimdi yine hassaslaşıvermişti. Hepsini hastalığına yordum.

Walter bana binlerce soru sordu. Gerilimin farkındaydı ve buzları eritmek istiyordu. "Yolculuğun nasıldı? Her şey yolunda gitti mi? Kardeşinin evi nasıldı?" Bütün cevaplarım kısa kısaydı, hatta bazen cevap bile vermiyordum. İçimden konuşmak gelmiyordu, annemse konuşamıyor, konuşmak istemiyordu.

"Annem ne zaman ameliyat olabilecek?" O an ilgilendiğim tek şey buydu.

"Oraya varır varmaz başhekim onu hemen muayene edecek," diye yanıtladı Walter, "sonra da ameliyat için bir gün saptanacak."

Joanna evrak işlerini daha önceden hallettiği için hastanede her şey çok çabuk halloldu. Beni tanıyan herkes evrak işlerinden ne kadar nefret ettiğimi bilir.

Hastane anneme özel bir oda tahsis etti. Bir hemşire üzerini değiştirmesine yardımcı oldu. Hem yolculuk hem de bu yeni çevre annemi epey yormuştu.

Uzun bir süre yatakta yatıp gücünü toplamaya çalıştı. Ben de yanından bir an olsun ayrılmadan sanki annem küçük bir çocukmuş gibi elini tutuyordum. Korktuğunu hissediyordum. Ne zaman bir doktor ya da hemşire içeri girecek olsa onu sakinleştirmeye çalışıyor ne olacağını açıklıyordum. Her şeyin yoluna gireceğine söz verdim.

"Anne, burada ne yaptıklarını gayet iyi bilirler."

Annem bu süre zarfında tek kelime etmedi. Çoğu zaman kocaman açılmış gözleriyle bana bakıyordu. Her şey onun için o kadar tuhaf ve o kadar yeniydi ki, ama zamanla kendine güveni geldi ve söylenenleri yapmaya başladı. İlk incelemelerin ardından yalnız kaldığımızda annem nihayet konuşmaya başladı. Sesi titriyordu.

"Waris, ne olursun benimle birlikte dua et."

Elini tuttum, yatağının üstünde sallanan seruma bakıp başımı dua etmek için eğdim. Annem monoton bir sesle ilk Arapça cümleleri mırıldanmaya başlayınca gözlerim yaşardı.

Annem neredeyse yedi saat boyunca uyudu. Kar yağmaya başlamıştı. Pencereye gittim. Sokak lambalarına bakınca ne kadar yoğun bir kar yağışı olduğunu görebiliyordunuz. Rüzgâra ve kara dalıp gitmiştim ki derin bir iç çekişle gerçek dünyaya geri döndüm. Yatağa baktım. Annemin gözleri hâlâ kapalıydı. Derin uykudaydı. Bu acıdan mı rahatlamadan mı kaynaklanan bir inlemeydi acaba? Gerçekten bilmiyordum.

Oda çok karanlıktı çünkü tek ışık kaynağı yatağın üzerindeki lambaydı ve o da odayı belli belirsiz aydınlatıyordu. Ara ara koridordan konuşma sesleri geliyordu kulağıma, bazen de gittikçe yaklaşan sonra da uzaklaşan ayak sesleri. Bir ara bir şey gürültüyle yere düştü. Ama annem derin uykudaydı, kımıldamamıştı bile.

Ben de hep dal gibi incecik olmuşumdur ama annemin o zamanki hali gibi sıska ve cılız olmadım hiç. Kaç kilo verdiğini kestirmeye çalıştım. Eski mankenlik günlerimi hatırlamam gerekti.

Zayıf kalabilmek için öyle pek fazla bir şey yapmam gerekmezdi. Bu benim için çok kolaydı. Hiç aç kalmam da gerekmezdi. Mankenliği bırakalı on seneyi geçti. Şimdi sonsuz gibi geliyor.

* * *

Sevgili anneciğim,

Sana inanılmaz şeyler yaşadığım İtalya'ya yaptığım yolculuktan bahsetmeliyim. Senin de bildiğin gibi on senedir moda endüstrisiyle ve podyumla bir alakam yok. Bir gün ansızın bana neler olduğunun farkına vardım.

Kendi kendime, "Waris ne yapıyorsun böyle?" diye sordum. "Tüm bunların anlamı ne? Fotoğraf çekimleri, dişlerini gösterip gülümsemeler, bir aşağı bir yukarı salına salına yürümeler –yaşamının anlamı bu mu? Somali'den bunun için mi kaçtın?"

Kariyerimin başlangıcında mankenlik benim için her şey demekti. Hayran bakışlar ve başkalarının bana gösterdiği saygı kendime duyduğum saygıyı güçlendiriyordu. Tüm bu şeyler Somali'deki hayatımın bir parçası değildi. Ama bu dünyanın ne denli sığ olduğunu anladığım an ümitlerim yerle bir oldu. O andan itibaren de mankenlik yapmaya devam etmek istemedim.

Bir gün eski bir dostum olan İtalyan tasarımcı Gianfranco Ferré aradı ve benim Roma'daki bir Moda şovunda yer almamı istedi. Gianfranco bir stilist ve moda tasarımcısı olarak anılmayı gerçekten hak eden son dönem tasarımcılarından biri. Onun için kadınları giydirmek bir sanat.

Gianfranco aynı zamanda çok da iyi bir insandır. Bir sürü derneğe ve yardım projesine destek verir. Telefonda konuşurken bana planlarından söz etti.

"En büyük İtalyan televizyonu olan 'Rai Uno' İtalyan moda endüstrisinin 'dört büyüğü'nün galasını yapmayı planlıyor: Valentino, Giorgio Armani, Donatella Versace ve işte benim. Her tasarımcı en son koleksiyonunu sergileyecek ve isterse bir yıldızı özel konuğu olarak davet edebilecek. Una notte a Roma prime time'da canlı olarak yayınlanacak. İtalya'daki herkes izleyecek," dedi bana, "çünkü dördümüz yirmi yıldan fazla bir zamandan beri birlikte televizyona çıkmadık. Her birimize kendi çalışmalarını anlatacağı bir zaman dilimi verilecek. Ben de seni takdim edeceğim, Waris. Sana kendi konuşma zamanımı vermek istiyorum, böylece milyonlarca insanın önünde kampanyandan ve vakfından söz edebileceksin."

Teklife razı oldum ve orada olacağıma söz verdim.

Gianfranco cömertliğiyle de ünlüdür. Roma'ya Joanna'yla birlikte birinci sınıf mevkide uçtum. Havaalanında kraliçeler gibi karşılandım ve Roma'nın en iyi oteli olan ünlü Hassler Oteli'ndeki bir süitte kaldım. Bir ara sırasında Joanna'ya gel de soyunma odasına bakalım," dedim, "hâlâ tanıdığım mankenler var mı görmek istiyorum."

Rai Uno dünyanın dört bir tarafından top modellerle dolup taşıyordu. Prodüktörün asistanlarından biri bizi soyunma odasına götürdü. Kapıyı açtığı an nutkum tutuldu. Tam önümde makyajsız, Afrika'daki kıtlıktan kaçmış gibi görünen genç bir kadın duruyordu. Omuzlarını, kalçalarını ve elmacık kemiklerini kaplayan derisi parşömen kâğıdı gibi incecikti. Dizlerindeki ve dirseklerindeki kemikler derisinin altından kolaylıkla seçilebiliyordu.

İlk bakışta kadının hasta olduğunu ve önemli bir meseleye dikkat çekmek isteyen bir başka tasarımcı tarafından özel konuk olarak davet edildiğini düşündüm. Belki de dünyadaki açlık sorununa şaşırtıcı bir şekilde dikkat çekeceği düşünülmüştü. Ama sonra diğer kızları

gördüm –hepsi de öyle zayıftılar ki, bir deri bir kemik kalmışlardı. Şoke ediciydi.

Bu kızlar bugün top modeller. Benim zamanımda podyumda öyle kızlara hiç rastlamamıştım. Evet, elbette ince olmamız gerekiyordu ama o kadar da cılız değil. Gözlerime inanamıyordum. Bana göre o kızlar yaşamdan çok ölüme yakın gibiydiler. Sapkın bir dünyada yaşıyoruz, değil mi anne? Afrika'da 240 milyon insan açlık tehdidiyle karşı karşıya. Yeterli yiyecekleri, içecekleri yok. Peki ya burada, varlıklı insanların dünyasında olanlara ne demeli? Aşırı zayıflık matah bir şey zannediliyor! Bir deri bir kemik genç kadınlar moda endüstrisi tarafından örnek gösteriliyor.

İnanmayacaksın ama anne Avrupa'da her geçen gün daha fazla genç kız anoreksi denilen bir hastalığa yakalanıyor. Bir sürü genç kız kendilerine manken diyen bu zavallı yaratıkları taklit etmeye çalışıyor. Gün içinde ya bir elma yiyorlar ya da bir domates. Çoğu günlerce katı bir şey yemiyor. Yediklerini kusmak için bulaşık deterjanı içiyorlar. Daha da zayıflamak için ilaç kullanıyorlar.

Böyle uç diyetler her geçen gün daha fazla ölümle sonuçlanıyor.

Ben mankenken, tabii bizim de bazen çok ağır işler yaptığımız oluyordu. Mesela bir TV çekimi için vahşi bir boğaya binmem gerekmişti ve feci yaralanmıştım. Ama hiçbir zaman kendimi açlıktan öldürmeme gerek kalmadı.

Gianfranco Ferré ile şovu akşamın doruk noktasıydı; ben de söz verildiği üzere vakfımdan ve kadın sünnetine karşı yürüttüğüm kampanyamdan söz ettim. Şovun ardından İtalya'dan pek çok insan yaptığım şeye alaka gösterdi. Ama benim aklım açlıktan ölen mankenlerde kalmıştı.

* * *

Hastane odasının kapısı açıldı ve içeri bir doktor girdi. Yanıma oturdu. Benimle sabırla İngilizce konuşup geceyi burada geçirmem gerekmediğine beni ikna etmeye çalıştı. İlk başta gitmeye yanaşmasam da uyuma fikri bir kere aklıma düşmüş, yatağımı arar olmuştum. Nihayet uyuyabilecektim! Rahat bir yatakta en son ne zaman uyuduğumu hatırlamıyordum bile.

Hem annemin emin ellerde olduğunu da biliyordum. Parmak uçlarıma basa basa odadan çıktım beni Viennese apartmanına götürecek bir taksi çağırdım.

Sonraki günler de hep aynıydı. Sabah hastaneye geliyor, annemin yatağında oturup yardım etmeye çalışıyor, onu cesaretlendiriyor ya da sadece konuşuyordum. Gece geç saatlerde de hastaneden ayrılıyordum. O günlerde çok kar yağıyordu. Kar hastaneden eve giderken değişmez arkadaşım olmuştu.

O günlerde çok dua ediyorduk. Annem çok dindar bir Müslüman'dır. 33 taşlı tespihi elinden düşmezdi. Müslümanların tespihinde 33 taş vardır. Üç seferde Allah'ın 99 adına tekabül eden 99 taş ayırırsınız. İnsanlar bazen ettikleri duayı sır gibi saklarlar.

Somali'de Allah'ın 99 adını bilenlerin cennete gideceğine inanılır. Allah'ın 100. adı kulları tarafından bilinmez ve telaffuz edilemez. Halk sadece develerin Allah'ın 100. adını bildiğine inanır. Bu kadar kibirli görünmelerinin nedeni Allah'ın son adını bilmeleriymiş. İnsan aklı Allah'ı anlamaya yetmez, o bizim mantığımızdan daha büyüktür. O her şeye hükmeder, her şeyi yönetir, o evrendeki her şeyin mutlak hakimidir.

Doktorlar annemi tepeden tırnağa muayene edip ağrısının nedenini çok geçmeden anladılar. Ultrasonla yaptıkları bir tedavi de tam olarak emin olmalarını sağladı: Annemin sorunu safrakesesi taşlarıydı. Bu taşlar her yanında dayanılmaz ağrılara ve birkaç dakikayla birkaç saat arasında değişen kramplara neden oluyorlardı.

Teşhislerini duyunca kulaklarıma inanamadım.

"Amma da önemsiz bir şeymiş!" diye düşündüm. Avrupa'da ya da Amerika'da safrakesenizde taş varsa çok kısa bir sürede ağrınızdan kurtulursunuz. Ama çölde hastane ya da çabucak teşhis koyacak doktorlar olmadığından annem onca ıstırap çekmek zorunda kalmıştı. Hem insanların genellikle doktora gidip tedavi olacak paraları da olmazdı.

Taşlar basit bir operasyonla kolayca alınabilecekti. Bu iyi haberdi. Annemin çektiği ağrıların nedenini bulduktan sonra doktorlar benimle özel olarak konuşmak istedi. Bana tüm ameliyat sürecini izah edip komplikasyon riskinin çok düşük olduğuna dair garanti verdiler.

"Bu rutin bir ameliyat, o kadar," diye güvence verdiler.

Yine de çok gergindim.

Annemin yatağına gidip ona tahlil sonuçlarından bahsettim.

"Eminim, acıktığım zaman çiğnediğim taşlardır," dedi kati-yetle. "Çıkarttıklarında muhakkak bana geri versinler!"

Anneme bunu halledeceğime söz verdim. Annemin neden taşları almak istediğine dair en ufak bir fikrim bile yoktu ama sormak da istemiyordum. Belki de eve döndüğünde bir çeşit hatıra gibi birilerine gösterecekti ya da batıl inançlarından dolayı ya da belki beyaz doktorların ona yalan söylemediğinden emin olmak istiyordu.

Ameliyat hiç de uzun sürmedi. Doktorların annemin midesini açmasına bile gerek kalmamış, bana anlattıklarına göre prosedür gırtlaktan yapılmış. Doktorlardan biri bana artık en önemli şeyin istirahat olduğunu söyledi. Bana bakınca ne kadar yorgun olduğumu ve gözlerimi zar zor açık tuttuğumu gördü herhalde. Heyecandan bir şeyler yemeyi tamamen unutmuştum.

"Size bir fincan kahve getireyim mi?" diye sordu doktor.

Kibarca reddettim. Bir an evvel evime dönmek istiyordum.

"Bana ameliyatta çıkardığınız taşları getirebilir misiniz, lütfen?"

Doktor birkaç dakika sonra elinde birkaç tane orta büyüklükte taşla geri geldi. Bunlar gerçekten de annemin safrakesesi taşları mıydı yoksa hastanenin bahçesinden toplanmış çakıl taşları mıydı, hâlâ bilmiyorum. O zaman da şimdi de nereden geldikleri umurumda değildi.

Tek umurumda olan annemin kendisini iyi hissetmesiydi.

Sessizce annemin odasına döndüm ve onun yüzüne baktım. Derin derin soluyor, huzur içinde uyuyordu. Atkımı, şapkamı ve paltomu alıp hastaneden ayrıldım. Sokak tuhaf bir şekilde sessiz ve soğuktu. Devasa kar yığınları arabaların sesini boğmuştu. Taksi aradım ama bulamadım. Çok şaşırmıştım. "Normalde hastanelerin etrafı taksi kaynar."

Sinirlenmeye başladığımı fark ettim ama sakinleşmeyi başardım ve daireme yürüyerek gitmeye karar verdim. Viyana'yı bayağı öğrenmiştim ve hangi yöne gitmem gerektiğini farkındaydım. Onun için sinirim çabucak geçti. Temiz hava kendimi yeniden özgür ve rahatlamış hissetmemi sağlamıştı. Dahası her şeyin yoluna gireceğine inanmaya başlamıştım. Nihayet annemle konuşmaya karar vermiştim. Bunun doğru an olduğunu ve yeni dünyadaki yerimi bulduğumu hissetmiştim. Onu Viyana'ya getirmiş ve acılarını dindirmiştim. Kendimle bir parça gurur bile duyuyordum ve belki ondan da bir parça minnettarlık bekliyordum. Ama hayat neredeyse hiçbir zaman istediğiniz gibi gitmez!

Karın içinde katır kutur sesler çıkartan adımlarım çok geçmeden bana soğuğu unutturmuştu. Egzersiz beni ısıtmıştı. Hatta canım dans etmek istiyordu. Allahtan hava yüzünden sokaklarda kimsecikler yoktu. Olsa deli olduğumu zannederlerdi herhalde. Başım dönene kadar karda dans ettim, sonra da bir banka oturdum.

Gece yarısını biraz geçiyordu ve şehir yavaş yavaş serinlemeye başlamıştı. Çantamdaki cep telefonuma uzanırken nefesimi kontrol altına almaya çalıştım. Hastaneyi arayıp bir kez

daha annem uyandı mı diye sorsa mıydım acaba? Numaraları daha kolay çevirebilmek için sağ elimdeki eldiveni çıkarttım. O anda hastane telefonunun yazılı olduğu kâğıdı almayı unuttuğumu fark ettim. Orada bırakmıştım herhalde. Yine üşüdüm, donuyordum. Işığı ve sıcak güneş ışığını özlemiştim. Çok yetenekli, Mali'li bir müzisyen olan Bafing Kul geldi aklıma; onu Paris'ten bir arkadaşım olan Linda Weil Curiel vasıtasıyla tanımıştım. Kendi ülkesinde çok ünlü bir şarkıcı. Şarkıları yoksulluk, sömürü, çocuk askerler ve de kadın haklarıyla ilgili. Şarkıları radyoda çalınırmış ve şarkılarını köylerinde söyleyince insanlar çok mutlu olurmuş. Ne var ki kadın sünnetiyle ilgili bir şarkı yapınca her şey değişmiş. Tek bir radyo bile şarkıyı çalmak istemiyor, Bafing boykot edilip tehditler alıyormuş. Mali'den kaçmak zorunda kalmış. Konu bu kadar ciddi olmasa herkes buna gülüp geçerdi: Adamın biri kadın sünnetiyle mücadele ettiği için Afrika'dan ayrılmak zorunda kalıyordu.

Bafing Kul Fransa'ya gidip orada kadın sünnetiyle mücadele eden cesur ve akıllı bir avukat olan Linda Weil-Curiel ile tanışmış. Linda ona maddi açıdan yardımcı olmuş. Bafing'in Fransa'da tekrar bir müzisyen olarak çalışmaya başlamasını sağlamış. Bafing'le benim daha sonra favori parçalarımdan biri olacak olan *Little Girls in Africa* parçasını kaydettik.

Şarkıyı mırıldanırken cep telefonumu hâlâ elimde tuttuğumu fark ettim. Bizzat tanıdığım bir taksiciyi çağırdım. Birkaç dakika sonra gelip beni daireme götürdü.

Yolda pencereden dışarıyı seyrettim. Taksiciye değil de daha çok kendi kendime, "Viyana öyle güzel bir şehirdir ki, hele de Noel'den önce," dedim.

Aydınlığa ve ışıklara bayılıyordum. Noel'den birkaç hafta önce Viyana'daki her şey ışıl ışıldır. Şehir yılın hiçbir zamanı olmadığı kadar parlayıp ışıldar. Landesgerichtsstraße boyunca ilerledik. Josefstädter Straße'yi görebilmek için sol elimle arabanın camını silmeye çalıştım. Cadde ağır şamdanlarla süslen-

miş kocaman bir oturma odasını andırıyordu. Şamdanlar bütün caddeyi mavi tonlarıyla aydınlatıyorlardı. Bir evin girişinde iki âşık birbirine sarılmıştı. Sağa döndük, sonra sola ve Ringstraße'e çıktık. Rathaus'un advent calender'ı[2] Noel çarşısıyla yarışıyordu. Punç satan büfelerin son müşterileri de paltolarına gömülmüş dondurucu soğuktan kaçmaya çalışıyorlardı. Noel civarı Viyana çok hareketli ve de streslidir ama şu anda, gecenin bu vaktinde şehir inanılmaz derecede güzel ve sakindi.

O gece uzun zamandır uyumadığım kadar iyi uyudum. Son birkaç hafta benim için çok yorucu olmuştu. Artık annemin durumunun iyiye gittiğini bildiğimden epey rahatlamıştım. Omuzlarımdan büyük bir yük kalkmıştı adeta. Hem de tüm bunlar onunla konuşmamdan önce oldu! Sonraki gün konuşabilmeyi ümit ediyordum.

Sabah sekizde kalktım. Dışarıda gün başlamak üzereydi. Pencereden dışarı baktım. Yine güneşsiz bir gün olacaktı. Hâlâ lapa lapa kar yağıyordu. Mutfağa gidip kendime kakule çayı yaptım. Radyoda kar yüzünden Viyana trafiğinin bugün de birbirine gireceği söyleniyordu. Bu şehri çok iyi bildiğimi düşünsem de zaman zaman bana bir muamma gibi geldiği de olur. Burada her sene kar yağar ama yine de her sene insanları şaşırtır. Bu komik tepki çölde yaşayan insanların çölün kumlu olmasına şaşırması gibi bir şey. O gece taksiciye sabah gelip beni apartmanın önünden almasını söylemiştim. O, beyaz Mercedes'i ile tam vaktinde gelmişti ama ben her zamanki gibi geç kalmıştım. Epey sinirli gibiydi; sadece ben geç kaldım diye değil, kar yüzünden trafik tıkalı diye. Öyle görünüyordu ki şehirde ilerlemeye faydası olacak tek şey küfretmekti.

Şehir yine hareketliydi. Taşıyabileceklerinden fazla şey yüklenmiş keyifsiz insanlarla dolup taşıyordu. Arabaların kaldırıma

2 İsa'nın gelişini müjdeleyen ve İsa'nın doğumunun 24 gün öncesini kapsayan takvim. Bu takvimler çeşit çeşit olup, her gün için farklı bir resim ardında oyun veya hikâye bulunur.

sıçrattıkları sulardan kaçabilmek için ya dükkânlara dalıyor ya da kenarlara sıçrıyorlardı.

Normalde yarım saatte gidebileceğimiz hastaneye bir saatte gittik. Hastanede doktorlardan biri bana doğru gelip el salladı. Beni karşılayıp annemin odasına götürdü. Annemin gözleri açıktı ama bakışı beni ilkin korkuttu. Yatağa doğru gidip bir sandalye çektim ve yanına oturdum. Annemin hâlâ yorgun olduğunu hissedebiliyordum.

Usulca, "Nasılsın?" diye sordum.

"Bilmem."

Daha önce de pek çok kez olduğu gibi konuşmamız daha başlamadan bitmiş gibiydi.

"Aç mısın?" diye sordum.

Başını salladı.

"Susadın mı?"

Ona yatağın yanındaki komodinin üzerinde duran ılık papatya çayından verdim. Sonra kalkıp pencereye gittim. Kızıp sinirlenmeye başlamıştım –aramızdaki bu sonu gelmeyen suskunluk… Onca yıldır içimde o kadar çok şey saklıyordum ki dışarı çıkartmazsam boğulacağım diye korkuyordum. Ama annemin bahşettiği tek şey tek heceli birkaç sözcük ve sessizlikti.

Ona söylemek istediğim çok şey vardı ama o an kendimde bunu yapacak gücü bulamadım. Çayı tekrar komodinin üstüne koydum. Bir süre ikimiz de tek kelime etmedik.

Derken annem sessizliği bozup, "Bitti mi?" diye sordu.

"Evet, anne; her şeyi bitti."

"Yara izi nerde? Görmek istiyorum."

"Yara izi yok, anne."

"Yok mu?"

"Yok. Taşları boğazından çıkarttılar. Beş tane."

"Bakayım. Taşları görmek istiyorum."

Annem çok heyecanlıydı, gözleri neşeyle parıldıyordu. Komodinin çekmecesini açıp doktorun bana önceki gün verdiği taşları çıkarttım. Annem taşları ellerine alıp hepsine teker teker baktı.

"Yani hepsi buradaydı, öyle mi?" Karnını işaret ediyordu.

"Evet, aşağı yukarı."

Kararlı bir tonla, "Bunları uğur ve hatıra olarak boynuma takmak istiyorum," dedi.

Ona, "Sana küçük deri keseli bir kolye alacağım," diye söz verdim.

Ertesi gün tekrar geldiğimde annemde gözle görülür bir düzelme vardı. Bunu kapıdan girer girmez fark etmiştim. O güne özel bir yüz ifadesi takınmıştı. Annem çok komik bir kadındır. Ha bire sizi güldürecek bir şeyler söyler. O an yüzünde özel bir ifade vardı, sanki neredeyse yaramazlık yapmış bir çocuğun ifadesini andırıyordu. Kendisi aynı zamanda çok alaycı da olabilir ve kendine has espri anlayışıyla insanları incitir. Yatağının yanına oturdum. Annemin çocukluğumda yaptığı gibi başımı okşamasını umuyordum. Müteşekkir birkaç kelime ya da ona benzer bir şeyler duymak istiyordum, o kadar. Ama hiçbir şey olmadı.

Öyle bozulmuştum ki. Kaç haftadır ona yardım etmek için elimden geleni yapmıştım. Onu Somali'den çıkartmış, en iyi şekilde tedavi görmesini sağlamış, ama ne bir teşekkür ne bir övgü ne de bir takdir sözü işitmiştim.

Derken annem damdan düşer gibi, "Neden artık etek giymiyorsun?" diye sordu.

Ne ima etmeye çalıştığını gerçekten bilmiyordum.

"Ne demek istiyorsun, anne?"

"Bu soruyla ne demek istiyor olabilirim ki? Birbirimizi gördüğümüz günden beri üzerinde mavi pantolonlardan başka bir şey görmedim. Bu bir kadın için uygun değil."

Üzerimdekileri kontrol ettim. Herkesin ilgi odağı olmak zorunda olmadığım zamanlarda sade şeyler giymeyi severim. Kot

pantolon, tişört ve süveter… Abu Dhabi ve uçaktayken kendimi bu kıyafetlerle çok daha rahat hissetmiştim. Viyana'ya döndüğümüzde de kıyafetlerle uğraşmanın zaman kaybı olduğunu düşünmüştüm. Döndüğümüzde annemden başka bir şeye aldırdığım yoktu. Elime ne geçerse onu üzerime geçiriveriyordum –bu da genellikle bir kot ve bir tişört oluyordu.

"Ama anne bunlar çok daha rahat."

"Ama kadınlara uygun bir kıyafet değil," diye tekrarladı.

Annem hep geleneksel Somali kıyafetleri olan renkli çarşaf ve sandalet giyer. Viyana'da bile.

Neredeyse ağlamaya başlayacaktım.

"Onca yıl sonra birbirimizi ilk kez görüyoruz ve senin konuştuğun ilk konu giyinişimden hoşlanmadığın, öyle mi anne?"

"Konu sadece giydiklerin değil, Waris," dedi, "giydiklerinin ne anlattığı. Kendi ülkeni, kendi kökenini inkâr ettiğini gösteriyorlar. Biz hepimiz Somali kıyafetleri giyiyoruz –kendi ülkemizde de dışarıda da. Ama sen giymiyorsun. Biz kendimizle ve geldiğimiz yerle gurur duyarız; bunu da gösteririz. Sense köklerinden utanıyorsun."

"Bu kesinlikle doğru değil," diye cevap verdim. "Ben Somalili olmaktan gurur duyuyorum ama bu gericilik ve inatla da mücadele ediyorum. Somali'de dâhil Afrika'nın her yerinde kadınlara süprüntü muamelesi yapılıyor. En kötüsü de kadınlar da bu sistemi savunuyorlar. Senin gibi kadınlar, anne."

"Ne cüretle benimle bu şekilde konuşursun."

Annem doğrulmuş direkt gözlerimin içine bakıyordu.

"Ben senin annenim. Seni ben büyüttüm. Sana hep iyi davrandım."

"Anlamıyor musun, anne? Kadınlar karşı koymazsa Afrika'da hiçbir şey değişmeyecek. Her şey sonsuza kadar böyle sürüp gidecek. Hep ezileceğiz. Bu acı hiç geçmeyecek! Afrika'da her yıl 600.000 kadın ya hamilelikleri sırasında ya da doğum yaparken

hayatını kaybediyor. Dakikada bir kadın. Kızların erkekler kadar değeri yok; bebekken daha az yediriliyor ve daha kötü tedavi ediliyorlar. Kızlarımız sevdikleri erkeklerle değil babalarına kim daha fazla para teklif ederse onunla evleniyor. Kadınların çoğu kocalarından HIV virüsü kapıyor. Ama bu korkunç hastalığı yaymakla suçlananlar erkekler değil kadınlar."

Annem tokat yemekten korkan bir çocuk gibi elini kaldırdı. "Bunları dinlemek istemiyorum, Waris. Bunlar bizim gelenekleriniz. Sen bizim törelerimizi yok sayıyorsun. Nankörün tekisin. Seni çölde ne zorluklarla büyüttüm. Yediğin önünde yemediğin ardındaydı ama sen şimdi kalkmış bana ve aileme küfrediyorsun."

Kendimi daha fazla tutamadım.

"Daha küçük bir çocukken o sabah bana yaptığın şeyi ne çabuk unuttun. Elimden tutup kulübeden benimle birlikte çıkmıştın, hatırlamıyor musun anne? Sabahın köründe. Sünnetçi kadın beni bekliyordu. Ablalarımı *yapan* da oydu. Bir ustura alıp hemencecik bacaklarımın arasına uzanmıştı. Acıdan dilimi ısırırım diye dişlerimin arasına bir tahta parçası koymuştun. Sonra sünnetçi kadın usturaya tükürmüştü. "Cesur ol ve uslu dur, Waris," demiştin, "hemen geçecek."

"Ama ben cesur olmak da uslu durmak da istemiyordum. Hâlâ da istemiyorum. Duyduğum o dayanılmaz acı, işlemden sonra ölümle burun buruna geldiğim o günler… O gün olanları silip unutmam mümkün değil. O günü hayatım boyunca aklımdan çıkartmadım. Annem, "Ama bütün kızların *yapılması* gerek," diye araya girdi. "Bu bizim geleneğimiz. Dinimiz."

"Hayır, değil. Dünya üzerindeki hiçbir din bir insana bunun yapılmasını isteyecek kadar acımasız olamaz."

"Ne kadar acı verdiğini ben de biliyorum. Ben de sünnet oldum; büyük annen de, onun annesi de, ablaların da, ataların da. Canımızı acıtır ama bizi daha güçlü kadınlar yapar. Yaralar iyileşince kendini tam bir kadın gibi, toplumun eksiksiz bir üyesi gibi hissedersin."

"Ama yaralar iyileşmedi, anne." Sandalyemden fırlamıştım. "Çöldeki o sabah ruhumda iyileşmeyecek yaralar açtı. O gün benim hayatımı kararttı."

Bir an sustum ama kendimi daha fazla tutamıyordum. "O gün beni alkolik yaptı. Yaralar açılıp da o korkunç acı ortaya çıkıp bütün vücudumu sarınca içmeye başlıyordum. Bunu sana uzun zaman önce söylemek istiyordum. Ama yapamadım. Hâlâ da yapamıyorum."

Koşup odadan çıktım. Hem kızmış hem de üzülmüştüm. Koridordaki herkes dönüp bana baktı. Ama umurumda değildi. Gözyaşlarım yanaklarımdan aşağı süzülüyordu. Her şey ortaya dökülmeliydi, her şey.

* * *

Sana söylemem gereken bir şey var anne: Şeytan senelerce beni ele geçirmeye çalıştı. Beni yakalayıp kendine çekmek istedi. Beni yoldan çıkartmak için yeni yeni yöntemler düşünüp durdu. Kılık değiştirdi, sesini değiştirdi ve hiç olmadık yerlerde karşıma çıktı. Kendini gizlemekte ve düzenbazlıkta üstüne yoktu.

Ama o aynı zamanda bir beyefendi. Sana yardım elini uzatır, sorunlarını dinler; nazik ve sevecendir. Asıl niyetinin ne olduğunu ancak iş işten geçtikten sonra anlarsın. Şimdiye dek ondan kurtulabilecek gücü kendimde bulamadım. Ama zaman zaman çok yaklaştığım oldu.

Sana gösterdiğim, mankenlik zamanımdan kalma, resimlerde nasıl da olağanüstü ve güçlü görünüyorum. Ama o resimler gerçek Waris'i yansıtmıyorlar. Benim dünyaya göstermeyi seçtiğim yüzü gösteriyorlar, o kadar. Flaşlar gidince kendimi zayıf, savunmasız ve yalnız hissediyordum. İşte bunlar şeytanın eline bir fırsat geçtiğini düşündüğü anlardı.

Bana ulaşmaya çalışırken bana 'uğursuz su' gönderir. Onun ne kadar güçlü ve baştan çıkarıcı olduğunu bilir. Benim üzerimde nasıl bir etkisi olduğundan haberdardır.

Bu 'uğursuz su' ile ilk kez on sekizimdeyken tanıştım. Mankenlik işinde yükselen bir yıldızdım. Ünlü tasarımcılarla ilk sözleşmelerimi imzalamış, önemli moda dergilerinin dikkatini çekmiştim. Derken Pirelli'den bir teklif aldım. Bu her sene çok özel bir takvim yayınlayan bir İtalyan lastik üreticisi. Fotoğraflarının bu takvimde basılması bir onurdur. Yalnızca en iyi fotoğrafçılara ve top modellere bu eserde yer almaları için teklif götürülür. Takvim sadece dünyanın en nüfuzlu ve mühim insanlarına gönderilir. Pirelli'de yer alma sırası bendeydi artık!

Bu fotoğraf işi beni de ünlü modellerin arasına kattı ve bir sürü partiye davet edilmeye başladım. Partilere ilginç ve önemli birileriyle tanışma fırsatım olur diye gidiyordum, hem ayrıca partiler modellik işinin bir parçasıydı. Burası görme ve görünme dünyasıydı.

Bir gün bir arkadaş beni bir Yeni Yıl partisine davet etti. Birinin bana içki teklif ettiğini hatırlıyorum. Parti başlamıştı, müzik harikaydı. Herkes hoşça vakit geçirip eğleniyordu. Biri bana içi beyaz köpükle dolu bir bardak vermişti. Komik göründüğünü düşünüp bir yudum aldım. İlkin tadının neye benzediğini anlayamadım, çünkü bu şey dilimin üzerinde eriyordu. Sanırım tadı en çok elma suyuna benziyor. Her neyse tadı hoşuma gitmişti; bir tane daha istedim. Şeytanın o gece bana tuzak kurduğunu ancak sonra anlayabildim. Ve ben o tuzağa düşmüştüm.

En kötüsü de bana ne olduğunu fark edememiştim. Sabah kalktığımda başım ağrıyordu. Hava değişimindendir diye düşündüm. Susuzluktan ölüyordum, ama parti kapalı bir yerde verildiği için boğazımı kuruttu herhalde diye düşündüm. Tonlarca su içtim ama bir gece önceki ışıltılı içkiyi aklımın ucundan bile geçirmedim.

Ertesi akşam yine bir parti vardı. Hep aynı sahneler tekrarlanıp duruyordu. Hayatım birkaç hafta böyle devam etti. Bu ışıltılı içkiye âşık olmuştum. Gün boyu sabırsızlıkla akşamki içkinin vereceği o rahatlatıcı hissi bekliyordum. Ertesi günkü baş ağrısı kimin umurundaydı!

Sen de biliyorsun anne, evden kaçtığımda genç ve toy bir kızdım. Okuma yazmam yoktu. En kötüsü de dünya ve beni bekleyen tehlikeler hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Annesinden ayrılmış yavru bir ceylan gibiydim, ürkek, yalnız ve savunmasız. Şeytan için kolay lokmaydım yani.

Bir ay sonra ünlü bir fotoğrafçı bana bir çekim ayarladı. Çok gergindim ve yine geç kalmıştım. Fotoğrafçı kızmıştı.

"Acele et! Benim boşa harcayacak vaktim yok!"

Hemen soyunma odasına gittim. Makyöz beni bekliyordu. Onu öncekilerden de tanıyordum.

"Bugün çok gergin görünüyorsun, Waris," dedi. "Gevşemen gerek yoksa başın feci derde girer."

"Evet, biliyorum. Rahatlamaya çalışıyorum."

Makyajı bitiriyordu ki fotoğrafçı bağırdı: "Nerde şu Allahın cezası manken?"

Sıçradım, vücudumun nasıl gerildiğini fark ettim. Makyöz halimi anlamıştı.

"Dolapta açık bir şişe şampanya var, Waris," dedi. "Bir bardak iç de biraz gevşe."

"Ben içki içmem ki," dedim.

"İdeolojik tartışmalara vaktimiz yok. Bir yudum al, bak nasıl iyi gelecek."

Elinde bir bardakla geldi; hepsini bir dikişte bitirdim. Gerçekten de iyi gelmişti; gevşemiş, rahatlamıştım. Gerginlik falan kalmadı ve muhteşem fotoğraflar çektik. Hayatımda kapkaranlık bir sayfa da böylece açılmış oldu.

Dünyanın dört bir yanından binlerce kız manken olmak istiyor. Gazete stantlarında duran göz alıcı dergilerin ön kapaklarındaki güzel yüzleri görüp mankenlerin dünyayı dolaşmalarıyla ilgili haberleri okuyorlar. Bugün New York'ta, yarın Milano'da, Paris'te ya da Londra'da… On dokuz, yirmi yaşlarındaki bu kızların bir günde yok şu kadar avro bu kadar dolar kazandığını duyuyorlar. Tek yaptıkları da güzel görünüp gülümsemek. Kolay yoldan para kazanmak. Rüya gibi bir şey.

Ne var ki mankenlik işi zordur, hem de çok zor. En tepeye çıkıp da orada kalabilmiş kızların sayısı bir elin parmaklarını geçmez. Katı bir disiplin lazımdır. Kendi bedenine işkence etmen gerekir. Bana her gün zayıflama hapları teklif edenler olurdu ya da gevşemeni sağlayacak, sıkıntını giderecek içkiler ve haplar… Kaç tanesinin kariyerinin bittiğini gördüm.

Ben modellikte roket hızıyla yükseldim. Burada oyuncu seçimleri, şurada şu iş, film teklifleri, fotoğraf çekimleri. Beni isteyen isteyeneydi. Hep randevum olurdu, sürekli hareket halindeydim, adrenalin salgılardım. Seyahatler bu işin en önemli parçasıdır. Sabahın köründe kalkmak gecenin bir vakti yatmak zorundasınızdır. Sistemin bir parçası oluverirsiniz. Ben hiçbir zaman öyle ağır ilaçlar kullanmadım, anne. Ama evrensel bir ilaç olan 'uğursuz suyu' kullanmaya başladım.

Şu an bile ağrıdan iki üç gün yataktan çıkamadığım âdet dönemlerimde kendimi şeytanın suyuyla tedavi etmeye başladım

Otel odasında bir başıma kaldığımda, ev özlemi çektiğimde, ailemi ve seni düşündüğümde…

Bazen de çocukluğumdan kalma o korkunç hayaletler aklıma gelip de beni sünnet olduğum günkü o içler acısı halime geri götürdüklerinde çareyi 'uğursuz su'da arar oldum.

Bir kısır döngüye hapsolmuştum ama bunun farkında değildim. Bir sorunum olduğunu çok sonraları kabullendim.

Gerçekler çok geçmeden yakama yapıştı. Yıllarca 'uğursuz su'yun bana iyi geldiğini düşündüm. Bu şeytan icadı şey kendinizi olduğunuz gibi görmenizi engeller. Her şey bir oyun haline gelir. Hiçbir şeyin önemi yoktur.

Bir akşam Los Angeles'ta bir çekimdeydim. Çok yorucu bir gündü. Çekimden sonra beni otele götürdüler. Tek istediğimi uyumaktı.

Oysa kendimi ertesi akşam bir hastanenin acil servisinde buldum. Zihnim tamamen kapanmıştı. Son yirmi dört saat hafızamdan silinmişti. Uyandığımda ilk gözüme çarpan şey bir rahibeydi. Elli yaşlarındaydı, yuvarlak ve samimi bir yüzü vardı. Tepeden tırnağa siyah beyaz rahibe kıyafetleri içindeydi. Ödüm koptu. Ölüp cennete gittim sandım. Neden sonra rahibenin benimle konuştuğunu fark ettim. Ama sözleri öyle derinden geliyordu ki bir şey anlamıyordum. Başım feci şekilde ağrıyordu ve uyuşmuştum. Bütün gücümü toplayıp, "Cennette miyim? Öldüm mü?" diye sordum.

Rahibenin yüzünde bir gülümseme belirdi. "Yo, yo, Waris. Hastanedesin. Yine iyi olacaksın."

Rahibe dışarı çıktıktan sonra içeri doktorlar, bir kadın ve bir adam girdi. Çok, çok fazla 'uğursuz su' içtiğimi ve zehirlendiğimi söylediler.

"Hâlâ yaşıyor olduğun için şanslısın," dedi kadın doktor. Elindeki renkli broşürü okumam için bana verip çıktı. Gülümseyerek, "Kaçayım deme sakın. Bir dakika sonra geliyorum," dedi. Broşüre baktım ama pek bir şey anlamadım. Yine de rehabilitasyon merkeziyle ilgili bir şeyler olduğunu çıkartmıştım.

Geri dönünce bana rehabilitasyon merkezinin amacını anlattı. Burası 'uğursuz su' sorunu olan insanlara yardım edilen bir kuruluştu.

Titreyen sesimle, "Beni bugün oraya götürebilir misiniz?" diye sordum.

Doktor aynı gün bana bir nakil aracı ayarladı.

Orada bir ay kaldım ama hiçbir şey öğrenmedim.

Birkaç hafta sonra New York'a dönüp ajansıma gittim. Beni gördüklerine çok sevindiler.

"Waris, sana bir sürü iş var. Gelecek seneye kadar durmadan çalışabilirsin! Yarın için fotoğraf çekimi ayarlandı bile."

Sorunumu halletmem için daha uzun bir ara vermem gerekirdi. Ama ben kendimi işe verdim ve şeytan çok geçmeden yine en iyi arkadaşım oldu.

Bu sorunla yirmi yıldır mücadele ediyorum. Bazen başarıyorum, bazen çuvallıyorum. Terapiye gittim, doktorlardan, psikologlardan danışmanlık hizmeti aldım. Ama başarı hep kısa ömürlü oldu. Çaresizdim. Bu yinelenmelerin nedenini araştırdım.

"Neden her defasında 'uğursuz su'ya geri dönüyorsun, Waris?" Bu soruyu kendime defalarca sordum.

Yoksa fiziksel ve psikolojik acılarımı, sünnetin neden olduğu şeyleri mi uyuşturmaya çalışıyordum?

Yoksa neden âdet dönemimde çektiğim dayanılmaz ağrılar mıydı?

Yalnızlığım ve ev özlemim miydi neden?

Yoksa buna yatkın mıydım?

Hâlâ doğru yanıtları bulabilmiş değilim, anne. Belki de bu durumda olmamın pek çok nedeni vardır.

Uğradığım ilk çöküntüden üç sene sonra Kaliforniya Çölü'ndeki bir fotoğraf çekimine gittim. Çekimden

sonra parti verdik. Diğer mankenlerle, fotoğrafçıyla ve asistanlarla oturuyorduk. Derken güneş açtı ve burnumuzun dibinde yüksek ve kayalıklı bir dağın olduğunun farkına vardık.

"Ben bu dağa tırmanmak istiyorum," dedim.

Diğerleri, "Sen deli misin?" diye çıkıştılar bana. "Nereden baksan bir on kilometre yürümen gerek. Hem dağ dik ve kayalıklar var. Sen de deneyimli bir dağcı sayılmazsın."

"Siz ne anlarsınız," diye terslendim. "Çölde büyüdüm ben. Orada bundan da zor işler yapardık biz."

Koşmaya başladım. Koşarken zihnim açılmaya başladı. Dağın eteğine vardığımda tırmanacak bir yol bulmaya çalıştım. Aslına bakarsan tırmanmam gereken yer epey bir dikti. Ama pes edemezdim. Tepeye tırmandım. O kadar da zor değildi. Azmettim, o kadar.

O günden itibaren yine egzersiz yapmaya başladım, bilhassa yüzmeye. Çalışırken 'uğursuz su'yu aramadığımı fark ettim.

Koşuyu ve yüzmeyi bir çeşit kendi kendine terapi olarak kullanmaya başladım. Vücudumu tekrar sevmemi ve dikkatimi başka şeylere vermemi sağlamıştı. 'Uğursuz su' aklıma bile gelmiyordu.

Hâlâ iyileştiğimi düşünüyor değilim. Zaman zaman, çocukluk anılarım bana sıkıntı verdiğinde, âdet sancılarım dayanılmaz bir hal aldığında, bir ürün ya da bir marka gibi afişe edildiğimde ('Bakın Waris, hani şu sünnet edilen kadın') yoldan çıkıyorum.

Bu şeytanın düzeninin bir laneti. Her gün bir sınav. Hayatının sonuna kadar. Ama ben hayatımdaki birçok testi başarıyla geçtim. Bunu da geçeceğim.

* * *

Ertesi gün hastaneye, annemi görmeye gitmedim. Çoğunlukla dairemde oturup pencereden dışarıyı seyrettim. Her şey çoktan bitmiş miydi? Konuşmak için onca zaman boşuna mı beklemiştim?

Bu kadar çabuk pes etmek istemiyordum. Annemi çölden çıkartmak için binlerce kilometre uçmuştum. O da mı boşunaydı?

Sonraki gün yine hastaneye, annemi ziyarete gittim. İkimiz de sanki hiçbir şey olmamış, kavga etmemişiz gibi davranıyorduk. İkimiz de söylenmemiş pek çok şey olduğunun farkındaydık ama hepsine tekrar başlamanın ne yeri ne de zamanıydı.

Tam gidecektim ki doktor geldi.

"Anneniz yarın taburcu olabilir," dedi. "Yine bir süre istirahat etmesi gerek ama eski sağlığına kavuştu artık."

Aynı anda hem sevinmiş hem de endişelenmiştim. Nihayet annemi daireme götürebilecektim. Anne-kız, Afrikalı bir aile Viyana'da kavuşuyor. Her şey güzel olacaktı.

Kendi kendimi ikna etmeyi mi çalışıyordum yoksa buna gerçekten inanıyor muydum?

6. Bölüm

Annem Yaban Ellerde

Olaylar ivme kazanmıştı. Annemi bir taksiyle hastaneden aldım. Araba evimin önünde durunca koyu renk giysili ve koyu renk gözlüklü iki iri adam bize doğru yaklaştı. Ceketlerinin altında taşıdıkları silahları görmek zor değildi. Onları tanıyordum. İkisi de Avusturya polisi için çalışıyordu. Fazla dikkat çekmemek için sivil giyiniyorlardı. Ama sağduyulu herkes bir şeyler döndüğünü anlayabilirdi.

Bu iki polis daha önce beni birkaç kez korumuştu. Bana ve yaptığım şeylere yönelik düşmanlık hayatımın normal bir parçasıydı artık.

Tombul, bıyıklı olanı o tipik sevimli Avusturyalı aksanıyla, "Yine çok tehlikeli bir ölüm tehdidi söz konusu, Bayan Dirie," dedi.

"Tamam," dedim. Polislere yanlış bir izlenim vermek istemiyordum ama pek de korkmamıştım. Dostlarım hep tehditleri gereği kadar ciddiye almadığımı söyler. İyi ama ne yapabilirdim ki? Ölümden o kadar çok korkarsanız zaten ölmüşsünüz demektir.

Radikal fanatikler beni korkutmuyor ama dostlarımı endişelendiriyorlar. Beni korumaya çalışan güvenlik personeliyle işbirliği yapmaya alışkınım. Bu sefer de farklı bir şey olmayacaktı.

Benim vakfımda çalışanlarla Avusturyalı memurlar tehditlerle gayet profesyonelce ilgileniyorlar. Ama kadın sünnetiyle mücadelem nedeniyle bazı çılgın insanlar beni tehdit etmeye devam ediyor. Tehditler daha çok evime isimsiz mektuplar ve elektronik postalarla geliyor. Beni değişik metotlarla korkutmaya çalışıyorlar.

Annem sivil polislerden korkmuştu. İlk başta arabadan çıkmak bile istemedi. Onu sakinleştirmeye çalıştım ama faydası yoktu. Kapıya yapışmış dışarı çıkmamak için direniyordu. Dahası Somalice küfür de ediyordu. Feci bir durumdu.

Ona korkacak bir şey olmadığını anlatmaya çalıştım.

"Bu adamlar polis anne. Bize zarar vermezler. Bizi korumak için buradalar."

Söylediklerimi duymazdan geliyordu.

"Nasıl kötü işler yapıyorsun ki polisler seni almaya gelmiş?" diyordu. Sesinde hafif bir azarlama tonu vardı.

Derken bir süre sonra annem nihayet sakinleşti. Yavaşça arabadan çıktı; birinin her an ona saldırmasından korkar gibi bir hali vardı. Arabadan çıkar çıkmaz çabucak eve girdi. Ön kapıyı açtıktan sonra arkama dönüp arabalarına doğru yollanmış olan korumalarıma teşekkür ettim. Annem bunların hiçbirini görmedi. Eve girip çoktan gözden kaybolmuştu.

En son korumalarım olduğu zamanı hatırlıyorum da. 2004 senesinde dünya çapında bir patırtıya neden olan bir ödül töreninde bir röportaj vermiştim. Katolik erkek hareketi beni Oscar Romero ödülüne layık görmüştü. Bu ödül 1981'den beri üçüncü dünya ülkelerinde adalet, insan hakları ve kalkınma için mücadele eden insanlara verilir. Oscar Arnulfo Romero Orta Amerika'daki El Salvador'un başkenti olan San Salvador'un başpiskoposuymuş. Ödül de onun öldürülmesini hatırlamak için verilmeye başlanmış. Röportajım pek çok Afrika ülkesinde, Amerika'da, Kanada'da Avustralya'da ve Avrupa'da yayınlandı. Şansızlık bu ya sözlerim yanlış bir şekilde aktarıldı.

Avusturya basın bürosu, APA, acımasız kadın sünneti uygulamasına karşı tüm argümanlarımı kullanıp Batı dünyasına bu meseleye el atma noktasında bu kadar ihtiyatlı davranmayı bırakmaları için yalvardığım röportajı doğru bir şekilde verdi. Amerika'da ve Avrupa'da her gün daha fazla kız bu uygulamanın kurbanı oluyor ama herkes kafasını başka tarafa çeviriyordu.

Yasal korumanın olmamasını da eleştirdim. Avusturya'da kadın sünnetini yasaklayan bir yasa var, ama bu yasayla şimdiye dek kimse dava edilmiş değil.

"Kimse uymayacaksa yasaların olmasının ne anlamı var?"

Ne İslam'ın ne bir başka dinin kadın sünneti uygulamasını mazur göstermediğini ya da emretmediğini bir kez daha netleştirmek istemiştim.

Şu cümleler röportajın doruk noktasıydı: "Kadın sünnetini peygamberin salık verdiğini söyleyen bazı hocalar var. Bu bir felakettir. Kadın sünnetini yermeyen her imam kadınlara karşı suçludur."

Sözlerimi bile bile seçmiştim ama sonuçlarını tahmin etmemiştim. Bazı gazeteler ve haber ajansları benim söylemediğim bir cümle ekleyince kartopu bir çığa dönüştü. Benim sözümü basmışlardı: "Kadın sünnetini peygamberin salık verdiğini söyleyen bazı hocalar var. Bu bir felakettir. Kadın sünnetini yermeyen her imam kadınlara karşı suçludur." Ama şu pasajı da eklemişlerdi: "Elleri küçücük kızların kanlarına bulanmıştır."

Ben tutkulu biriyimdir ve sık sık kafamın dikine giderim. Ama aptal değilim, aydın imamları karşıma almam. Bu yüzden bu lafı katiyen ben söylemedim. İmamlar Müslüman toplumunda en önemli kamuoyu oluşturan kimselerdir. Kadın sünnetiyle mücadelede bir fark yaratmak isteyen biri ilk başta onların güvenini ve desteğini kazanmak zorundadır.

Bu yanlış alıntının dünyaya yayılmasının hemen ardından bir protesto fırtınası koptu. Aşağılandım, yasaklandım ve alay konusu oldum, insanlar beni ölümle tehdit ettiler. Yine benzer eyalet polisleri kapımın önünde bekledi.

Neyse ki birkaç hafta içinde herkes sakinleşti, büyük ölçüde o son cümleyi katiyen söylememiş olduğumu net bir şekilde açıkladığım için. Ne var ki konuşmacı olarak katıldığım konferanslarda birileri hâlâ bu olaydan bahseder.

Bu hikâyeyi anneme anlatmak istiyordum. Ona kanunlara aykırı bir şey yapmadığımı açıklamak istiyordum. Tam tersi ben herkesi ilgilendirmesi gereken haklı bir sebeple mücadele ediyorum. Bu yüzden kapımda polisler var.

Ama üst kata çıkınca yine cesaretimi kaybettim.

Dairemden içeri ilk kez adımını atan annem çok endişeli görünüyordu. Dikkatle bir odadan diğerine geçiyor ve sanki arkalarında gizlenen bir iblis falan varmış gibi kapıların her birinin arkasına bakıyordu.

Dairem eski bir binadaydı. Epeyce küçüktü ama ben böyle seviyordum. Gösterişsiz bir mimarisi vardı ve dairem bol bol ışık alıyordu, tam benim sevdiğim gibi. Yeri de iyiydi. Evden çıkınca kendinizi Danube Kanalı'nın ve parkların yanında buluyorsunuz. Şehir merkezi sadece beş dakikalık bir mesafede.

Giriş kapısı kocaman ve ışıl ışıl bir hole açılır; holde benden önceki ev sahibinin bıraktığı kocaman bir dolap vardır. Alışveriş merkezinden aldığım elbiselerimi, renkli tişörtlerimi, kotlarımı bu dolaba koyarım. Dolapta ayrıca Gianfranco Ferré, Vivienne Westwood ve Giorgia Armani gibi ünlü tasarımcıların hediye ettiği pahalı elbiseler de vardır.

En sevdiğim parça yirmi sene evvel New York Lexington Bulvarı'ndaki küçük bir dükkândan aldığım bağcıklı botlarımdır. Benimle dünyayı dolaştılar. Bana şans getirdiler. Önemli seçmelerde, yayınevlerindeki kontrat sözleşmelerinde ve Amerika'daki konferanslarımda hep onları giyerim. Evet, Somali sınırında annemle buluştuğumda da ayağımda bu botlar vardı. Bu botlar çölü de gördü, karı, buzu da; onlarla denize bile girdim. Eskimiş olsalar da kıyıp atamıyorum.

Prensip olarak bir şeyler atmaktan hoşlanmam.

Viyana'daki evsizler beni iyi tanır. Gereğinden fazla yemeğim varsa onlara veririm. Arkadaşlarımın çoğu hemen her gün Viyana'ya gidip evsizlere yemek verdiğimi bilmez. Londra'da, Paris'te ya da New York'ta şık yemeklere davet edildiğimde artanları yanıma alıp oranın evsizlerine dağıtırım. Bir keresinde Joanna ile iki saat boyunca bu yiyeceklerle gerçekten yardım edebileceğim birilerini bulana kadar Paris'i turladım.

Çocukken annem bana yiyeceğin her daim çok değerli olduğunu öğretti. Ve ben onun sözlerini hiçbir zaman unutmadım. İnsanların yiyecekleri çöpe attıklarını gördükçe sinir olurum, çünkü Afrika'da açlıktan ölen insanlar gelir aklıma. Bazen gidip bu insanlara artıkları neden attıklarını, şehirde şu anda kaç insanın açlık çektiğinden, başka ülkelerde insanların açlıktan öldüğünden haberleri olup olmadığını sorarım.

Hayatımda tek bir giysi atmışlığım da yoktur. Artık ihtiyaç duymadığım şeyleri Afrikalı dostlarıma veririm. Hatta bezen pek fazla giymediğim pahalı tasarımcı elbiselerimi bile.

Dairemdeki holde ilerleyince benim hem müzik, hem TV hem de resim odam olan oturma odasına varırsınız. Oturma odasından da kitaplarımı, gazetelerimi ve dergilerimi koyduğum minik ofisime geçebilirsiniz. Annem bu odayı ilk gördüğünde şoke olmuştu. Aslına bakarsanız baştan sona kitap ve gazeteyle tıka basa dolu olan bu odaya artık girilemiyor.

Annem belki de on beş defa dairemi dolaştı. Ben de ofisimin kapısına yaslanıp onu seyrettim. Gördüklerini beğenip beğenmediğini yüzünden anlayamıyordum ama ilgilenmesi bence iyiye işaretti. Nihayet oturma odasındaki etkileyici CD rafımın önünde durdu. Müziğe bayılırım ve seyahatlerimden CD'lerle dönerim. Avrupa'da bulamayacağınız iki yüzü aşkın Afrika müziği CD'm ve yine bir iki yüz kadar da dünyanın dört bir yanından CD'm var.

Annem CD'lerden ilkine uzanırken, "Bu ne?" diye sordu.

Gülümseyerek, "Müzik," dedim. Annem bir CD alıp dikkatle baktı.

Bir süre sonra, "İyi ama müzik nerede?" diye sordu.

"Kutunun içinde bir disket var, makineye koyup müziği duyabilirsin."

Annem dönüp bana sanki bir sonraki kumuldan sonra deniz var demişim gibi baktı.

"Çalgılar nerede, peki?"

Yanına gidip CD'yi aldım ve CD-çalara koydum. Az sonra Bob Marley çalmaya başladı. Annem anında döndü, çünkü müzik CD-çalardan değil arkasındaki hoparlörlerden geliyordu. Bana baktı, neler olup bittiğini anlamıyordu. Bütün bunların nasıl mümkün olduğunu açıklamayı denemedim bile.

"Sadece otur ve dinle anne," dedim. Herhalde ilk kez ona yapmasını söylediğim bir şeyi yapıyordu. CD koleksiyonum benim en değerli hazinemdir. Sabah kalkar kalkmaz ilk iş CD-çaları açarım ve gece yatana kadar da kapatmam. Bir dakika bile müziksiz duramam. Her daim yeni favori şarkı ve yorumcularım vardır; şu anda resim yaparken bana ilham veren John Lee Hooker'dan blues parçaları, Bob Marley Reggae'si ve Jimm Cliff ile Kuzey ve Batı Afrika müziği dinlemekten hoşlanıyorum. Oturma odamda koca bir rafım var –orası benim çalışma yerim. Yazdığım, resim yaptığım, canım istediğinde dans ettiğim yer. Not defterleri ve eskiz sehpaları halının üzerine yayılmış vaziyettedir. Her şey her zaman hazır olmalıdır. Akla yatkın her düşünceyi yazmak isterim ya da canım istediğinde resim yapmaya başlarım.

Dairemin her yanında bitkiler var. Çoğu arkadaşlarımın hediyesi. Nefes alabilmek için bitkilerle, doğayla yaşamaya ihtiyacım var. Dairemde saksılara artistik bir biçimde yerleştirilmiş muhteşem tropikal bitkiler mevcut. Onlarla her gün konuşurum ve bu onlara iyi gelir, çünkü dışarıdaki kadar güzel büyüyebilmelerine yardımcı olur. Bitkilerimin çoğu değişik

mevsimlerde çiçek açar; yeni bir tomurcuk bulduğum gün benim için bayram günüdür.

Ama dairemdeki en değerli şey oğlum Aleeke'nin resimleridir. Her yerdeler. Yatağımın etrafında, duvarlarda, masaların üzerinde. Aleeke her zaman her yerdedir. Resimleri yanımda olmamasının acısını biraz olsun hafifletir.

* * *

Bu hikâyeyi şimdiye dek kimseye anlatmadım, belki de geçmişin beni yakalayacağı korkusundan. Şimdi bile, bu satırları yazarken korkuyorum.

Çok tuhaf. Babamdan kaçıp Mogadişu'ya gittiğimde bir aslanla karşılaştım. Öylece dikilmiş kelimenin tam manasıyla birbirimizin gözlerinin içine bakıyorduk –ormanlar kralı ile küçük göçebe kız. Aslan bana kıymadı –bir süre sonra öylece yürüyüp gitti. Sanki daha dünmüş gibi her bir ayrıntıyı hatırlıyorum. Ne var ki korktuğumu hatırlamıyorum.

Korku seneler sonra kendini gösterdi –tuhaf gelebilir ama– kanımı donduran bir hayvan değil bir insandı.

Anneciğim, itiraf etmeliyim ki Avusturya'ya kendi isteğimle gelmedim. Viyana benim sığınağımdı. Viyana'ya taşınmak bana musallat olan adamdan kurtulmak için tek şansımdı; ondan kurtulmanın başka yolu yoktu. Galler'in başkenti Cardiff'te bir adamla tanıştım ve bu adam hayatımı kâbusa çevirdi.

Bir keresinde sana torunun Aleeke ile birlikte Cardiff'e neden taşındığımı anlatmıştım. Daha huzurlu bir hayat istiyordum. Aleeke ve kendim için bir yuva kurmak istiyordum. Bu yüzden de başka bir sürü Somalilinin de yaşadığı Cardiff'te tüm bunları bulabileceğimi düşündüm.

Yalnızca yaşlı insanların yaşadığı gösterişsiz evlerle çevrili Cardiff dolaylarında kendime bir daire tuttum. Sonunda kendim ve oğlum için huzur bulmayı istiyordum.

Evin tadilata ihtiyacı vardı, ben de bütün gerekli işleri halledecek bir şirketle anlaştım. Bir gün, işçilerden biri –bir boyacı– işler erkenden bitsin diye yardım edecek birini getirdi yanında.

Bu genç adam –ona Peter diyeceğim– çok iyiydi, dost canlısı ve yardımseverdi. Alışverişimi yapmayı teklif eder, ben alışverişten dönerken de poşetlerimi taşırdı. Onunla hep güzel sohbetler ederdik. Bana ülkesini, ailesini ve küçük kızını anlatırdı. Arkadaş gibi olmuştuk.

Çok geçmeden tadilat bitti ve işçiler gitti.

Bir sabah biri kapımı çaldı. Gelen Peter'dı. İçeri girip giremeyeceğini sordu. Durup düşünmedim bile, çünkü kısa bir süre öncesine kadar her gün evimdeydi. İçeri gelmesini söyledim ve ona bir fincan çay ikram ettim. Bir süre sonra da gitmesini rica ettim, çünkü Aleeke ile birlikte yüzmeye gitmek istiyordum ve o gün canım bütün günü oğlumla birlikte geçirmek istiyordu. O an Peter birdenbire bana ilanı aşk etti ve evden gitmeyeceğini, sonsuza kadar benimle kalacağını söyledi. Çok şaşırmış, aynı zamanda da huylanmıştım. İşçilerimden birinin bana âşık olacağı aklımın ucundan bile geçmezdi.

Çok mahcup olduğumdan başka bir şehir merkezinde buluşmayı teklif ettim. Ve ona sakin fakat kararlı bir ses tonuyla, "Ama şimdi gerçekten gitmeni istiyorum," dedim. Peter hiçbir tepki vermedi, bunun yerine evde başka tadilatlar yapmayı, bulaşıkları yıkamayı ya da yerleri silmeyi teklif etti. Sesim giderek yükseliyordu. "Hayır, git lütfen!"

Yine hiçbir tepki yoktu.

Ne yapacağımı bilemiyordum. Kavga etmek istemiyordum ve korkmaya başlamıştım. Sonuçta evde küçük oğlum Aleeke ile yalnızdım. Dolayısıyla ona bizimle yüzmeye gelmesini teklif ettim, daha sonra ondan kurtulabilmeyi umuyordum, kurtuldum da. Ertesi sabah gürültüyle uyandım. Peter yine eşiğimde durmuş deli gibi hiç durmadan zili çalıyor ve bana sesleniyordu. Sonunda kapıyı açıp ona evime bir daha gelmesini istemediğimi anlatmaya çalıştım. Ama Peter beni kenara itip içeri girdi, kapıyı kapatıp birdenbire ağlamaya başladı. Beni sevdiğini söyledi. Alışverişimi ya da yanımda kalmak için ne gerekiyorsa yapmayı teklif etti. Teklifini kabul etmekle ne kadar büyük bir aptallık yaptığımın daha sonra farkına vardım. Kısa bir süre sonra aklını tekrar başına toplayacağını zannediyordum.

Maalesef tam tersi oldu. Peter sadece benim hayatıma değil oğlumun hayatına da paldır küldür girivermişti. Her şey değişti. Büyük bir krizin ortasındaydım ve bir çıkış yolu bulamıyordum.

Peter'dan kurtulmak imkânsızdı. Polise haber vermeyi düşündüm ama sonra bu işi kendim halletmeye karar verdim. Aleeke her geçen gün daha da huysuzlanıyordu. Evimizdeki bu tuhaf adam onu tedirgin ediyordu, çünkü her dakika oradaydı, çoğunlukla da sarhoştu. Ben de her geçen gün biraz daha geriliyordum.

İçeri giremesin diye kapıyı kilitliyordum bu sefer de kapıyı kırıp giriyordu. Ben evde yokken içeri girmek içinse pencereyi kırıyordu. Aleeke paniklemişti, ben daha da korkmaya başlamıştım. Bu adam başka neler yapabilirdi?

Polisi aradım ve gelip Peter'ı tutukladılar. Ama üç gün sonra serbestti –ve evet yine kapımdaydı. Benimle alay ediyordu: "Benden kurtuluş yok! Ben senin erkeğinim.

Hayatının sonuna kadar!" Polisi aradım, onu tekrar tutukladılar ve bu sefer evime gelmesini yasakladılar. Ayrıca size musallat olan birinden nasıl korunacağım konusunda beni bilgilendirdiler.

Musallat olan –bu kelimeyi hayatımda ilk kez polis memurlarından duyuyordum.

Bu kötü amaçlarla başka insanların peşine düşen kişilere deniyor anne. Günümüzde bazı ülkelerde bunlara karşı özel yasalar var. Bu yasalar insanları birilerinin onlara musallat olmasından korumak için çıkartılmış. Beş sene öncesine kadar böyle bir şey yoktu, bugünse yasaların kurbanları korumak için yeterli olduğuna ikna olmuş değilim.

İş akıl hastalarına gelince hiçbir yasanın işe yaramadığının çabucak farkına vardım, bu insanların yasa falan dinledikleri yok ki.

Evden çıkmaya cesaret edemiyordum. Peter diğer evlerin, arabaların hatta ağaçların arkasında saklanıp beni bekliyordu. Alleke'yi anaokuluna götürürken beni izliyor, konferanslar ya da açık oturumlar için dışarıda olduğum zamanlarda evime giriyordu. Mektuplarımı çalıyor, evden çıktığımda ofisimdeki bütün fakslarımı alıp götürüyordu. Mankenlik zamanından kalma fotoğraflarımı ve Aleeke'yle birlikte olan bütün resimlerimi de çaldı. Bazen de sırf bana içeri girdiğini göstermek için evdeki resimlerin yerlerini değiştiriyordu.

Polis onu tekrar tekrar tutuklayıp idarî cezalara çarptırdılar. Maalesef arkadaşlarımdan hiçbirine başımdaki bu beladan söz etmedim çünkü hâlâ bu sorunu kendi başıma halledebileceğimi düşünüyordum. Bu durumu gerçekten hafife almışım. Bu durumda ne yapacağımı hakikaten bilmiyordum anne. Kimse bilemezdi.

Durum gittikçe daha da kötüleşiyordu. Tehditler şiddete dönüştü.

Peter beni evimde sık sık dövüyor, bana bağırıyor, bağıra çağıra bizim birlikte olmamız gerektiğini, ondan ayrılmamı asla kabul etmeyeceğini söylüyordu. Bu adam kararını vermişti ve kimse onu durduramazdı.

Amsterdam'da yaşayan ağabeyim Muhammed'i aradım. Ondan yardım istedim. Bilirsin anne, Muhammed iri yarı, güçlü, idmanlı bir Somali savaşçısıdır. Ağabeyim ertesi gün beni görmeye geldi ve daha o akşam ona yapacak bir iş çıktı. Peter evime geldi, zili çaldı ve bana seslenip durdu. Muhammed kapıyı açıp ona sakin ama kararlı bir ses tonuyla, "Ben Waris'in ağabeyiyim ve şu anda onun yanında kalıyorum. Kardeşimi rahat bırak ve bir daha da geri gelme! Gelirsen başın dertte demektir!" dedi.

Sözleri gerçekten de bir parça etkili oldu. Peter birkaç gün ortalarda görünmedi. Muhammed Amsterdam'a giden uçakta yer ayırttı çünkü sorun hallolmuş gibiydi. Onunla ve Aleeke ile görümceme ve yeğenlerime bir şeyler almak için şehre gittim. Eve döndüğümüzde ön kapının açık olduğunu gördük. Muhammed bana, "Waris, Aleeke ve sen içeri girmeyin. Dışarıda kalın ve caddede bekleyin," dedi.

Sonra da evi kontrol etti. Derken birdenbire kapı açıldı ve Peter can havliyle dışarı fırladı. Muhammed de peşinden. Ağabeyim caddenin sonunda onu yakalamayı başardı. Orada olanları sana anlatmamayı tercih ederim, anne.

Her neyse Muhammed bir süre sonra geri dönüp, "Waris, o adam bir daha geri gelmeyecek," dedi.

Aleeke ile onu havaalanına götürdük. Sakin bir akşamdı. Oğlumla erkenden yattık. Ertesi sabah erkenden uyandım çünkü birileri kapımı yumrukluyordu. Hâlâ uyku sersemiydim, postacıdır diye düşünüp kapıyı açtım.

Ne büyük bir hata! Peter kapımın önünde dikiliyordu; yüzü gözü şişmiş, dudakları kan içindeydi. Burnu az önce bir maç kaybetmiş bir boksörün burnuna benziyordu. Kanım donmuştu. Şişmiş dudaklarıyla zar zor konuşuyordu:

"Waris, seni seviyorum. Asla gitmeyeceğim."

Kapıyı çarpıp polisi aradım. Kısa bir süre sonra birkaç tane polis arabası evimin önüne sıralanmıştı ama Peter çoktan gözden kaybolmuştu. Polis onu aramaya karar verdi, ama yer yarılmıştı da içine girmişti sanki. Komşuları onu haftalardır görmemişti. Kardeşi nerede olduğunu bilmiyordu. Polisler geri gelmesi durumunda aramam için bana bir acil durum numarası verdiler. Numarayı çevirdiğimde kırmızı alarm devreye girecekti.

Peter'in sonsuza dek ortadan kaybolmuş olmasını ve bir daha geri gelmeyeceğini umuyordum. Ama yanılmıştım. Aynı gece tuhaf bir gürültüyle uyandım. Evin civarından bir cam kırılma sesinin geldiğini duydum. Ofisimdeki telefondan acil durum numarasını aramak için aşağı kata indim. Ama ben daha telefonun yanına varmadan Peter beni yakalayıp yere yapıştırdı. Göğsüme tüneyip bağırmaya başladı: "Benden asla kurtulamayacaksın! Ben gideceksem sen de gideceksin!"

Mahallemdeki yaşlı bir çift gürültüye uyanmış, kırılan camı görünce hemen polisi aramışlar. Alarmı duydum. Peter beni bıraktı. Mutfağa koşup küçük bahçeme açılan arka kapıdan kaçtı ve çitten atlayıp gözden kayboldu.

Polisler eve doluştu. Ben bağırıyordum: "Orada! Arka kapıdan kaçtı!" Onu her yerde aradılar ama elleri boş döndüler çünkü karanlıkta izini kaybetmişlerdi. Sinir krizi geçiriyordum. Aleeke de uyanmış ağlıyordu. Böyle yaşayamazdık. Tek istediğim Cardiff''ten ayrılmaktı.

Viyana'daki arkadaşım Walter'ı arayıp ona olan biteni anlattım.

"Ne olursun hemen gel, Walter, ben böyle yaşayamam!"

Polis evimin önünde beni korumaları için bir polis arabası ve iki polis memuru bıraktı. Titriyordum. Tek istediğim bütün hepsini unutmaktı.

Walter ertesi gün geldi.

"Waris, birkaç kez Viyana'da bulundun, sanıyorum çok da sevdin, öyle değil mi? Bir süreliğine Aleeke ile birlikte Avusturya'ya taşınsana."

"Bilemiyorum," dedim. "Aleeke Cardiff'te okula gidiyor, bütün arkadaşları da burada. Onu yine taşınmaya zorlamak istemiyorum, hem de yabancı bir ülkeye."

Walter birkaç gün kaldı; yeniden içmeye başladığımı fark etmişti. Bir akşam bana, "Waris, rehabilitasyona girme vaktin geldi," dedi, "bu şekilde içmeyi bırakabilirsin. Viyana'da çok iyi bir hastane var. Bir arkadaşım yönetiyor. İstersen onu arayıp sana bir muayene ayarlarım."

İnat ettim. "Hayır, burada kalacağım. Sorunlarımı kendi başıma halledebilirim."

Walter Avusturya'ya döndü. Sorunlar kendi kendilerine hallolmadılar. Eski alışkanlığıma geri döndüğümü ve tüm hayatım üzerindeki kontrolümü kaybetmeye başladığımı fark ettim.

Bir gece Walter'ı aradım.

"Selam, benim, Waris. Bana alkolikler için olan bir hastanenin başındaki arkadaşından bahsetmiştin ya. Lütfen ara onu. Yardıma ihtiyacım var."

Walter ertesi sabah beni aradı. "Şimdi konuştum onunla. Pazartesi sabahı rehabilitasyon programına başlayabilirsin."

Aleeke'yi bir arkadaşıma bırakıp Viyana'ya gittim. Orada üç ay kalacaktım. Bu üç ay içinde Cardiff'ten ayrılıp Viyana'ya yerleşmeye karar verdim.

Aleeke'nin babası Dana ile yaptığımız bir dolu tartışmanın ardından oğlumuzun önümüzdeki birkaç sene babasıyla New York'ta kalmasına karar verdik. Aleeke iki senedir babasını görmüyordu. Okula Amerika'da gidecekti.

Dana gelip Noel'den bir gün önce Aleeke'yi alıp New York'a götürdü. Ben de Noel'i Cardiff'te birkaç Somali arkadaşımla birlikte geçirdim. Bu hayatımdaki en kasvetli gündü.

Baharda Viyana'ya taşınmak için her şeyi ayarladım. Orada küçük bir apartman bile bulmuştum. Böylece Cardiff'ten götüreceğim her şeyi paketlemeye koyuldum. En çok da resimlerimi götürmek istiyordum. Resim yapmayı hep sevmişimdir. Hele yağlı boya resim yapmayı. Resim yapmak ruhuma iyi geliyor.

Walter beni ziyarete gelip Waris Dirie Vakfımla ilgili gerçekleşecek olan projelerden bahsetti ve birlikte yeni kitabımın hazırlıklarından konuştuk. Bir arkadaşım bana Cardiff'teki Somali toplumu hakkında korkunç şeyler anlatmıştı. Cardiff'te yirmi binden fazla Somalili yaşıyor. Bana orada her geçen gün daha fazla genç kızın sünnet edildiğini anlattı. Bazılarının sonrasında kanama yüzünden hastaneye kaldırılması gerekiyormuş. Yetkililer bununla ilgili hiçbir şey yapmıyormuş. Bunun bir Afrika geleneği olduğunu ve erkek çocukların sünneti gibi bir şey olduğunu zannediyorlarmış.

Londra'daki durum da farklı değilmiş. Orada yaşayan Somalili arkadaşlarıma görüştüm. Yalnızca Somalili kızların değil Afrikalı başka topluluklardan kızların da sünnet edildiğini doğruladılar. Kadın sünnetinin artık yalnızca Afrikalıların sorunu olmadığı kafama dank ediverdi. Ülke sınırlarını aşmıştı. KS burada, İngiltere'de ve Avrupa'nın her yerinde yapılıyordu ama yetkililer kıllarını

kıpırdatmıyorlardı. Bu fenomenle ilgili bir kitap yazmaya karar verdim.

Bir akşam, Viyana'ya gitmek için yola çıkmadan kısa bir süre önce evde birinin olduğunu hissettim. Korkudan ölecektim –Peter geri dönmüştü.

İçeri girmeyi nasıl başardığını bilmiyordum. Öylece karşıma dikilmiş otuz iki dişini göstere göstere sırıtıyordu. "Döndüm, bebeğim çünkü biz birbirimiz için yaratılmışız. Seni bir daha terk etmeyeceğim!"

Bağırmak istedim ama bağıramadım. Merdivenlere oturup ağlamaya başladım. Peter kolunu omzuma koyup beni sakinleştirmeye çalıştı. "Ağlama, bebeğim. Bak ben buradayım, artık güvendesin," diyordu. "Evleneceğiz. Çocuklarımız olacak."

Ayağa kalktım, yavaş yavaş aşağı kata indim, koşup ön kapıyı açtım ve karanlık sokağa çıkıp bağıra çağıra yardım istedim. Birden hemen arkamda olduğunu fark ettim; nefes nefeseydi. Kollarını boynuma dolayıp, "Bunu neden yapıyorsun, Waris?" dedi. "Kaçıp gitmenin faydası yok, biliyorsun. Biz birbirimiz için yaratılmışız, bunu biliyorum." Sonra da ellerini üzerimden çekip karanlıkta kayboldu. Çok geçmeden polis geldi.

Ertesi sabah polis memurları Peter'ı evimin bitişiğindeki bir barda bulduklarını söylediler. "Birkaç gün bizimle kalacak sonra da mahkemeye sevk edeceğiz. Onu birkaç aylığına hapse tıkabileceğimizden eminiz. Pasaportuna da el koyduk."

Bir hafta bile geçmeden damlamıştı. Evimin önünde bekliyordu. Pencerenin arkasından onu görebiliyordum. Polisi aradım. Gidip kapıyı açtım. Şimdi tuzağa düşme sırası onundu. Nazikçe, "Selam, seni görmek ne güzel, Peter," dedim. "İçeri girip bir bardak çay içmek istemez misin?" Başını kaldırıp bana şüpheyle baktı. Gözlerinden bir şeylerin ters gittiğini anladığı belli oluyordu.

"Hayır, teşekkür ederim," dedi. "Bir merhaba demek istemiştim. Sonra uğrarım."

Ama çok geçti. Polis arabaları geldi. Bir yere kaçamazdı.

Bir grup polis onu evime soktu ve birlikte oturma odasına geçtiler. Ben kapının önünde bekledim. Bağrışmaları ve hareket eden mobilyaların seslerini duyabiliyordum. Biraz sonra polisler Peter'la birlikte dışarı çıktılar. Peter'a kelepçe takılmıştı.

Polisler bana, "Merak etmeyin, sizi bir daha rahatsız etmeyecek," diye söz verdiler.

Walter iki gün sonra gelip toplanmama yardım etti. Ertesi gün de taşıma şirketi gelip eşyalarımı, mobilyalarımı, giysilerimi toplayıp Viyana'ya götürdü. Toplanmayı bitirmiş arabada oturuyorduk ki Peter'ı gördüm; gözlerini dikmiş bize bakıyordu. Gördüklerine inanamıyordu.

Üç saat sonra Viyana'ya indik. Doğruca yeni daireme gittik. Ertesi gün Joanna'yla alışverişe çıktık. Taşıma şirketi çoktan gelip eşyalarımı daireme bırakmıştı. Bir hafta sonra daire epey bir sıcak görünüme kavuşmuştu. Bir sürü çiçek getirmiştik çünkü ben etrafta çiçeklerin olmasına bayılırım. Duvarları da kendi yağlı boya tablolarımla süsledim.

İki gün sonra, gece yarısını çoktan geçmişken, zil çaldı. Kim o diye sormayı akıl edemeyecek kadar uykuluydum, kapıyı hemen açıverdim. Gelen Peter'dı! Hemen içeri girip kapıyı kapattı. Sırılsıklamdı ve titriyordu. Kış ortasında üzerinde incecik bir mont vardı. Dışarıda saatlerdir yağmur ve kar yağıyordu. Yanında küçük bir valiz getirmişti.

"Waris, ne olur burada kalmama izin ver," dedi. "Çok üşüdüm. Donuyorum. Nereye gidebilirim ki? Seni bir daha tehdit etmeyeceğim, söz veriyorum. Başına bir daha

dert açmayacağım. Ne olursun, izin ver de bu gece seninle kalayım."

Gecenin bir yarısı olmuştu. Yabancı bir şehirde polis imdat numarasına nasıl ulaşırım bilmiyordum. Walter'ı da uyandırmak istemiyordum!

"Beni nasıl buldun?" diye sordum.

"Taşıma şirketinin kamyonunun üzerindeki telefon numarasını gördüm. Hepsini yazıp ertesi günü onları aradım ve eski bir arkadaşın olduğumu, Viyana'ya bir şeyler göndermem gerektiğini söyleyip adresini istedim. Ve işte buradayım!"

"Ama senin pasaportun bile yok!"

"Geri aldım."

Ertesi sabah Walter'ı aradım. Daireme gelip Peter'la konuştu. Peter bana karşı nazikmiş gibi görünmeye çalışıyordu. "Walter, sana söz veriyorum burada kısa bir süre kalacağım, sonra da evime döneceğim," dedi. "Lütfen, iki gün daha kalmama izin ver."

Walter Nuh diyor peygamber demiyordu.

"Waris'in dairesinde kalamazsın," dedi. "Bir otel odası falan bulman gerek."

Apartmandan birlikte çıktılar. Peter iki gün sonra geri geldi. Ben de bu arada her ihtimale karşı kapıma yeni kilit taktırmıştım. Kapıyı aralayıp güvenlik kilidini kaldırmadan, "Git buradan. Uyumak istiyorum," dedim.

Peter o an bütün gücüyle kapıya yüklendi. Kapının ahşabı parçalandı ve kilit açılıverdi. Peter yere yuvarlandı. Banyoya koşup kendimi içeri kilitledim. Hemen cep telefonumla Walter'ı aradım.

"Lütfen bana yardım et! O manyak evimde! Çok korkuyorum. Beni öldürecek!"

Peter banyo kapısını tekmelemeye başladı. Bağırıp duruyordu: "Benden kaçamazsın. Sen benimsin!"

Gürültüye uyanan komşular polisi aramış. Walter da acil durum hattını arayıp durumun ne denli tehlikeli olduğunu anlatmış. Viyana polisi özel kuvvet ekibi gönderdi. Beni son anda kurtardılar. Peter, polisin evime girmesinden az evvel kapıyı kırıp bana yönelmişti.

Peter tutuklanıp geceyi nezarette geçirdi. Avrupalı pasaportu ve geçerli bir adresi olduğundan, ayrıca bir daha beni rahatsız etmeyeceğine dair söz verdiğinden dava açmakla yetinip onu serbest bıraktılar. Aynı gece yine evime geldi.

"Waris, aç kapıyı. Ben sensiz yaşayamam."

Acil durum hattını arayıp polisten yardım istedim.

Polis hemen o dakika gelip evin her yerinde Peter'ı aradı ama bulamadı. Sonradan anlaşıldı ki asansörün aksına tırmanıp orada saklanmış. Polis gider gitmez gelip yine kapıma dayandı. "Ben gideceksem sen de benimle geleceksin, Waris!" diye bağırıyordu.

Yine polisi aradım ama Peter yine kaybolmuştu. Hol kan içindeydi, anlaşılan camlardan birini kırıp yaralanmıştı.

Walter gelip beni aldı. Geceyi bir otelde geçirdim. Ertesi sabah polis Walter'ı arayıp Peter'a benzeyen birini tutukladıklarını ama adamın adının Robert olduğunu iddia ettiğini söyledi. Ayrıca Peter'ın ağabeyi olduğunu söylüyormuş.

Polis Walter'dan hemen merkeze gelip durumu açıklığa kavuşturmasını rica etmiş.

Walter içeri girince Peter kaçmaya çalışmış ama başaramamış. Meğer Peter ağabeyinin pasaportunu çalmış. Havaalanında İngiliz ve Avusturya polisini kandırmayı başarmış.

Bu sefer paçayı kurtaramadı. Tutuklanıp hüküm giydi. Altı ay hapis yattı, çıkınca da sınır dışı edilip İngiltere'ye

yollanacaktı. Ne var ki sınır dışı edilmesinden önce tutukluyken az kalsın yetkililerin elinden kaçacaktı. Çok ünlü bir insan hakları derneği için çalışan birini "Waris Dirie Vakfı için çalışıyorum ama Avusturyalı yetkililer bunu anlamazdan geliyor," diyerek Afrika'dan kaçan siyasi bir sığınmacı olduğuna ve kadın sünnetine karşı mücadele verdiğine ikna etmiş.

Bir insan hakları derneğinin ona inanıp serbest kalması için dilekçe vermesi inanılır gibi değil. Hem de bizi arama zahmetine bile girmeden! Neyse, dernekten biri en sonunda arayıp Walter'a Peter'ın bizim için çalışıp çalışmadığını sormuş, Walter da, "Sen delirdin mi?" diye bağırmış. "O adam insanlara musallat olan bir manyak! Waris Dirie'yi az kalsın öldürecekti."

"Ama çok inandırıcıydı," demiş adam. "Waris Dirie hakkında bir sürü şey biliyordu, biz de inandık."

Walter da, "İyi o zaman, siciline bakın!" deyip telefonu kapatmış.

Daha sonra polis bize Peter'ın sınır dışı edildiğini haber verdi. Bu olay Avusturya'da insanlara musallat olunmasına karşı yeni bir yasanın yürürlüğe girmesine katkıda bulundu. Artık Peter gibi başkalarının hayatını cehenneme çevirenler ağır şekilde cezalandırılıyorlar.

* * *

Yere oturup Bob Marley dinledik. Anneme çay yaptım. Pek konuşmadık. Saat ilerleyince annemin konuk odasına gitmesine yardım etmek istedim. Arkadaşlarım belki gece bende kalırlar diye dairemde iki tane küçük konuk odası vardır.

Hep annemle yaşamayı hayal etmişimdir. Bu yüzden de konuk odalarından birini fotoğraflar ve anılarla doldurdum. Benden izinsiz kimse o odaya giremez. Bazı zamanlar, kendimi

yalnız hissettiğimde, oraya çekilirim, gözlerimi kapatıp annemi, ülkemi ve Somali çölünü hayal ederim.

Ama annem konuk odasında kalmak istemedi. Oturma odasında yatmayı tercih etti. Ben de oturma odasına bir döşek taşıdım. Yüzünden yeni yatağını beğendiğini görebiliyordum. Yatıp çarşafları burnuna kadar çekti.

"Görüyor musun, anne," dedim, "en çok istediğim şey gerçek oldu. Viyana'da, en sevdiğim şehirde, annemle birlikte yaşıyorum."

Ama annem cevap vermedi. Ona bakınca çoktan derin bir uykuya daldığını fark ettim.

Sonraki birkaç gün beraberinde enfes kış havası getirdi. Çok soğuktu ama parlak güneşin altında kar parıl parıl parlıyordu. Kar yağışının ardından gelen ilk sıcak günler beni hep korkutmuştur. Buzlar çözülmeye başladığında bütün şehir kocaman bir yüzme havuzuna dönüşür. Her yerde minik çamur göletleri vardır, ya üzerlerine basarsınız ya da yanınızdan geçen bir araba üzerinize sıçratır. Ama güneş o an hâlâ hayret vericiydi. Pencereden dışarı bakmaya ve kardan adam yapıp kartopu oynayan çocukları seyretmeye bayılırım.

Annem kendini evinde hissetmeye başlamıştı. O da benim gibi bir göçebeydi sonuçta ve kendini yeni bir yere adapte etmesi kolaydı. Onu mutlu etmek için ne pişirmem gerektiğini hemen bulmuştum. Dişleri artık pek iyi durumda değildi. Üç tane altın dişi ve aralarındaki boşluklar yüzünden sadece çorba içip lapa yiyebiliyordu. Salata yapmadığım sürece keyfine diyecek yoktu.

"Salata develer içindir," diyordu.

Evim onun kalesiydi. Orada kendini güvende hissediyor, böylece rahat ediyordu. Ben alışverişe gidip ona yemek pişiriyordum, sonra da oturup yemek yiyor ve Somali müzikleri, şiirleri ya da dualarını dinliyorduk. O günlerde Bob Marley ve Lee Hooker bizim için hiç durmadan şarkı söylemek zorundaydı.

Annem başlangıçta evini özledi. Somali'ye dönmek istediğini söyleyip durdu. Tamamen iyileşip eski gücüne kavuşur kavuşmaz onu geri götüreceğime söz verdim.

Evden hiç çıkmak istemiyordu. Birkaç hafta sonra onu Somali'ye geri götürecek olsam oradakilere Viyana hakkında söyleyecek pek bir şeyi olmayacaktı. Havaalanı, hastane ve apartmanım dışında bir yer görmemişti daha.

Onu evden çıkartıp şehirde gezdirmeye yönelik bütün çabalarım sonuçsuz kaldı.

Bir gün ona çalıştığım ofisi göstermek için ısrar ettim. Waris Dirie Vakfı'nın merkez bürosu 202 metre yüksekliğindeki Millenium Tower'da. Orası Avusturya'nın en yüksek iş hanı. Manzarası muhteşem.

Kendi kendime, "Sokakta dolaşmak istemiyorsa ofisim gibi bir odada kendini daha iyi hisseder," diye düşündüm.

Bu küçük projemiz Millenium Tower'ın önünde –daha doğrusu girişin önündeki takside son buldu. Tam annem taksiden iniyordu ki bir adam tasmalı köpeğiyle önümüzden geçti. Annem korkup hemen gerisin geri taksiye girdi.

Herkesin duyacağı şekilde, "Kapıyı kapat, dışarıda murdar bir hayvan var," diye bağırdı.

Onu sakinleştirmeye çalışıp, "Anne, Viyana'da her hayvanın tasması olmak zorunda. Kanun böyle. Korkacak bir şey yok," dedim.

Ama onu ikna edemedim. Arabadan inmedi. Acayip bir manzaraydı. Annem takside dertop olmuş köpekten saklanmaya çalışırken ben de deli gibi elimi kolumu sallayıp duruyordum. Ön koltuktaki şoför tek kelime anlamadığından nasıl bir tepki vereceğini bilemiyordu.

Kadının biri Bernardine köpeğiyle yanımızdan geçene dek bir süre bu şekilde oturduk. O an mücadeleyi kaybettiğimi anladım. Kadının köpeği tasmalı değildi. Köpek çok şekerdi ama

annemin fikrini değiştirmek imkânsızdı. Ona göre Viyana sokaklarında gezinmek hayati tehlike arz ediyordu çünkü tasmasız, korkunç, devasa köpekler her yerde cirit atıyordu.

Ne kadar korktuğu gözlerinden belliydi. Somali'de köpeklerle bir münasebeti olan insanların pis olduğu düşünülür. Dindar bir Müslüman kazara bir köpeğe dokunacak olsa, İslami temizlik kurallarına uygun şekilde özel bir yıkanma ritüelini yerine getirmek zorundadır.

"Anne, Somali'de sırtlan sürüleriyle savaşırsın, burada, Viyana'da da köpeklerden korkarsın," diye geçirdim içimden. Bu da onunla ilgili anlayamayacağım şeylerden biriydi işte.

Artık açıkça belliydi ki Viyana hiçbir zaman onun rüyalarının şehri olmayacaktı. Burada resmî kayıtlara göre yaklaşık 50,000 köpek yaşıyordu. Birkaç bin tane de yasa dışı olan vardı. Joanna ile Walter'ı da pazarlığımıza katmaya çalıştım ama nafile. En sonunda pes ettim. Gerisin geri eve döndük. O günden sonra annem Viyana'da kaldığı süre boyunca evden dışarı adımını atmadı.

Bir gün kendimi anneme, "Nasıl yüzme öğrendiğimi biliyor muydun?" diye sorarken buldum. Anneme birdenbire neden Londra'da geçen bu eski hikâyeyi anlatmak ihtiyacı hissettiğimi hiç bilmiyorum. "Yüzmeyi mi?" dedi annem, "burada deniz mi var ki?"

"Yo, yo," deyip kısa bir soluklanmanın ardından anlatmaya devam ettim. "Bana evden kaçmam için yardım ettiğin zamanı hatırlıyorsun, sonra da kız kardeşin Maruim'un kocasının yanına Londra'ya gitmiştim. Kendisi Somali büyükelçisiydi."

"Evet. Enişten Muhammed Chama Farah öldü. Kız kardeşim artık dul."

Bundan haberim vardı, teyzemle hâlâ görüşüyorduk, Londra'ya her gidişimde de buluşurduk.

Ona eniştėm ve kuzenlerimle gittiğimiz yüzme havuzunu anlatmaya başladım. Onların yüzmesini ve platformdan atlamalarını seyrederken bir gün üç metrelik kuleden atlayabilmeyi hayal ederdim. Tek sorun yüzme bilmememdi. Nasıl bilecektim ki? Denizden uzakta, Afrika Boynuzu'nda, yaşayan göçebe bir kızsanız yüzme öğrenme olasılığınız da yoktur yüzme öğrenmek için bir sebebiniz de. Mogadişu'dayken ise kimse beni sahile götürmemişti, hâlbuki ben okyanusa ve onun o tuzlu kokusuna bayılıyordum.

Londra'daki havuzda ise burnuma gelen yegâne koku kimyasal maddelerin kokusuydu. Ben mecbur bebek havuzunda takılırdım, kuzenlerim de benimle dalga geçerdi.

O havuza sık sık giderdik, anne. Diğerleri her zaman çok eğlenirdi. Ben de kendi kendime, "Waris," dedim, "sen de bir gün o platformdan atlayıvereceksin. Öyle ya da böyle işe yarayacak."

Kendi kendimi yüreklendirdim. O kadar da zor görünmüyordu. Elini kolunu bir parça oynatıp kafanı suyun dışında tutacaktın, o kadar.

Hep üç metrelik platforma çıkan merdivenlere yakın dururdum. Bir gün, kuzenlerimin yorumlarından fenalık geldiği bir sırada, merdivenleri tırmandım. Yukarıda bana yardım edecek kimse yoktu. Ayaklarımın altında oynaşan derin suyu görebiliyordum. Gözlerimi kapatıp atladım.

Bu son sözümden sonra annemin gözleri açıldı. "Sonra ne oldu?"

"Taş gibi dibe çöktüm ve havuzun dibine vurdum." Çenemdeki, bana hâlâ o kazayı hatırlatan yara izini, anneme gösterdim.

Kısa bir soluklanmanın ardından ekledim: "Ama sonuçta yüzmeyi öğrendim. Kazadan sonra kuzenlerim beni ciddiye almaya başladılar ve bana kendi kendime nasıl yüzme öğreneceğimi gösterdiler. Muhammed eniştėm de yüzme dersi almam için bana para verdi ama bilirsin ben hiçbir zaman derslerden

hoşlanmamışımdır, hiçbir zaman da hoşlanmayacağım. Ben bir şeyleri pratik yaparak öğrenmeyi severim."

"Evet, hatırlıyorum," dedi. "sen hep dik kafalıydın, kolay olmasa da, başını ha bire belaya soksan da kendi bildiğini okurdun."

"Biliyorum," diye onayladım.

"Ben sana her şey olacağına varır desem bile," diye devam etti annem. "Hem biz kadınlar daima boyun eğmeliyiz. Allah başka türlüsüne razı olmaz."

O an bir şeyler söylemem gerekirdi. Allah'ın önünde hepimiz eşitiz, mesela; kadın, erkek; siyah, beyaz fark etmez. Paternalizmle savaşmalı, zincirlerimizden kurtulmalıyız.

Birinin yiyip birinin bakması kader değildir. Bu Allah'ın rızası olamaz.

Bu dünyanın nasıl bir yer olacağına biz insanlar karar veriyoruz. İnsanları kastlarına, dinlerine, sosyal sınıflarına, renklerine, hatta ve hatta cinsiyetlerine göre kategorize ediyoruz. Kim bilir belki de söylemek istediklerimle ilgilenmeyecekti bile.

Uykusu geldiğini göstermek için gözlerini ovuştururken, "Bana yiyecek bir şeyler getir. Acıktım," dedi.

"Önce gidip alışveriş yapmam gerek," dedim ben de. "Şimdiye kadar vakit bulamadım. Benimle gelmek ister misin?"

"Waris yine yanlış bir şey yaptın," anlamına gelen bir iç çekişle cevap verdi. Acele etmem gerektiğini anlamıştım. Alışveriş çantam elimdeydi zaten.

Tek istediğim evden çıkıp gitmek, onun kısıtlamalarından uzaklaşmaktı.

7. Bölüm
Çöküş

Sokağa adımımı atar atmaz dondurucu bir rüzgâra tutuldum. Aceleyle incecik bir ceket geçirmiştim üzerime ve donuyordum. Danube Kanalı boyunca ağır ağır koşup bir parça ısındım. Kar yağışı kesilmiş, soğuk dağılmıştı. Hohlayınca suyun buharlaştığını görebiliyordum. Kendi kendime gülümsedim. Görülmeye değer bir manzara olsa gerek. Öfkesinden kabaran Waris nehir kenarında yabani tay gibi dörtnala koşturuyor.

Annemle yaptığımız konuşma yüzünden hâlâ gergindim. Dik kafalılığı beni sinirimden çatlatıyordu. Afrika'da pek çok güçlü kadın var, hepsi de kıtanın gurur kaynağı olabilir. Ama onun yerine ayrımcılığa maruz kalıyorlar, baskı görüyorlar, cinsel istismara uğruyorlar. Yanlış anlaşılmış gelenek ve dinin yıkıcı bileşimi makul bir mazeret yerine geçiyor. Peki ya benim annem gibi kadınlar ne yapıyor? Ayaklanıp bu adaletsiz sisteme karşı mücadele etmedikleri gibi bir de kalkıp onu savunuyorlar.

Yeryüzünde hiçbir deve bir kez kuruyan su çukuruna bir daha hayatta gitmez.

Süpermarkette de rastgele bir şeyler seçip, parayı ödedim; beş dakika içinde dışarıdaydım. Derken birden eve gitmek için

acele etmeye başladım. Annemle bir şeyleri konuşup çözüme kavuşturma vaktinin geldiğini hissediyordum.

Eve vardığımda annem döşekte yatmış televizyon seyrediyordu. Bana bakmadı bile.

Çabucak biraz patates püresi hazırlayıp masaya koydum. Annem güçlükle kalkıp yanıma oturdu. Tek kelime etmeden yemeği ağzına götürmeye koyuldu.

Derken pat diye, "Seni *yapan* kadını hatırlıyor musun?" diye soruverdi.

İlkin yanlış duydum sandım.

Çekine çekine, "Pardon?" dedim.

"Seni *yapan* kadını hatırlayıp hatırlamadığını bilmek istiyorum," dedi.

Yutkunamıyordum. Boğazımda bir yumru vardı sanki ve sesim bile çıkmıyordu. Nutkum tutulmuştu. Söylediğine bir tepki vermediğimden annem sonraki birkaç gün havanın nasıl olacağını söylüyor ya da o gece televizyonda ne olduğundan bahsediyormuş gibi konuşmasına devam etti.

"Biliyorsun, seni *yapan* kadın şu anda benim komşum ve ben bununla büyük gurur duyuyorum; çünkü o kabilemizde çok saygı gören bir kadın."

O an kontrolümü kaybettim. Biraz sonra ne olacağını bilmiyordum. Ağlayacak mıydım yoksa çığlık mı atacaktım; yoksa kendimden geçip yere mi yığılacaktım? Atlarken kazara sandalyeyi devirdim ve banyoya koştum. Musluğu açıp kafamı soğuk suyun altına soktum. Orada ne kadar dikildim bilmiyorum ama faydası olmuştu. Saçımı üstünkörü kurulayıp oturma odasına döndüm.

Bu arada annem de yemeğini bitirmişti. Çaresizce bana bakıyordu. Yüzümden bir şeyler çıkartmaya çalıştığını hissediyordum. Sözlerinin beni ne kadar incittiğinden sahiden de haberi yok muydu?

Bunu düşünecek kadar vaktim yoktu, çünkü annem hemen konuşmasına kaldığı yerden devam etti. Gururlu bir ses tonuyla, "Seni sünnet eden kadın epey yaşlandı artık," dediğini duydum. "Ama hâlâ günde birkaç kızı *yapıyor.* Hatta bazen on tanesini."

O an tüm hissettiğim öfkeydi, kontrolsüz bir öfke. Anneme bağırdım.

"Böyle bir şeyle nasıl gurur duyarsın? O yaşlı kadın cadının teki. Genç kızları hayatlarının geri kalanı boyunca mutsuz ediyor. Kendi sünnetini unuttun mu? Benim çektiğim acıları, sünnetçi beni usturayla doğrarken attığım çığlıkları hatırlamıyor musun?"

Annem de bana bağırdı.

"Bu bizim geleneğimiz? Ben kendimi bildim bileli bu işi bu şekilde hallederiz. Bunu herkes yapıyor: Aileler, kabileler, klanlar ve bu böyle olmaya devam edecek. Bunun için her şeyi yaparım."

"İyi ama neden, anne? Bunca acıya neden olan bir geleneğe böyle sıkı sıkıya sarılmak niye?"

Annem sandalyesinde geriye yaslanıp sakinleşti.

Sakin bir ses tonuyla, "Üzüntüye falan neden olduğu yok, Waris, bizi onurlandırıyor," dedi. "Sünnet bizi gerçek birer kadına dönüştürür. Ondan önce iffetsizizdir, ondan sonra toplumun tam bir üyesi oluruz."

"Ağzından çıkanı kulağın bir duysa, anne. Bu saçmalığın daniskası. Toplumun bizi kabul etmesi için dayanılmaz acılar çekmek, sünnet edilmek zorundayız, öyle mi? bunu mu söylemeye çalışıyorsun? Onca acıya ve üzüntüye iğrenç bir gelenek öyle emrettiği için katlanıyoruz yani?"

"Usullerimiz ve geleneklerimize iğrenç demesen iyi edersin. Kendini bizlerden ayrı tuttuğunu görebiliyorum. Artık ne bir Somalili gibi düşünüyor ne de bir Somalili gibi hissediyorsun."

Gözyaşlarımı tutmaya çalıştım. "Bu doğru değil, anne. Ben Somali'yi çok seviyorum, orası benim vatanım ve hep öyle olacak. Çölü, ailemi, seni özlemediğim bir günüm bile yok. Ama

bu arada bu saçma geleneğin kurbanı olan bir sürü genç kız ve kadın tanıdım. Çocukken dünya üzerinde başka hiç kimsenin böyle bir şeyi yaşamak zorunda olmadığını düşünürdüm. Ama sonra bu kurbanların hikâyelerini duydum. Bana acılarından bahsettiler, sevemedikleri, arzu duymadıkları ve bundan kimseye bahsedemedikleri için hâlâ ne denli acı çektiklerinden… Bu hikâyeler yüreğimi dağladı anne, vatanıma duyduğum sevgiye galip geldiler."

Annem küçümsercesine bir el hareketi yaptı. "Hâlâ Somali'de yaşıyor olsaydın başka türlü düşünürdün. *Yapılmayan* bir kadının koca bulma şansı yoktur. Ailesinin yüzkarasıdır."

Somali'de kalmış olsaydım bile başka türlü düşünmezdim, anne. Sizin derdiniz iffetsiz kızlarınızın alnınıza çaldığı kara değil, sizin umurunuzda olan tek şey para. Nasıl olduğunu biliyorum. Kızınızı birine eş olarak verdiğinizde karşılığında ya para alırsınız ya da deve. Oysa sünnet edilmemiş bir kadın satılamaz. Hiçbir değeri yoktur, hatta bir sığırdan bile değersizdir."

Annemin gözleri de yaşarmıştı. "Ben buna müstahak değilim, Waris. Buna müstahak değilim. Çöle kaçtığını görmek kalbimi kırsa da ben senin kaçmana yardım ettim. Senin mutluluğunu kendi mutluluğumun üzerinde tuttum. Ama şimdi Viyana'daki evinde otururken duyduğum tek şey suçlamalar ve ithamlar."

Nazikçe, "Bana yardım ettiğini biliyorum, anne," dedim "ve bunun için sana hayatımın sonuna kadar minnettar olacağım. İnan bana. Ama istisnasız her gün daha küçük bir çocukken bana yapılanlar geliyor aklıma. Ayda bir, âdet dönemlerimde, ağrılarım öylesine dayanılmaz oluyor ki yataktan çıkamıyorum. Ağrı geçsin diye ilaç alıyorum ama bir işe yaradıkları söylenemez. Sanki biri bağırsaklarıma bıçak saplıyormuş gibi hissediyorum. Bazen üç gün yataktan çıkamadığım oluyor. Kapıyı kilitliyorum, çünkü o günlerde kimseyi görmeye tahammül edemiyorum. Yalnız kalmam gerekiyor, acımla baş başa…

Tüm bunların sebebi de anlamsız bir geleneği sürdürmeniz. Bu gelenek falan değil, sapıklık."

Fırlayıp benim için mühim olan her şeyi koyduğum ofisime koştum. Linda Weil–Curiel'in verdiği videokaseti hemencecik buldum. Kaset on bilemediniz on bir yaşındaki bir kızın sünnetini gösteriyordu. Linda kaseti duruşmalar süresince mahkemede kullanmış. Nasıl bir şey olduğunu zaten biliyor olsanız bile kaset şoke edici. Yalnızca gerçeği gösteriyor, her şey gerçekte nasılsa öyle anlatılıyor. Pek çok şeyi kelimelerle de halledebilirsiniz ama görüntülerin etkisi çok daha güçlü. Kızın insanın içine işleyen çığlıkları yüzünden sünnetin vahşetini unutmak mümkün değil. Üstelik kızın yanında onu tutacak, sakinleştirecek, ona yardım edecek kimse yok.

Ağzımdan, "Niçin beni korumadın, anne?" sözleri çıktı.

"Niçin beni bundan korumadın, anne?"

Kaseti videoya koydum. "Bak şuna, anne," diye bağırıp televizyonu işaret ettim. "Ne yaptığını gör. O kız da benim yaşadıklarımı yaşamak zorunda. Kızın nasıl çığlık attığını duyuyor musun, anne? Çığlıklarını duyuyor musun"?

Annemin ilk tepkisi şaşkınlık oldu. Kasetin ne ile ilgili olduğu hakkında bir fikri yoktu. Ona bundan hiç bahsetmemiştim.

O korkunç görüntüleri gördüğünde ne hissetmişti? O korkunç çığlıklar onu da beni yaraladığı kadar yaralamış mıydı acaba? Bilmiyorum, hâlâ bilmiyorum.

Birkaç dakika sonra kalkıp gitti ve döşeğine uzandı.

"Bunu görmek istemiyorum, Waris." Yorganı başına çekti ve başka tek kelime etmedi.

Kaseti videodan çıkartıp kabına koydum ve aldığım yere götürdüm. İçim boşalmış, yanıp kül olmuştu sanki.

"Bu yüzden kaç kız öldü, anne, kaç kız?" dedim sessizce. Artık beni duyamadığını biliyordum.

* * *

Avrupa'da bir atasözü vardır, anne: "Zaman her şeyin ilacıdır" Benim içinse tam tersi, anne. Yaşlandıkça geçmişim daha beter musallat oluyordu bana. Bazen kendimi denizdeki bir kaya kadar güçlü hissediyorum. Ama ufacık bir olay yetiyor ve çocukluğumda yaşadıklarım yakama yapışıyor, kader hayatımı allak bullak ediyor ve yakamı bırakmıyor.

2004 ilkbaharında Paris'e, arkadaşım Linda Weil-Curiel'i ziyarete gittim. Kendisi avukattır ve mahkemede aileleri tarafından acımasızca sünnet ettirilen kızları temsil eder. Bir keresinde bu mahkemelerden birine katılmış ve yaptıklarının suçluların yanına kâr kalmadığını gördüğüme çok memnun olmuştum.

Mahkemeden sonraki gün Paris yakınlarında çalışan bir doktoru görmeye gittim. Adı Dr. Pierre Foldes, St-Germain-Laye'de cerrah. Bugüne kadar ne diye o doktoru görmeye karar verdiğimi sorup durdum. Geçmişimden sonsuza dek kurtulabilmek için kendimi onunla radikal bir şekilde yüzleştirmeye mi çalışıyordum? Tekrar allak bullak olmayacak kadar güçlü olduğumu mu düşünüyordum? Sana yazmamın nedeni de bu anne. Çocukken bana yapılanlar yüzünden hâlâ ne kadar acı çektiğimi görmeni istiyorum. Kendi sünnetimi tekrar tekrar yaşıyorum. Tıpkı kafamın içindeki bir film gibi, hep de aynı korku filmi. Kendimi beş yaşında sünnet edilen bir kız olarak görüyorum, bir üşüyorum, bir terliyorum; nefes alamıyorum. Kaçacak yer yok. Dr. Foldes'le sohbetim bir sinir kriziyle son buldu. Kendimi toparlamam birkaç haftayı buldu. Geçmişimden resimler öylesine şiddetli bir biçimde geldi ki yer ayağımın altından kayıp gitti sanki. Bu yaşadığımı Desert Children'da da anlattım ve artık senin de bilmeni istiyorum, anne.

Dr. Foldes uzun boylu, kır saçlı, cana yakın bir adam. Bir ürolog ve bir cerrah. Onu görmeye gittiğimde

muayenehanesinin önünde bir sürü Afrikalı kadın bekliyordu. Dr. Foldes sünnet olmuş kadınları yeniden ameliyat etmek için bir yöntem geliştirmiş. Evet, anne, her şeyi eski haline getiriyor, hatta klitorisi bile onarıyor.

Doktor bana bu kadınları nasıl ameliyat ettiğini ayrıntılarıyla anlattı. Bana yönteminden bahsetti. Her şey kulağa mükemmel geliyordu. Derken birden ne kadar başarılı olduğunu kanıtlamak için resimler gösterdi. Yirmi tane bebeğin, genç kızın ve kadının sünnet edilmiş ve onarılmış vajinalarının resimleriydi bunlar… Resimlere bakınca kendi sünnetim tuhaf bir film şeridi gibi gözlerimin önünden geçti. Banyoya gidip kapıyı kilitledim ve ağlamaya başladım. Kendimi kontrol etmeye çalışıyordum ama imkânsızdı. Acı giderek daha beter bir hal alıyordu. Film gözlerimin önünden gitmiyordu.

Allahtan Joanna yanımdaydı. Beni otelime geri götürdü. Yatağıma uzandım. Kâh soğuktan donuyor kâh ateşler içinde yanıyordum. Vücudum tir tir titriyordu. Birkaç kez kustum. Joanna beni oyalamak için Polonya'da ne kadar zor bir çocukluk geçirdiğini anlattı ama kafamın içindeki film oynamaya devam ediyordu.

Sünnetim hakkında defalarca konuştum, çoğunlukla da milyonlarca kişinin önünde. Her zaman o kadar kolay olmadı, sonuçta en gizli duygularınızı açıklamak durumundasınız. Bu konuda yazılar yazdım. Gerçekten de bu kâbusu atlattığımı zannediyordum. Ne yazık ki bu doğru değilmiş. Hayatımın sonuna kadar bu travmayla yaşamak zorundaymışım.

* * *

Ertesi sabah annem kalkıp hiçbir şey olmamış gibi davrandı. Pek uyumadığı gözlerinden anlaşılıyordu ama tek kelime etmedi.

Benim de bir gece olanlardan bahsedecek gücüm yoktu. Birkaç gün benim küçük dairemde yan yana yaşayıp gittik. Birbirimizle mümkün olduğunca muhatap olmuyor, yalnızca gerektiğinde konuşuyorduk. Ben genellikle uyuyordum ama yatakta ne kadar uzun kalırsam kendimi o kadar yorgun hissediyordum. Çaresizlik hissi bir hastalık gibi tüm vücuduma yayılmaya başladı. Kendimi inanılmaz yalnız hissediyordum. Dairemde uzunca bir süredir yalnız yaşıyordum ama şimdi annem yanımdayken yalnızlığı bilfiil hissedebiliyordum.

Maalesef durum daha da kötüye gitti. Ağabeyim Muhammed İngiltere'den bizi ziyarete geldi; çok geçmeden İsviçre'de mülteci olarak yaşayan kız kardeşim Halva da bize katıldı. İkisinin de durumun daha iyiye gitmesine bir katkısı olmadı. Tam tersine Muhammed ve Halva annemin tarafını tuttu, ben ise dışlandım. O andan itibaren minicik dairemde iki uzlaşmaz grup bir arada yaşamaya başladı. Bir tarafta annem ne derse onaylayan Muhammed ile Halva diğer tarafta da kendi geleneğini ve vatanını meydana getiren her şeyi reddeden nankör kız Waris…

Bu durumdan öyle nefret ediyordum ki. Ama yapabileceğim pek bir şey de yoktu.

Halva annemin hep sahip olmak istediği kız çocuğuydu. Bir Müslüman'la evlidir, uzun Somali kıyafetleri giyer ve dışarı çıkarken her zaman başörtüsü takar. Günde beş vakit Mekke'ye doğru dua eder.

Muhammed de annemin en büyük oğlu. Aklına eseni yapmakta her zaman özgür oldu.

Birkaç gün sonra annem onlara tartışmamızdan bahsetti. Muhammed ile Halva hemen saf tuttular. Artık üç muhalifim vardı ama kavga aynı konular üzerineydi. Gelenek, din, aile şerefi –annem kendi iddialarını ve benimkileri tekrarladı.

Annem küstah bir tonla, "Sünnet bizim geleneğimiz," diye çemkirdi bana.

Gözyaşlarım yanaklarımdan aşağı süzülürken, "Sünnet yüzünden bir sürü kızın hayatını kaybettiğini sen de benim kadar iyi biliyorsun. Tıpkı kardeşlerimden biri gibi," dedim ben de. "Kan kaybından ölünce gidip onu gömdün, o kadar. Kızları kanamadan ölsünler diye kasten sünnet etmenin de gelenek olduğunu söyleme bana."

Onu omuzlarından tutup iyi bir hasat vadeden bir hurma ağacı gibi salladım.

O da, "Git başımdan. Benimle konuşma. Beni rahat bırak," diyerek silkinip kendini kurtardı.

Transa geçmiş gibi dairenin kapısına koştum. Üzerime bir ceket geçirip ayakkabılarımı bağladım. Kapıyı çarpıp çıktım, merdivenlerden sıçrayarak indim ve birkaç atlayış sonrasında sokaktaydım. Hemen Danube Kanalı'na doğru döndüm. Caddeden uzak durmak istiyordum, gürültüye dayanamıyordum artık.

Harikulade, güneşli bir kış günüydü. Kış güneşi atmosferi ısıtmak için var gücüyle çalışıyordu, hava açık ve kar kokuyordu. Akış yönünde, Danube Adası'na doğru yürüyüş yapmaya karar verdim. Kardeşlerim Viyana'ya geldiğinden beri neler olup bittiğini geçirdim aklımdan.

Bir bisiklet düşüncelerimi böldü. Dikkat etmemişim, meğer bisiklet yolunda koşuyormuşum. Kenara zıplayıp karla kaplı kaldırıma indim. Özür diler gibi ellerimi kaldırdım. Bisikletçi el hareketimle yumuşamışa benziyordu, sırıttı. Karları silkeleyip ayakkabılarımın bağlarını sıkılaştırdım ve koşmaya başladım. Alt geçide doğru koştum, yay köprüsüne çıktım, sonra da Danube üzerindeki köprüyü geçtim. Buz gibi rüzgârı hissedince ceketimin yakalarını yukarı kaldırdım, yüzüm neredeyse tamamen kapanmıştı.

Danube'nin diğer tarafına varınca adanın diğer ucuna koşmaya karar verdim. "O kadar da uzak değil," dedim kendi kendime. Hızlanıp yumruklarımı sıktım. Kar ayaklarımın altında katır kutur sesler çıkartırken geçmiş günler geldi aklıma.

İlk başta inanılmaz mutluydum. Ağabeyim Muhammed Viyana'ya gelmişti. Bizi ziyarete gelmek istemiş ben de Londra'dan kalkacak uçağının parasını ödemiştim. Kız kardeşim de aynı şekilde Cenevre'den geldi. İkisi de gelince annemin gözlerinin içi gülmeye başladı. Oturma odasında oturup hep birlikte çay içerken öyle mutlu görünüyordu ki. Küçüklüğümden beri duymadığım kahkahalar atıyor, çocukluğumdaki gibi hikâyeler anlatıyordu.

Annemin espri anlayışını hep sevmişimdir, hâlâ da ondan daha iyi hikâye anlatan birini tanımam. Vatanımızdan bahsettiğini duymak güzeldi. Hani neredeyse Somali'nin yeryüzündeki en huzurlu yer olduğunu düşünebilirdi insan. Kulübeleri, deve ve keçi sürülerini, aile içi kutlamaları, çöl rüzgârını ve toplanıp etrafında oturduğumuz odun ateşini hatırladım. Viyana'da hikâyeler dinlediğimiz o akşam uzun zamandır geçirdiğim en güzel akşamdı. Hepimiz aynı odada uyuduk, kulübemizde yaptığımız gibi yere birkaç tane döşek serdik. Anne ve kızlar, yan yana –burada, Viyana'daki dairemde… Muhammed de yanımızdaydı, o da kendi döşeğinde yattı. Yine küçük ve mutlu Somalili bir aileydik. Viyana'nın göbeğinde. Bir akşamlığına.

İlk iki kilometreden sonra ısınmaya başladım. Sıcağın vücuduma yayılışını hissediyordum. Önümde bir yaya geçidi vardı. Bu sefer hiç denemediğim bir patikayı denemeye karar verdim. Yeni bir şeyler deneme modundaydım.

Belki de ben çok değişmiştim ve artık birbirimizden çok farklıydık. Çok geçmeden, dairemde annemin yanında da kardeşlerimin yanında da artık kendimi o kadar da rahat hissetmemeye başlamıştım. Her şey artık Somalice konuşmayı beceremediğim için bana sataşmalarıyla başladı. Kelimeleri ve lehçeleri birbirine karıştırıyordum. Başlangıçta bunun komik olduğunu düşünüyorlardı ama sonra bana sataşmaya başladılar.

"Bakın, dilimizi bile unutmuş," annem gülüyor, kardeşlerim de onunla birlikte kıkırdıyorlardı.

Sonra bana Somalice kelimeler sormaya başladılar. Sadece bu oyunu kaybettim. O an bunu çok ciddi ya da trajik bir şeymiş gibi algılamamıştım. Ama durum gittikçe kötüleşti.

Annem beni her geçen gün daha fazla eleştirmeye başladı. her şeye bir kusur buluyordu. Giyinişime, saç şeklime…

Bir sabah, "Bu kadına yardım edecek biri yok mu?" diye sordu. Zaten bozuk çalıyordum çünkü her zamanki gibi mutfakta kahvaltı hazırlayan bir tek bendim. Hiç kimse, ne annem ne kız kardeşim ve tabii ne de ağabeyim yardım teklif etmediler, hatta teşekkür bile etmediler.

Ama annem benim sözde parlak rol modelim Halva'yı yere göğe sığdıramıyordu. Halva ile Muhammed mükemmel Somalice konuşuyorlardı tabii ve annemden yüz bulup onun sataşmalarına ortak oluyorlardı. "Dilimizi unutmuş. Somalili gibi de giyinmiyor. Küçük bir Avrupalı olmuş." Bana bunları söyleyip duruyorlardı. Kendi evimde yabancı oluvermiştim. Misafirlerimin üçü de bana karşı birleşmişti. Tuhaf bir şekilde kendi ailemle arama bir mesafe girdiğini hissediyordum. Kardeşlerimle konuşmaya çalıştım. Halva'ya neden İsviçre'ye taşındığını sordum.

"Allah öyle istedi," dedi.

Dil öğrenip öğrenmediğini sordum.

"Daha değil, ama kocam beni İsviçre hükümetinin açtığı Fransızca kurslarından birine göndermeyi düşünüyor."

Ona derslere gitmesini söyledim, sonuçta kaç senedir İsviçre'de yaşıyordu.

Somalili insanlar entegrasyon konusunda pek iyi değil gibiler. Ağabeyim Muhammed Manchester'daki Somali Topluluğunda İngiliz toplumunun geri kalanından tamamen tecrit şekilde yaşıyor. En azından İngilizce konuşuyor, ama ne de olsa o bir erkek.

Koşmayı bıraktım. Sinirliydim ama aynı zamanda kendime de kızıyordum. Neden şu son birkaç yıl içinde ailemin bana

biçtiği bu role razı olmuştum ki? Neden hep verici taraf olmayı kabul etmiştim? Neden bana sataşmalarına, beni aşağılamalarına izin vermiştim ve neden hep beni sözleriyle nasıl yaraladıklarını onlara göstermiştim? İşimle ve benim için mühim olan şeylerle ilgili konuşma gayretlerimin sonunda bu aileden hiç kimsenin benim ne yaptığımla ilgilenmediğini kabul etmek zorunda kaldım. Kardeşlerim beni ancak paraya ihtiyaçları olduğu zaman arar. Bana asla, "Nasılsın? Neler yapıyorsun? İşin nasıl?" diye sormazlar.

Koşmak işe yaramıştı. Danube Adası'nın ucuna varmıştım. Viyana'yı sellerden korumak için yapılmış yapay adanın ucunda durdum. Sonra suyu ayırıyormuş gibi duran büyükçe bir kayaya tırmanıp derin bir nefes aldım. Rüzgâr doğruca yüzüme doğru esiyordu, sağımdan solumdan geçen suyun gücünden etkilenmiştim. O an fark ettim ki benim yolumla annemin yolu her zaman farklı olacak. Dönüp eve doğru koşmaya başladım.

Annem birkaç gün sonra Avusturya'dan ayrıldı.

8. Bölüm

Yeni Bir Hayat

Oturma odasındaki halının üzerinde otururken televizyonun yavaş yavaş bana doğru geldiğini fark ediyorum. Yaklaşıyor. Santim santim. Sonra duruyor. Sonra bir parça hareket ediyor. Derken tekrar duruyor. Artık o kadar yakın ki dokunabilirim.

Elimdeki kumandayı hissediyorum. Ama bakınca şekli yumuşak bir sabun gibi bozulmaya başlıyor. Sıkıca tutabilmek için sıkıyorum ama elimden kaydı kayacak. Sıktıkça sıkıyorum, derken birden "hırş" sesi geliyor ve uzaktan kumanda pelte oluyor. Ellerim kanamaya başlıyor ama kan halıya damlayana kadar fark etmiyorum. Kafamı kaldırıp bakınca televizyonun her zamanki yerinde olduğunu görüyorum. Yoksa biraz arkaya mı kaymış?

Yemek masasının sandalyeleri kıvrılıp bükülmeye başlıyor, güldüklerini net bir şekilde duyabiliyorum. Kahkahaları gittikçe artıyor ve bütün odayı çın çın çınlatıyor. Kulaklarımı kapatıyorum başımı kaldırıp çatıya bakınca duvarların yaklaştığını görüyorum. Üzerime yığılmaları uzun sürmez. Yaklaştıkça yaklaşıyorlar, hava gittikçe azalıyor, sandalyeler daha da yüksek sesle

gülüyorlar. Duvarlar neredeyse bana ulaştı. Ve o alaycı gülümseme hâlâ peşimde.

Fırlayıp banyoya koşuyorum. Arkamda kan lekeleri bırakıyorum. Banyoda küvetin suyla dolu olduğunu fark ediyorum.

"Tuhaf," diye düşünüyorum. "Banyoyu hazırladığımı hatırlamıyorum." Daha yakından bakınca suyun yüzeyinde annemin yansımasını görüyorum. Bana soru sorar gibi bakıyor. "Anne," diye seslenip elimi suya uzatıyorum. Yansıma kayboluyor ve suyun yüzeyi kan gibi kızarıyor. Yakıcı bir acı hissedip geri çekiliyorum. Su buz gibi. Dizlerimin üzerine çöküp ağlamaya başlıyorum. Sonra kendimden geçiyorum.

Ne kadar baygın yattığımı bilmiyorum. Birkaç dakika mı? bir saat mi? Kendime geldiğimde yerde yatıyordum. Saçlarım boynuma yapışmış. Elimdeki kan kurumuş.

Biri zili çalıyor. Zil sesi mi beni uyandırdı?

Toparlanıp ayağa kalkıyorum ve sendeleyerek kapıya gidiyorum. Kendimi öyle hasta hissediyorum ki, ama zihnim nispeten daha berrak. Kapıyı açıyorum. Walter kapının önünde dikiliyor. Bana köpek yavrusu gözleriyle bakıyor –benim için endişelendiğinde baktığı gibi.

"Waris, neyin var senin?" diyor.

Holdeki aynaya bakınca şaşırıp kalıyorum. Beyaz tişörtüm kan lekeleriyle kaplı. Yüzüm, gözlerim şişmiş. Sanki az önce boks maçı yapmışım gibi görünüyorum.

Walter tatlı tatlı, "Kaç gündür sana ulaşmaya çalışıyoruz, Waris," diye devam etti. "Cep telefonun kapalı, kapıyı da açmıyorsun. Herkes seni çok merak etti."

"Ben iyiyim," diyen sesimi duydum. "Lütfen, git. Yalnız kalmak istiyorum."

Ama Walter öyle kolay kolay pes edecek biri değildi.

"Waris, iyi olmadığını görebiliyorum. Konuşalım."

"Ama ben konuşmak istemiyorum," dedim ters ters. "Kimseye ihtiyacım yok."

"Bir teklifim var," dedi Walter. "Beş dakikalığına içeri girmeme izin ver sonra hemen gideceğim."

"Tamam, ama beş dakika."

O beş dakika beş saate dönüştü. Ona bütün hikâyeyi anlattım, annem gittiği günden beri olanları. Walter dinledi, hikâyemi öylece dinledi.

Annem Muhammed'le Manchester'a gitmişti. Birkaç hafta İngiltere'de kalmak sonra da İsviçre'ye Halva'nın yanına gitmek istiyordu.

"Torunlarımı görmek istiyorum," dedi. Bu lafıyla beni suçlayıp suçlamadığını merak etmiştim, çünkü Viyana'ya geldiğinde oğlum Aleeke yoktu. Ayrılmalarından evvel tartışmamıştık. Ne kötü bir söz söylendi ne kimse sesini yükseltti. Söylenecek her şey söylenmişti, kimsenin yeni bir kavgaya gücü yoktu. Sustum çünkü aramız kötüyken anneme güle güle demek istemiyordum. Hem, kabul etmeliyim ki bana söylediği şeyler bir yumru gibi boğazıma oturmuştu. Ona karşı çok mu sabırsızdım? Yeterince anlayışlı değil miydim? Nankörlük mü etmiştim? Annemin kaçmama yardım ettiğini inkâr edemem. Çocukken o benim tutunacak dalımdı. O olmasaydı şu an olduğum kişi olamazdım.

Anneme havaalanına kadar eşlik ettim. Sarıldık ve o an onun sevgisini hissettim. Annemin üzerinde rengârenk, kocaman Somali elbisesi vardı ve bir sürü altın kolye ve yüzük takıyordu. O böyle giyinmeyi seviyordu. Öyle güzel görünüyordu ki.

Pasaport kontrolünden geçişini seyrettim. Bir kere daha arkasına döndü. Anne kız birbirimizin gözlerinin içine baktık. Yüzünde yaş gördüğümü sandım, benimkinde olduğunu biliyordum. Orada öylece birkaç dakika dikildim, kımıldayamadım. Annem çoktan gözden kaybolmuştu.

"Çok yakında görüşeceğiz," dedim kendi kendime. "Çok yakında kesinlikle görüşeceğiz."

Annem gittiği an hissettiğim tek şey boşluktu. Daireme döndüm, ama gözüme birden soğuk ve itici göründü. Annemin son birkaç haftadır yattığı döşeğe çöktüm. Öyle üzgündüm ki, tıpkı çölde kaybolmuş bir kız gibi. "Sana ihtiyacım var, anne," dedim fısıltıyla. "Yağmura muhtaç çöl gibi, güneşe muhtaç çiçek gibi, annesinin sıcaklığına muhtaç bebek gibi ben de sana muhtacım. Yüreğim özleminle yanıp tutuşuyor."

Dairemdeki her şeyi annem oradayken nasıldıysalar öyle bıraktım. Kullandığı yastıkları, battaniyeleri –her şeyi yerli yerinde bıraktım. CD-çalarda onun en sevdiği Somali şarkısını çaldım. Bir şeyler çizmeye çalıştım ama önümdeki kâğıt bembeyaz duruyordu. Gücüm yoktu, birkaç gündür evden çıkmıyordum. Yalnızdım ama ne kimseyi görmek ne de kimseyle konuşmak geliyordu içimden. Annemin dönmesi için dünyadaki bütün paraları bağışlardım.

Viyana'daki hava berbattı. Son yıllardaki en soğuk kıştı, güneş hemen hemen hiç çıkmıyordu.

Oğlum Aleeke'yi aradım. Sesini duymak istiyordum. Eski eşimle birkaç hafta içinde gidip Aleeke'yi almamı kararlaştırdık. Aleeke de en az benim kadar sabırsızlanıyordu.

Walter beklentiyle bana baktı. "Waris bana neler olduğunu anlatacaktın. Neden günlerdir senden haber alamıyoruz?"

Bütün cesaretimi toplayıp devam ettim. Annemin gitmesinden birkaç gün sonra kapım çalındı. Gelen Afrikalı bir arkadaşımdı. Viyana'da yaşayan bir sığınmacıydı. Bana bakınca endişelendi. Onu gönderdim ama bir süre sonra bir çanta dolusu 'uğursuz suyla' geri geldi.

"Waris, bir içki iç. Kendini daha iyi hissedeceksin," dedi. Ama maalesef ben bir içkiyle yetinmedim. Samimi bir sohbete daldık. Bana Afrika'dan kaçtığı günden beri başına gelen korkunç olayları ve Viyana'daki sığınmacıların katlanmak zorunda

oldukları aşağılamaları anlattı. Londra'daki zamanlarımı hatırladım, Somali Büyükelçiliği'nden kaçışımın sonrasını. Haftalarca yatacak bir yer bulamamış sokaklarda yatmıştım. Bir arkadaşım bir oda bulmama yardım etmişti. O bir şeyler anlattı, ben bir şeyler anlattım. İkimiz de içtik ve şeytan beni yine avucunun içine aldı.

Ertesi sabah korkunç bir baş ağrısıyla uyandım. Çoktan öğlen olmuştu ve biri yine kapımı çalıyordu. Afrikalı arkadaşım geri gelmiş beni neredeyse sadece Afrikalıların gittiği bir kulübe gitmeye ikna etmeye çalışıyordu. Gitmek ve baş dönmesinden kurtulmak istiyordum. Bütün gece orada kaldık, ben çoğunlukla, dertlerimi, korkularımı, düş kırıklığımı unutmak için dans ettim.

Daireme döndüğümde sabah olmuştu. Anahtarı deliğe sokar sokmaz içimde yine o sonsuz boşluğu, o soğukluğu hissettim. Ama o şeytanî şeyden kendimle uğraşamayacak kadar çok içmiştim ve yorgundum. Oturma odasındaki kanepede uyuyakaldım ve dairemin kapısından gelen gürültüyle uyandım. Gidip kapıyı açtım. Yine Afrikalı arkadaşım gelmişti. Bu kez yalnız da değildi. Yanında birkaç arkadaşını getirmişti.

Bir tanesi, "Merhaba Waris, duyduğumuza göre kendini pek iyi hissetmiyormuşsun," dedi. "Seni neşelendirmeye geldik, yanımızda da Afrika yiyecekleri getirdik."

Çocuklara nazikçe gitmelerini söyleyemeyecek kadar yorgundum. Ne oluyor dememe kalmadan bir de baktım mutfağıma doluşmuşlar. İçlerinden biri çok iyi bir Viyana restoranında aşçıbaşıydı; bize çabucak lezzetli bir yemek hazırladı.

Bir süre sonra nazik ama kararlı bir ses tonuyla gitmelerini rica ettim. Sonra da oturma odamın halısının üzerine oturup en sevdiğim Somali şarkılarından oluşan CD'yi dinlemeye başladım. Annemin evimdeyken kullandığı battaniyeye sarındım. Battaniyeyi yüzüme, burnuma bastırıp annemin kokusunu almaya çalıştım. Çocukluğumdan aşina olduğum o kokuyu duymaya

çalıştım. O an öyle bir sıcaklık ve sevgi hissettim ki, bir süre sonra CD durmuş, ben de uyuyakalmışım.

Uyandığımda dairem buz gibi soğuktu, battaniye bile beni ısıtmaya yetmiyordu. Bir de korkunç kramplar giriyordu vücuduma. Aybaşım başlamıştı. Derken birden ateş bastı. Her ay olduğu gibi yine dehşete kapıldım. Çok geçmeden de ağrı yüzünden hareket edemez hale geldim. İnleyip feryat ettim. Ama bana yardım edecek kimse yoktu.

Karın ağrım gittikçe kötüleşti. Mutfağa gidip ağrı kesici aradım, böyle günler için hep stok yapardım ama hepsi gitmişti. Afrikalı arkadaşlarım giderken birkaç şişe 'uğursuz su' bırakmışlardı; onları içmeye başladım.

Sonra ne mi oldu? Hatırlamıyorum. Bayılmışım. Ta ki televizyon bana doğru gelip uzaktan kumanda sabuna dönüşene kadar.

Walter dikkatle dinledi. Ne bir soru sordu ne sözümü kesti ne de beni bir şeylerle itham etti. Bir arkadaş gibi yanımda oldu, o kadar.

En sonunda, "Waris, Viyana'dan bir süreliğine uzaklaşman gerek," dedi. "Annenle geçirdiğin o yorucu günlerden sonra şimdi de ona ihtiyaç duyuyorsun. Her şeyin sana onu hatırlattığı dairende kalırsan çıldırırsın."

Bıkkın bir sesle, "Ne öneriyorsun?" diye sordum.

"Avusturya Alpleri'nde bir tanıdığım var," dedi Walter. "Obertauern'da bir spor merkezi işletiyor. Bir sürü atlet orada kalıyor. Kayakçılar, koşucular, futbolcular. Orada fiziksel tetkiklerden geçiyorlar, eğitim programı yapılıyor ve yeni yarışlara hazır hale geliyorlar. Çok güzel bir yerdir, göreceksin. Doğanın kucağında kafanı dinlersin, hem belki yeniden koşmaya başlarsın."

Kuşkucu bir tonla, "Bilemiyorum, Walter," diye sözünü kestim. "Şu an gerçekten hiçbir şey yapacak havada değilim. Tek istediğim yalnız kalmak."

"Waris, sen güçlü bir kadınsın ve senin bir misyonun var. Sen binlerce genç kıza ve kadına yaptığın işlerle yardım ettin. Kitaplarınla milyonlarca insana yepyeni umutlar verdin. Şarj olmak ve geçen ayları gözden geçirmek için yeni bir çevreye ihtiyacın var, o kadar. Gör bak, Obertauern'da yeniden koşmaya başlayacaksın. Onları hemen arıyorum."

Pes ettim. "Belki de sen haklısındır, Walter," diye düşündüm. "Manzara değişimi belki de bana iyi gelir."

Walter cep telefonunu aldı, okuma gözlüklerini takıp birkaç numarayı tuşladı. Birkaç dakika sonra bana gülümsüyordu. "Her şey hazır. Obertauern seni bekliyor."

"Ne zaman gidiyorum?"

Ben sabırsız biriyimdir. Her şeyin hemen olmasını isterim.

"Yarın. Ama yeni hayatına biz bugünden başlıyoruz," dedi enerjik bir sesle. "Gidip sana bir şeyler alacağım. Vitamine ihtiyacın var."

Walter yarım saat sonra en sevdiğim şeylerle geri döndü: havuç suyu, portakal suyu, süt, yoğurt ve meyve. Oturma odasında oturup konuştuk. Walter, "Waris, ben senin bu durumun üstesinden gelecek kadar güçlü bir iradeye sahip olduğunu biliyorum," dedi. "Kaç kez kendini sudan dışarı çıkarmayı başardın. En büyük düşmanın olan 'uğursuz su'yu da yenmeyi başaracaksın. Bundan eminim. Tek yapman gereken ilk adımı atmak ki bunu şu anda yapıyorsun."

Kocaman bir yudum alıp bir litre süt içtim. Walter şaşkın şaşkın bana bakıyordu.

"Toksinlerden arınmak için," dedim ve ikimiz de gülmeye başladık.

Yemekten sonra birlikte dairemi temizlemeye başladık. Bütün akşam bununla uğraştık. Walter bütün boş 'uğursuz su' şişelerini çöpe attı. Gecenin bir yarısı gidip ertesi gün sabahın köründe kapımı çaldı.

"Waris, hadi gidiyoruz!"

Birkaç saat otobanda yol aldık; Linz ve Salzburg'u geçtik. En sonunda, dik bir dağ yolunu çıktık. Kar yığınları gitgide yükseliyordu, ama dağa çıkan yol temizdi. Bir süre sonra Alplerin ortasında, yaklaşık 2000 metre yükseklikteki şirin bir kayak köyü olan Obertauern'a vardık. Burası müzikseverlerin bildiği bir yer, Beatles 1965 senesinde, efsane filmleri *Help*'i burada çekmiş.

Spor merkezi ücra bir köşede. Önümüzdeki günlerde ve haftalarda kocaman, beyaz bir bina benim evim olacaktı. Açık havada yapılacak egzersizleri iple çekiyordum. Çocukken keçilerle birlikte çölde koşturduğum zamanlar geldi aklıma. Bunu yapmayı hep çok sevmişimdir.

Arabadan çıkınca gözlerimi kapattım. Alev alev yanan güneş karı parlak, kristal bir fona dönüştürüyordu. Ne tarafa baksanız her şey parıl parıl, ışıl ışıldı. Hava soğuk ama kuruydu.

Walter beni Heini Bergmüller'le tanıştırdı. Kendisi Avusturyalı fitness antrenörlerinin gurusudur. Çalıştırdığı atletler arasında, olimpiyat şampiyonu Hermann Maier de var.

O sadece itibarlı bir uzman değil aynı zamanda iyi bir ev sahibi. Bana etrafı gezdirdi. Spor salonlarını, antrenman odalarını, jimnastik salonlarını gezdim. Sağlık bölümüne bir göz attım ama çok geçmeden Heini araba yolculuğundan ve son birkaç haftadır yaşadıklarımdan yorgun düştüğümün farkına vardı.

Samimi bir ses tonuyla, "Bugünlük paydos diyelim," dedi. "Enerjinin tamamına ihtiyacın olacak. Yarından tezi yok başlıyoruz. Bak gör, birkaç hafta içinde yepyeni bir kadın olacaksın." Viyana'ya dönmek zorunda olan Walter'la vedalaşıp odama gittim. Odam küçüktü ve yalnızca gerekli şeylerle dekore edilmişti.

"Çok güzel," dedim kendi kendime. "Dikkatimi dağıtacak hiçbir şey yok." Işığı kapatır kapatmaz uykuya daldım.

Çocukken bir maraton koşucusu olmayı hayal ederdim. Bunun ne kadar zor bir şey olduğundan haberim yoktu. Ertesi

gün Heini beni o tetkikten bu tetkike sürükledi. Koştum, yürüdüm; nefes aldım, nefes verdim. İğne yaptılar, röntgen çektiler, stetoskopla dinlediler, sorular sordular. Eklemlerim tuhaf yönlere çevriliyor, kaslarım ölçülüyor ve her şey listelere ve istatistiklere kaydediliyordu.

"Aman Yarabbi," dedim kendi kendime, "günün sonunda vücudum hakkında benden daha çok şey biliyor olacaklar."

Heini bana her şeyi açıkladı. "Kaslarını tam anlamıyla muayene ediyoruz ki muhtemel noksanları tespit edebilelim," dedi. "Bu senin için en ideal antrenman programını oluşturmamızı sağlayacak." Öğleden sonra fiziksel kondisyonumun gözden geçirilmesi ayarlandı. "Bunu kondüsyon bisikletinde yapacağız," dedi Heini.

"Ama ben bisiklete alışkın değilim," dedim. "Testi koşu bandında yapabilir miyim? Lütfen."

Heini kabul etti. "Tamam."

Beni ortasından siyah, plastik bir mat geçen o koca şeyin üzerine çıkarttı. Bir hastabakıcı düğmelerden birine basınca plastik mat hareket etmeye başladı. Başlangıçta yavaş yavaş, sonra hızlı hızlı. Matın her hızlanışında kulak kabartıyordum. Antrenör, "Laktat konsantrasyonunu belirlemeye çalışıyoruz," diye açıklamaya başladı. "Laktat laktik asitten türer. Laktat konsantrasyonu kasların gerilimi hakkında daha fazla şey öğrenmemizi sağlar."

Test yaklaşık kırk beş dakika sonra bitti. Bitkin ama mutlu bir şekilde plastik mattan indim. Koşmak bana iyi gelmişti.

Heini test sonuçlarına baktı. Alaycı alaycı, "Yılın atleti mi yoksa ninesi mi?" diye sordum.

"Gerçekten şaşırdım," dedi. "Gayet formdasın. Son birkaç haftadır hiçbir antrenman yapmadığından emin misin?"

"Evet," dedim şakaya vurup, "ondan kesinlikle eminim."

Heini'nin insanlara motivasyonlarını yükseltmek için böyle şeyler söyleyip söylemediğini hâlâ bilmiyorum. Öyle ya da

böyle, içime sıcak bir his yayıldı. "Henüz her şey kaybedilmiş değildi." birkaç testten sonra bana gelecek dört hafta boyunca sıkı sıkıya devam edeceğim bir antrenman programı verdiler.

Kendi kendime, "Tanrım, ben bunları hayatta yapamam," diye söylendim.

Programda her şey tüm detayına kadar belirtiliyordu. Saat kaçta ve ne sıklıkta koşacağım. Antrenmanın yüzde doksanı sözde "makul antrenman hızında" tamamlanacaktı. Benden bütün hünerlerimi sergilemem değil orta süratteki uzun mesafe koşularında rahat rahat koşmam bekleniyordu. Heini koşuları 20 dakikalık ünitelere ayırmıştı. Bu arada esnemem için beş dakikalık aralar da bahşediliyordu bana. Bu günlük ünitelere ilaveten kolay ağırlık antrenmanları (özellikle sağlık toplarını kullanarak sırtımı güçlendirmek için) ve doğru koşma biçimini öğretecek olan koordinasyon antrenmanları vardı.

Ertesi gün başladım. O günden itibaren yolda, karla kaplı dağlarda, baharın ilk çiçeklerinin tomurcuklandığı vadide, kristal berraklığındaki koyun kenarında koşmaya başladım. Çok geçmeden koşmanın benim üzerimde rahatlatıcı bir etkisi olduğunu fark ettim. Canımı sıkan düşünceler uçup gidiyordu. Özgürce düşünmeye başlıyor ve acayip mutlu oluyordum. Bu dönemden kalan fotoğraflarım mevcut ve memnuniyetim açıkça görülüyor.

Bir kez bile 'uğursuz su' içme isteği uyanmadı. Bir kez bile aklımın ucundan geçmedi. Bana artık bir günah gibi görünüyordu.

Birkaç gün sonra koşa koşa Heini'nin yanına gittim. Ona başarımdan bahsettim ama o sadece gülümseyip, "Waris, buradaki herkes senin günden güne iyiye gittiğini görüyor. Mutluluk ve şans bizim içimizden gelir," demekle yetindi.

Bir köşede oturup konuştuk. "Çok basit," dedim, "aynı zamanda inanması çok güç. 'Uğursuz su' sorunumla yıllardır mücadele ediyorum ama şimdi birkaç gün içinde fiziksel egzersizlerin bu karanlık vadiden çıkmama yardım ettiklerini keşfediyorum.

Çocukken koşmayı gerçekten çok severdim, neden daha önce aklıma gelmedi ki?"

Heini, "Çünkü çoğu insan sporun onları sadece zinde ve sağlıklı yaptığını düşünür," diye karşılık verdi. "Oysa spor aynı zamanda ruhumuzu da temizler. Vücudumuz endorfin salgılamaya başlar. Kendimize daha çok güvenmeye başlarız. Ve birdenbire daha önce denemeye bile cesaret edemediğimiz şeyleri başarırız. Bu da kendimize güvenimizi artırır."

"Evet, katılıyorum. Kendimi daha rahat hissediyorum ve daha iyi uyuyorum."

Antrenmanın etkisi muazzamdı. Fiziksel kondisyonum önemli ölçüde düzeldi, çok geçmeden nefesim kesilmeden ve çarpıntım olmadan koşmaya başladım. Kendimi daha taze, daha zinde ve daha genç hissediyordum. Ama mucizelerin en büyüğü de dayanılmaz adet sancılarımın birdenbire dayanılabilir olmasıydı.

Ve nihayet ayrılma vaktim geldi. Obertauern'i gerçekten sevmeye başlamıştım, ama aynı zamanda şehrin, dairemin havasını da özlemiştim. Bir sürü antrenman programı ve iyi tavsiyeyle dönüyordum geri. Ben arabaya binerken Heini Bergmüller, "Başaracak bir hedefinin olması önemli," dedi. "Bir hedefin olduğunda Viyana'daki idmanın sana buradaki kadar kolay gelecek."

Gülümseyerek, "Evet, evet, biliyorum; benden Olimpiyatları kazanmamı istiyorsun," deyip araca bindim. Walter içeride beni bekliyordu. Ve gittik.

Gerçekten de belli bir hedefe ulaşma planlarım vardı. Yarım bir maraton koşmak istiyordum ama bundan henüz söz etmek istemiyordum. Başarısız olmaktan korkuyordum.

Walter her şeyi hazırlamıştı. Viyana'da beni kendisini de ilk maratonuna hazırlayan bir arkadaşıyla tanıştırdı. Şans bu ya Daniel hemen sokağın aşağısında oturuyordu. Günlük koşusundan önce gelip zilimi çalıp beni de yanına aldı. Benzer

seviyelerde olduğumuzdan her şey en başından harika gitmeye başladı. Antrenman programlarımızı koordine ettik. Bazen Prater'de on kilometre rahat adımlarla bazen de sadece yedi kilometre daha hızlı şekilde koşuyorduk.

Haftanın bir günü uzun bir koşuya ayrılmıştı –Viyana'nın, her şeyin güzel ve durgun olduğu yeşil ciğerleri boyunca, Viyana limanına giden yolu koşuyorduk. Ya dünyadan, ailelerimizden ve arkadaşlarımızdan konuşuyorduk ya da zamanı sessizce bedenlerimizi dinleyerek geçiriyorduk.

Değişim bizim için önemliydi. Bazen arabayla Schöbrunn Kalesi'ne gidip muhteşem parkta birkaç tur atıyorduk. İnanması güç ama oradaki yokuşlar insanda hal bırakmıyor. Bir seferinde Daniel beni Viyana yakınlarındaki bir tepe olan Hermannskogel'in oraya götürdü; patikalaradan bir aşağı bir yukarı inip çıktık. Bu kesinlikle bana göre bir şey değildi, ben çöl çocuğuyum, düzlük yerleri severim.

* * *

Tekrar resim yapmaya başladım, anneciğim. Biten ve bitmek üzere olan resimlerden bazıları dairemin duvarlarına yaslı duruyor, canım istediğinde üzerlerinde çalışmaya devam ediyorum. Ben yağlıboyayı tercih ediyorum. Benim fırçalarım, parmaklarım. Resim yaparken bazen sanki transa geçiyor, etrafımda olan biteni unutuyorum. Artık telefonumu duymuyorum, tamamen resmimin içine giriyorum.

Resimlerimin hemen hepsinde maskeler var, pek çoğu korkutucu. Beni değil onları gören diğer insanları korkutuyorlar. O da birilerine gösterirsem tabii. Resimlerim çok mahrem. Ben sadece kendim için resim yapıyorum.

Resimlerimde bazen bir tane büyük maske olur, bazen de birkaç tane küçük. Kimi zamanlar da resimlerimde kuşlar gibi maskeler uçuşur. Pek çok sembol kullanırım: hay-

vanlar ve desenler mesela, hepsinin ne anlama geldiğini de bilmem. Daha çok kırmızının, sarının ve kahverengi-nin tonlarını kullanırım, ama yeşili, maviyi ve pembeyi de severim. Çoğu zaman çarpıcı renkler kullanırım ve onlara "bağrışan sesler" derim.

Hiç resim eğitimi almadım ya da kursa gitmedim. Her şey kafamda, hayalimde başlar. Bir kez hırs yaptım mı artık uyumadan resim üzerinde çalışmaya devam ederim. Bazı zamanlar onca zaman resim yapmaktan parmaklarım kanar. Genellikle kanadıklarının hemen farkına varmam ve parmaklarımdaki kan tuvaldeki renklere karışır. Böylece yepyeni bir renkler âlemi yaratılmış olur.

Üç gün hiç durmadan resim yapmışlığım vardır. Gece gündüz. Aklımı resimle bozmuş gibi. Kısa aralar veririm, o kadar. Yemeyi içmeyi unuturum. Resimlerim benim yemeğim olur. Kimse beni rahatsız edemez çünkü terk edemediğim renkler evreninde yaşarım. En sonunda tamamen tükenmiş ama aynı zamanda da rahatlamış olurum. Benim için resim yapmak da koşmak gibi, kendimi bulmanın ve "uğursuz su" problemimi kontrol altında tutmanın bir yolu.

Zaman zaman benim için çok değerli olan resimlerim için çerçeveler alır ve onları duvara asarım. Diğerleri ise ya duvara yaslanmış şekilde bekler ya da onları büyük resim dosyalarında saklarım.

Ayrıca çıktığım dünya ve Afrika gezilerinden topladığım Afrika heykelleri, maskeleri, resimleri ve elişleri koleksiyonum var. Somali'den, Kenya'dan, Etiyopya'dan, Morocco'dan, Senegal'den, Sudan'dan, Güney Afrika'dan ve daha birçok başka Afrika ülkesinden alınmış şeyler bunlar… Bu heykel ve maskelerin her birinin benim için ayrı bir anlamı var. Hepsinin kendine ait bir ruhu ve bir enerjisi var. Sen de bilirsin anneciğim, Afrika'da

pek çok insan onların gücüne inanır. "iyi" ve "kötü" maskeler ve heykeller vardır. Bu yüzden bazıları bunun delilik olduğunu düşünse de ben onlarla konuşurum.

Çok çok seneler evvel aldığım bir grup biblom var. Ben onlara benim "Afrikalı ailem" diyorum, çünkü gittiğim her yere onları da peşimden götürüyorum. New York'ta, Cardiff'te benimle birlikte yaşadılar, şimdi de Viyana'daki daimi ikametgâhlarındalar. İyi zamanlarımda da kötü zamanlarımda da benim yanımda oldular ve çok şey görüp geçirdiler. Bana güleceksin ama anne bazen çıktığım seyahatlerden döndüğümde onlara kolyeler, rengârenk eşarplar ve taçlar getiririm. Kendimi ne zaman yalnız hissedecek olsam "Afrikalı ailem" yanımdadır. İçki içmeme müsaade etmezler ve zor zamanlarımda beni yalnız bırakmazlar. Ne zaman kendimi kötü hissedecek olsam onlarla konuşurum. En sevdiğim biblomun ismi "Kötüye yüz verme, kötü söze kulağını tıka, kötü konuşma." Bu bütün dünya için dilediğim bir şey.

"Uğursuz su" içtiğimde "Afrikalı aile" üzülür. Ben alkole böyle diyorum, hayatımda sadece sorun getiren şey. "Uğursuz su" diyorum çünkü suyun benim için tamamen farklı ve özel bir anlamı var. Su benim için kutsaldır, banyomda bile su israfına izin vermem.

Yıkanırken Somali'den getirdiğim bir kabı doldururum. Dökülüp boşa gitmemesine çok dikkat ederim. Biz Afrikalıların su elementiyle farklı bir ilişkimiz vardır. Avrupa'da her kayadan her dağ yamacından su akıyor, Somali'de ise su altın değerindedir. Çoğu insan içecek su için sağ kolunu verir. Ben çocukken, Somali'deki su kıtlığını hiç unutmam. İnsan hayatında pek çok şeyi unutup bastırabilir. Ama çocukken yaşadıklarınızı hafızasından silmenin imkânı yoktur.

* * *

Derken büyük gün geldi çattı. Benim ilk yarı maratonum. Başlangıç çizgisinde kalbim deli gibi çarpıyordu, ama yola çıkınca bacaklarım kanatlanıverdi sanki. Caddelerden akıyor, kendimi özgür ve mutlu hissediyordum.

* * *

Sen gittikten sonra, mutfağıma, buzdolabının tam karşısına bir poster astım, anneciğim. Koşudan arkadaşlar verdi. Posterde şunlar yazıyor: "Waris, harika bir iş çıkardın! Koşmaya devam et!!!" posterin hemen altındaki kancada bir çift eski spor ayakkabısı asılı. Ne zaman "uğursuz su" alıp buzdolabına koymaya niyetlensem bu poster bana antrenman yapmanın bedenime ve ruhuma ne kadar iyi geldiğini hatırlatıyor bana. "Uğursuz su" bana asla o hissi yaşatamaz.

Sana "uğursuz su" sorunumu anlattığım için rahatladım anne. Omuzlarımdan bir yük kalktı. Artık kendimi yine güvende hissediyorum, uzun zamandır duymadığım bir his bu. Kendimi ve hayatımı yeniden sevmeye başladım. Haftada birkaç kez tek başıma ya da yanımda biriyle koşmaya gidiyorum. Doğanın, özgürlüğümün ve bedenimin tadını çıkartıyorum.

Birkaç gün önce davet üzerine Avusturyalı Kadınlar Koşusuna katıldım. Net kâr Waris Dirie Vakfı'na bağışlanacaktı. Çarpıcı bir histi. 8,000'den fazla kadın, her zamankinden daha çok kadın katılmıştı.

Viyana Prater'inde güzel bir gündü. Yol kenarına sıralanmış atkestanesi ağaçları çiçek açmıştı ilkbaharda Viyana'yı süsleyen renklerin ve tomurcukların şaşaası başımı döndürmüştü. Viyana öylesine yeşil bir şehirdir ki, bizim bildiğimiz manzaralara hiç benzemez!

Koşudan sonra organizatörler Vakfım için bana kocaman bir çek verdi ve binlerce kadın beni sahnede tebrik etti. Gurur duymuş, şaşkına dönmüştüm. Gururluydum çünkü hem onca para toplamıştım hem de şeytana karşı verdiğim savaşı kazanmıştım.

* * *

Güney Afrika'ya giden uçaktan karla kaplı Avusturya Alpleri'ne bakıyordum. Başımı uzatmış, "Belki de Obertauern'i buradan görebilirim," diye düşünüyordum. Yok, daha neler tabii.

Birkaç hafta önce dağlarda kalışım geldi aklıma. Her yerde kar vardı, aklım tuhaf düşüncelerle doluydu. Yere düşmüştüm, şeytan savaşı kazanmıştı. Şimdi ise kendimle gurur duyuyorum, içsel dengeme yeniden kavuştum.

Walter'ın, fiziksel egzersizlerin beni ne kadar değiştirdiğini gördüğü anki tepkisini hatırlıyorum. Bana büyük bir sürprizi vardı.

Bir akşam bana, "Afrika'yı ne kadar özlediğini biliyorum," dedi. "Sen güneşin çocuğusun, hep de öyle olacaksın."

İşkillenmiştim.

Walter başka tarafa bakıp devam etti.

"Biliyorsun, bir süre Güney Afrikalı kalp cerrahı Prof. Christiaan Barnard ve vakfı için çalışmıştım. Ülkesi Güney Afrika'yı sık sık ziyarete giderim. Şimdi orada yaz, güneş bütün gün tepede ve yakıcı. Güney Afrika harikulade bir ülke. Aynı anda hem Afrika hem de Avrupa. Orada hâlâ arkadaşlarım var ve Prof. Barnard'ın ailesi ile hâlâ görüşüyorum. Onları aradım. Seni Cape Town'da ağırlamaktan memnuniyet duyacaklar."

Kendimi Walter'ın kollarına bıraktım. Tek söyleyebildiğim, "Teşekkür ederim," oldu.

Kıtam Afrika'yı düşündüğümden daha çabuk görebilecektim.

"Güneş sana iyi gelecek," dedi Walter. "Yeniden gücünü toplamanın zamanı geldi. Sen vakıfta çalışıyorsun ve bir sürü kadın ve genç kız sana mektup yazıyorlar, çünkü yardımına ihtiyaçları var. Sen burada üstün bir şey inşa ettin, büyük bir şey. Şimdi bu insanları terk edemezsin. Güney Afrika'da gücünü toplayıp, pozitif enerjiyle pillerini şarj edebilirsin."

"Ne zaman uçuyorum?"

"Yarın. Her şey ayarlandı. İşte uçak biletin. Taksi sabah saat sekizde kapının önünde bekliyor olacak."

Çocuklar gibi mutluydum. Akşam eşyalarımı toplarken ıslıkla şen şakrak bir şarkıyı çaldığımı fark ettim. Yıllar var ki yapmıyordum. Daniel'a uğradım.

Ayrılırken arkamdan, "Afrika'dayken unutayım deme," diye bağırdı, "Koşmaya devam et!"

Sokağa çıkınca kalbimin ta derinliklerinden gelen bir çığlık koparttım, "Afrika, ben geliyorum!"

Köpeğini gezdiren Viyanalı bir emekli rahatsız olmuşa benziyordu, yolun karşı tarafına geçti.

Taksi sabah saat sekizde kapımın önünde bekliyordu. Bu sefer geç kalmadım, bütün valizlerimle çoktan sokağa çıkmış bekliyordum. Walter taksiden atladı. "Hadi, gidiyoruz."

Güneş Viyana'da uzun zamandan beri ilk kez parıldıyordu. Şehir boyunca arabayla yol aldık, kar yüzünden daha da bir heybetli görünen pek çok eski binanın önünden geçtik. Geçerken karda oynayan çocuklara ve vitrinlere baktım. Birdenbire kendimi yeniden özgür hissettim. Hayatımda yeni bir şeyler olduğunu hissedebiliyordum.

"Waris," dedi Walter, "annenin ziyaretinin hayatına ne denli neşe ve bir o kadar da acı getirdiğinin farkındayım. Bu anılarla başa çıkmak zorundasın. Güney Afrika'yı seveceğinden eminim. Orası hoşuna gidecek bir ülke."

On dört saat sonra Cape Town'da uçaktan indim. Saat sabahın altısıydı ve hava dışarıda şimdiden yirmi beş dereceydi. Walter'ın arkadaşları beni havaalanından aldı. Havaalanından çıkar çıkmaz Afrika kokusunu aldım. Bütün kıtaya özel bir koku sinmişti. Güneş tepedeydi ve gözlerimi kamaştırıyordu. Dizlerimin üzerine çöküp kollarımı havaya kaldırdım ve bağırdım, "Afrika Ana, sana geri döndüm!"

Uzlaşma ve Bağışlama

Sevgili anneciğim,

Daha birkaç hafta önce dünya üzerinde gerçek bir evim olmamasına hayıflanıyordum. Sana Bill Clinton'dan ve bana kendimi nerede evimde hissettiğimi sorduğu Prag'daki o akşamdan söz etmiştim. O zaman bu soruya cevap verememiştim. Ama şimdi verebilirim. Güney Afrika ve Avusturya –artık bir tane değil iki tane vatanım var ve hayatımda beni bundan daha fazla mutlu eden bir şey yok.

Güney Afrika'ya gelirken tek istediğim biraz rahatlayıp huzur bulmaktı. Ama bu ülkeye hemencecik âşık oluverdim. Ve nihayetinde de deniz kenarında, inzivaya çekilebileceğim açık bir sayfiye yerinde, şehirden uzakta küçük bir ev satın almaya karar verdim. Böyle bir ev buldum da! Afrika'nın ta ucunda, Ümit Burnu'nda ki bu hem benim hem de hayatım için sembolik bir anlam taşıyor.

Yeni evim ağaçlı bir tepenin üzerinde. Terastan uçsuz bucaksız okyanusu görebiliyorum. Dünyanın başka hiçbir yerinde Güney Afrika'dakinden daha romantik gün doğumu ve gün batımı bulamazsın. Farklı farklı renk

tonlarını ne zaman görsem içim bir hoş olur. Güneş denize battığında, gökyüzü kıpkırmızı ve turuncu bazen de başka başka baş döndürücü renge bürünür. Suyun yüzeyi gökyüzünü yansıtır ve birkaç dakikalığına kendinizi güzel bir tablonun içinde hissedersiniz!

Evimin etrafında çiçek ve bitki yetiştirdiğim bir bahçem var. Bahçede ayrıca kozalaklı bitkiler ve çalılar da var. Hava her daim temiz, çok sıcak günlerde bile denizden yumuşak, serin bir rüzgâr esiyor. Ağaç dallarında ve çalılıkların arasında yaşayan türlü türlü egzotik kuş bütün gün şakıyıp duruyorlar. Bu kuşlar hakkında daha fazla şey öğrenebilmek için bir kitap bile aldım. Burası benim küçük cennetim.

Evimin duvar yerine camları olan bir oturma odası var. Nerede olursan ol mavi okyanusu ve yeşil tepeleri görebilirsin. Kışları hava Somali çölündeki kadar soğuk olabiliyor. Hatta bazen bir parça kar bile yağıyor. Kendi topladığım odunlarla yaktığım bir şöminem var. Romantik bir şekilde çıtırdıyor ve çok geçmeden bütün ev samimi ve sıcak bir havaya bürünüyor. Ama burada hava gündüzleri bütün sene boyunca iç açıcı.

Her gün sahile gidip saatlerce Avrupa'dayken çözemediğim sorunlarım üzerine kafa yorup yeni ve net bir bakış açısı kazanmaya çalışıyorum. Sık sık burada oturup dalgaların sesini ve martıların çığlıklarını dinliyorum.

Evimin yakınında balıkçı teknelerinin her gün dönüp geldiği küçük bir iskele var. Balıkçılardan uygun fiyata taze balık alıp bahçemdeki bitki ve sebzelerle basit ama harikulade yemekler yapıyorum.

Evimde, içinde Viyana'daki vakfımla sürekli iletişim halinde olmamı sağlayan bir bilgisayarın olduğu küçük bir ofisim de var. Bir de sadece SANA ve Aleeke'ye ait bir oda. Resimlerimi ve heykellerimi nereye koyacağımı,

müzik yerimin neresi olacağını da biliyorum; bahçemde resim yapıp yazı yazabileceğim bir yer de buldum.

Viyana'daki evimin de kalmasını istiyorum ama gelecekte buradaki küçük cennetimde daha fazla vakit geçirmeyi planlıyorum.

Viyana'da kavga etmiştik, anne ve ikimiz de çok sinirlenmiştik. Ama SEN Viyana'dan gidince öyle mutsuz oldum ki. Kavuşacağımız zaman için büyük umutlar beslemiştim, onca sene ayrı kaldıktan sonra birbirimizi anlamanın bir yolunu bulacağımızı ümit etmiştim. Belki de beklentilerim çok yüksekti.

Ama benim bir savaşçı olduğumu bilirsin, anne. Asla pes etmem, en azından hayatımın en önemli savaşında, SENİN sevgini kazanmak için verdiğim mücadelede. Yaşadığım sürece SENİN kalbini tekrar kazanmanın bir yolunu bulmaya çalışacağım. Aramızdaki uçurumların ne kadar derin olduğunun farkındayım, her ikimizi de taşıyabilecek kadar sağlam temelleri olan bir köprü inşa etmek istiyorum.

Ben kadın sünnetiyle mücadele ediyorum, SEN ise onu müdafaa ediyorsun.

Ben dünya üzerindeki haksızlıklarla mücadele ediyorum, SEN onları kabul ediyorsun.

Ben kadın hakları için mücadele ediyorum, SEN Tanrı'dan gelen bir şeymiş gibi ataerkil topluma inanıyorsun.

SEN her şeyin olduğu gibi kalmasını istiyorsun ve buna gelenek diyorsun. Bense sadece iyi olan şeylerin devam etmesini istiyorum ve buna gelişim diyorum.

SEN Afrika'yı olduğu gibi seviyorsun, bense geleceğin Afrika'sına inanıyorum. Geleceklerini kendileri tayin eden güçlü ve gururlu insanların Afrika'sına.

Anne, ikimiz de olanları unutmamalıyız ama aynı zamanda birbirimizi bağışlamalıyız.

Başkalarının yaptığı her şeyi onaylamak zorunda değiliz ama düşüncelerini ve eylemlerini saygıyla karşılamalıyız.

Viyana'da kopan bağımızı yeniden kurmak istiyorum. Hayatımda yapacağım en son şey olsa da.

Bugünlerde Güney Afrika'daki oturma odamda oturmuş sana söyleyemediğim şeyleri yazıyorum. Bir sürü mektup var, SENİN Waris'ini bambaşka bir ışık altında gösteriyorlar. Bu mektuplardaki dünyayı fetheden bir süper model değil onu perişan eden sorunları olan savunmasız bir kadın.

Keşke bana gelebilsen, anne, bunu bütün samimiyetimle istiyorum. SENİ Güney Afrika'daki evime davet ediyorum. SENİN yanında oturup güneşin batışını seyrettiğimi hayal ediyorum. Bizi ayıran şeyler ne olursa olsun, günün sonunda biz hâlâ biriz: anne-kızız.

Sevgiler,
Waris

EK

Waris Dirie – Konuşmalar

Mihail Gorbaçov ile birlikte Hamburg'daki World Woman's Award basın toplantısındaki ilk konu ma, 14 Mayıs 2004

Hanımlar ve Beyler,

Yarın World Social Award alacak olmak benim için büyük bir onur.

Ancak bu benim için Afrikalı bir kadın olarak bilhassa önemli.

Çünkü Afrikalı kadınlar dünya üzerindeki en muhtaç durumda olan kadınlar –ve pek çoğunun sesini duyurma imkânı yok.

Toplumu ve düşünce şeklini değiştiren insanlarla birlikte olmak ve kadın sorunlarına bilhassa kadın sünnetine ilişkin bilinci yükseltmek için mükemmel bir fırsat.

Ben de bu fırsattan istifade size çalışmalarım hakkında bir parça bilgi vermek istiyorum.

Her dakika, dünyanın her yerinde bir kız infame kadın sünneti uygulamasına maruz kalıyor.

Waris Dirie vakfı bu uygulamayı ortadan kaldırmayı amaçlamakta.

Bunun için benim anavatanım olan Somali de dâhil birkaç Afrika ülkesinde çalışmalara başladık. Tıbbi bakım imkânı sağlıyor ve kadın sünnetine karşı bilinci yükseltmeye çalışıyoruz.

Ne var ki kadın sünneti sadece Afrika'daki bir sorun değil, dünyanın hemen her yerinde uygulanıyor.

Bu yüzden de bir sonraki adım olarak Batı Dünyasındaki kadın sünnetine karşı bir kampanya başlatacağız. Bu vesileyle bağışlarıyla bizi destekleyen herkese teşekkür etmek istiyorum, lütfen devam edin çünkü önemli bir vazifemiz var.

Hepsinden önemlisi de bu ödülü dünya kadınlarına ithaf etmek istiyorum –özellikle her gün hem kendi hayatları hem de çocuklarının hayatı için mücadele eden Afrikalı kadınlara.

Size kadın sünneti dünya üzerinden silinene dek mücadele edeceğimize söz veriyorum.

Teşekkürler.

Hamburg Belediye binasındaki World Women's Congress'de yapılan ikinci konu ma, 2004

Hanımlar ve Beyler,

Davetiniz için çok teşekkürler.

Ben dünyanın en fakir ülkesinden geliyorum –benim anavatanım Somali– bu konunun benim için bilhassa önemli olduğunu anlayabilirsiniz, çünkü ben kadınların karşı karşıya olduğu sorunları bizzat yaşadım.

Sağlık sorunlarının en büyük nedeni yoksulluk hiç kuşkusuz. Ama kadınlara has sağlık sorunlarından söz edecek olursak ben milyonlarca kadının hayatını kaybetmesine neden olan üç temel soruna dikkat çekmek istiyorum.

İlk sorun: Kadınlara sağlık hizmeti verilmiyor.

Bu ne demek: Hastane yok, doktor yok, hemşire yok –sorun ne denli vahim olursa olsun.

İşte size bunun ne anlama geldiğini göstermek için bir rakam: Afrika'da her 16 kadından biri tıbbi destek olmadığı için doğum yaparken hayatını kaybediyor.

Kadınların sağlık hizmetlerinden faydalandığı Batı Avrupa'da ise bu rakam sadece 4,000'de bir.

Toplamda, dünyanın herhangi bir yerinde DAKİKADA bir kadın hamilelik ve doğum yüzünden ölüyor.

Bu kısa konuşma boyunca ON KADIN bir yerlerde ölecek.

İkinci büyük sorun ise AIDS. Bu konuda daha fazla bilgiyi bir uzman olan Bay Maas'tan alacağımız için ayrıntılara girmeyeceğim.

Sadece şu kadarını söylememe izin verin, kadınlar bu hastalıktan pek çok şekilde etkileniyor: En yüksek enfeksiyon oranına sahip olmakla kalmayıp kendileri hastayken de hastalarla ilgileniyorlar.

Bu kadınlara karşı büyük bir saygı besliyorum.

Onlar her türlü desteği ve mümkün olan her türlü tıbbi bakımı hak ediyorlar, Batılı ilaç şirketlerinin nasıl oluyor da hâlâ kâr peşinde koştuklarını ve ölen milyonlarca insandan tıbbi bakımı esirgediklerini aklım almıyor.

Üçüncü ve en rahatsız edici sağlık sorunu da Kadın Sünneti. Bu konuda da ayrıntılara girmek istemiyorum, yine bir uzman olan Kora Gouré Bi burada.

Kadın sünneti 28 Afrika ülkesinde uygulanıyor –ama bu yalnızca Afrika'nın sorunu değil: Dünyanın her yerinde meydana gelmekte. Hatta burada, Almanya'da, bu kapıların hemen dışında.

Bence bu sağlık sorunlarının en ciddisi –çünkü kadınların kendi kaderlerine yalnızca hastalandıklarında terk edilmediklerini gösteriyor. Ne var ki kadınlar yüksek enfeksiyon ve ölüm riskine rağmen isteyerek sünnet oluyor. Sayıları da düzinelerle değil milyonlarla ölçülüyor.

Kadın sünneti uygulaması tamamen ortadan kaldırılmadığı sürece hiç kimse dünyanın hiçbir yerinde kadın haklarına saygılı olunması gerektiğini söylemeye dahi cesaret edemez.

Konuşmamı bitirirken şunu ifade etmek isterim ki kadınlara yönelik sağlık hizmetlerine siyasi gündemde mutlak önceliği vermenin vakti geldi de geçiyor.

Hiçbir zaman yerine getirilmeyen sözler vermekten daha fazlasını yapmak gerek: Kadınların toplum içindeki yeri değişmeli.

Bu önemli bir görev ve ancak beraber başarılabilir –bütün dünya kadınlarıyla birlikte.

Teşekkür ederim.

Hamburg Kongre Merkezindeki World Women's Award 2004'ün Gala ak amında yapılan üçüncü konu ma

Hanımlar ve Beyler,

Bu akşam bu ödülü almak büyük bir onur.

Toplumu değiştirmiş pek çok insanla birlikte burada olmaktan çok memnunum.

Ama bu Afrikalı bir kadın olarak benim için ayrıcana önemli.

Çünkü Afrikalı kadınlar dünya üzerindeki en muhtaç durumda olan kadınlar –ve pek çoğunun sesini duyurma imkânı yok. Bu yüzden bu benim için bir bilinç yaratma adına mükemmel bir fırsat. Waris Dirie Vakfını destekleyen herkese buradan teşekkür etmek istiyorum. Hepsinden önemlisi de bu ödülü dünya kadınlarına ithaf etmek istiyorum –özellikle her gün hem kendi hayatları hem de çocuklarının hayatı için mücadele eden Afrikalı kadınlara.

Teşekkür ederim.

Berlin Intercontinental Oteli'ndeki Uluslararası Yayıncılar Konferansı'nda yapılan dördüncü konu ma, 24 Ocak 2004

Hanımlar ve Beyler,

Davetiniz için çok teşekkür ederim.

Bildiğiniz üzere buraya davet edilme nedenim hayatımla ilgili yazdığım iki kitap: Hayat hikâyemi anlattığım *Çöl Çiçeği* ve Somali'ye son gidişimi anlatan *Benim Ülkem*.

Çöl çiçeği'ni yazmaya başladığımda bu kadar çok insanın hayat hikâyemle ilgileneceği aklıma gelmemişti.

Bazı kütüphanelerde durur diye düşünmüştüm ama Afrika dışında, dünyanın dört bir tarafında milyonlarca kopya satacağı aklımın ucundan geçmemişti.

Çöl Çiçeği yalnızca kültürle ya da Afrika ile ilgili bir kitap değil; tek bir kadının iniş çıkışlarla dolu hayatını anlatan bir kitaptır.

Çöl Çiçeği aynı zamanda çakışan kültürlerle ilgili bir kitaptır. Ben Somali Çölündeki bir Göçebe aileyle büyüdüm, sonra da kendimi gösterişli moda dünyasında buldum.

Çöl Çiçeği ayrıca adalet için bir haykırıştır.

İlk kez bir kadın dünyanın dört bir yanındaki 30 ülkede yapılan insanlık dışı bir uygulama olan kadın sünneti hakkında alenen konuşmuştur. Burada akıllara gelen soru şu: Benimki gibi kitaplar başka kültürleri anlamamıza yardım eder mi etmez mi, daha toleranslı olunmasını sağlar mı sağlamaz mı?

Pek çok insan benim kitabımın bunları yapmayacağını düşünebilir çünkü ben benim geldiğim toplumda kadınlara ve genç kızlara nasıl barbarca davranıldığını anlatıyorum.

Ne var ki ben Çöl Çiçeği gibi kitapların farklı kültürleri anlamamıza katkıda bulunacağını düşünüyorum. Sebep benim kitabımın bu kültürü mükemmel bir şekilde tasvir etmesi değil. Mesele şu: Bu tek bir kadının hikâyesi ve herkes böyle bir hikâyeyi kendime örnek alıp onunla özdeşleşebilir. Okuyucular bütün o kadınların gelişim raporlarındaki soyut rakamlar olmadığını, onların da birer insan olarak var olduğunu farkına varıyor.

Sıkıntıları da var iyi zamanları da. Birer yüzleri ve birer adları var. Bir insanı tanıdığınızı hissettiğinizde ona saygı duymanız çok daha kolaydır ve bu nereli olursa olsun, hangi kültür ya da hangi dinle yetişmiş olursa olsun bir insanın en temel insan haklarına saygı duyulması gerektiğini anlamamızı kolaylaştırır.

Afrikalı kadınların hayat hikâyelerini anlatan kitapların Afrika hakkında yazılmış diğer kitaplardan daha fazla okuyucuya ulaşmasının nedeni bu bence. Bu kitaplar, kölelik, çocuk asker-

ler, kadın sünneti gibi soyut problemleri şahısların, herkesin anlayabileceği hikâyeleri vasıtasıyla gözle görülür hale getiriyorlar.

Dünyanın dört bir yanındaki insanların Afrikalı kadınların ne durumda olduklarını öğrenmeye başlamasının vakti geldi artık. Afrika'daki kadınlar dünya üzerindeki en muhtaç durumda olan insanlar ve seslerini duyurma imkânları yok. Her şeyi hale yola koyan da ailelerinin hayatta kalması için uğraşan da onlar. Ayrıca unutmamalı ki orada yaşayan insanlar aynı zamanda açlığın pençesindeler.

Benimki gibi kitaplar bu kadınları görünür kılıyor, onların sesi oluyor.

Benim kitaplarımda olduğu gibi siyasi bir hareketlenme başlatıyor.

Çöl Çiçeği ile sünnet edilmiş olan bir kadın ilk defa harekete geçti. Büyük bir kampanya başlatıldı ve bu kitap sayesinde dünya çapında bir bilinçlenme yaratıp kadın sünnetinin ortadan kaldırılması için mücadele edebiliyorum.

Ben bu kitabı yazmadan da herkes kadın sünnetinden haberdar olabilirdi.

Dünyanın dört bir tarafındaki 30'u aşkın ülkede küçücük kızların ve genç kadınların normal bir yaşam sürmelerini imkânsız kılacak bir şekilde sünnet edildikleri sır değil.

Her on saniyede bir kızlar bu uygulamaya maruz kalıyor. Pek çoğu korkunç sünnet koşulları nedeniyle ölüyor. Bir tek kişinin sesini yükseltmesiyle bu konu uluslar arası basında yer buldu ve kadın sünneti uluslar arası gelişim programlarında öncelikli sıraya kondu.

Birleşmiş Milletler beni kadın sünnetiyle mücadelede Özel Elçi olarak atadı ve tüm bu propagandalar Waris Dirie Vakfını kurmama imkân tanıdı.

Vakfımla birlikte, destekler ve bağışlar sayesinde, dört farklı Afrika ülkesinde kadın sünnetine karşı projeler ve acımasız, insanlık dışı uygulamaya karşı bilinci geliştirmek üzere kampanyalar yürütüyorum.

Amacım kadın sünnetini tamamen ortadan kaldırmak.

Sadece Afrika'da değil, kadın sünneti burada, Berlin'de de uygulanıyor. Hepinizi bu uygulamayla mücadeleyi desteklemeye davet ediyorum.

Konuşmamı bitirirken, kültürümüzle ilgili kitapların kültürümüzün sadece renkli yüzünü değil hayatın gerçeklerini de göstermesi gerektiğini belirtmek istiyorum.

Umuyorum ki farklı kültürlerin saygı görüp anlaşıldığı bir dünyaya bir basamak oluşturacak daha pek çok kitabın yazılmasını teşvik edersiniz.

Hangi kültürde yaşarsa yaşasın tüm insanlar uğruna mücadele etmemiz gereken temel insan haklarına sahiptirler.

Teşekkür ederim.

Kenya, Nairobi'deki Kenyatta Center'da verilen Uluslararası Kadın Sünneti Konferansı'nda yapılan be inci konu ma, Eylül, 2004

Hanımlar ve Beyler,

Bana bu kongrede konuşma fırsatını verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

Afrika topraklarında olduğum için çok gururluyum.

Bugün burada, Nairobi'de çok özel bir mesele için toplanmış bulunuyoruz:

Farikalı liderler vahşi kadın sünneti uygulamasına bir son verme kararı aldı. ilk adımı atan Kenya kadın sünnetini ortadan kaldırmak için çok güçlü bir araç olan Maputo Protokolü'ne[3] onay verecek.

3 Maputo Protokolü 2003'te Mozambik'in başkentinde imzalandı. Protokolde hükümetler kadın sünnetinin tehlikeli sonuçlarına karşı halkı bilinçlendirmeye davet ediliyor. Protokolde ayrıca kadın sünnetinin kanun dışı sayılması yönünde bir yasa değişikliğine gidilmesi talep ediliyor. Protokol on beş ülke tarafından imzalandığı takdirde geçerli olabilecek. Şimdiye dek yalnızca on ülke tarafından imzalandı.

BM iyi niyet elçisi ve bilhassa Afrikalı bir kadın olarak bu kararı mutlulukla karşılıyorum.

Ama yine de bu sadece bir ilk adım. Hepiniz biliyorsunuz ki Afrika'da kadınlar düpedüz haksızlığa uğruyor. Dünya Bankası'na göre Afrika ülkelerinde yiyeceğin yüzde 80'inden fazlasını kadınlar üretiyor ve işin yüzde doksanından fazlasını da yine kadınlar yapıyor.

Ama yine de pek çok Afrika ülkesinde toprak sahip olma hakkından yoksunlar.

Toplamda da mal varlığının yüzde beşten daha azına sahipler. Toplumumuzu ayakta tutan, yiyecekle, çocuklarla ilgilenen, birliği sağlayan onlar.

Ama bizim toplumumuz onların haklarını tanıma hususunda sınıfta kalıyor.

Pek çok Afrika ülkesinde kadının hiçbir değeri yok.

Onu satabilirsiniz.

Satın alabilirsiniz.

Kullanıp reddedebilirsiniz.

Kadın ve kızlarının çoğunun eğitim alma imkânı yok.

Kadın ve kızların çoğunun sağlık hizmetlerinden faydalanma imkânı yok.

Sub-Saharan Afrika'da her 16 kadından biri hamilelik ve doğum esnasında ölüyor.

Bu doğal bir şey değil: İyi sağlık hizmetlerinin olduğu Avrupa'da bu rakam 3,000'de birdir.

Kadın sünneti bu durumun yalnızca bir parçası –ama aynı zamanda en rahatsız edici ve en tüyler ürpertici parçası.

Kadın sünneti kadınların ve genç kızların hayatlarını mahvediyor.

Pek çoğu bu sebepten ölüyor, hayatta kalanlar da hayatlarının geri kalanında ciddi sağlık problemleriyle boğuşuyor.

Bazı Afrika ülkelerindeki kadınların yüzde 90'ından fazlasından bahsediyoruz. BM her yıl Afrika'da iki milyon kızın sünnet edildiğini tahmin ediyor. Bu, sadece bugün 6,000 kızın bu

suç filine maruz kalacağı anlamına geliyor. Yarın da bir 6,000 tanesinin daha.

Gün be gün 6,000 hayat mahvediliyor.

Bir konuyu açıklığa kavuşturalım:

Kadın sünneti bir gelenek değildir.

Kadın sünneti kültür değildir.

Kadın sünnetinin dinle bir ilgisi yoktur.

Bu durum değişmelidir. Ve değişim bizim ellerimizdedir.

Afrika'nın liderleri, çocuklarınız ağlarken siz neredesiniz?

Afrika'nın liderleri, çocuklarınız açlıktan kıvranırken siz neredesiniz?

Afrika'nın liderleri, çocuklarınız ölürken siz neredesiniz?

Bugün yeni bir değişim için ilk adımı attık. Maputo Protokolü ve bir yasa harika ilk adımlar.

Ama yeterli değiller: çünkü insanların düşünceleri değişmedikçe başka hiçbir şey değişemez. İhtiyacımız olan yoğun bir bilinçlendirme kampanyası.

Afrika Ana sen bize onca varlık, onca doğal zenginlik ve güzellik verdin.

Senin gücün ve güzelliğin sonsuza dek yaşayacak. İnsanlar seni hem iyiye hem kötüye kullandı. Senin gibi bir yer daha yok.

AMA AFRİKA'NIN YENİ BİR RUHA İHTİYACI VAR. BENİM BİR HAYALİM VAR:

Savaşıp birbirimizi öldürmediğimiz, dayanışma içinde birbirimize destek olduğumuz bir Afrika hayal ediyorum.

Kadınların erkeklerle eşit muamele gördüğü bir Afrika hayal ediyorum.

Kadınların hak ettikleri sevgiyi ve saygıyı gördükleri bir Afrika.

Afrikalı liderler bu değişim sizin ellerinizde. Bugün bunun için bir adım atıyoruz.

Teşekkür ederim.